

ympäristösuunnittelun,- rakentamisen ja -hoidon ammattilehti

Viherympäristö
13,00€

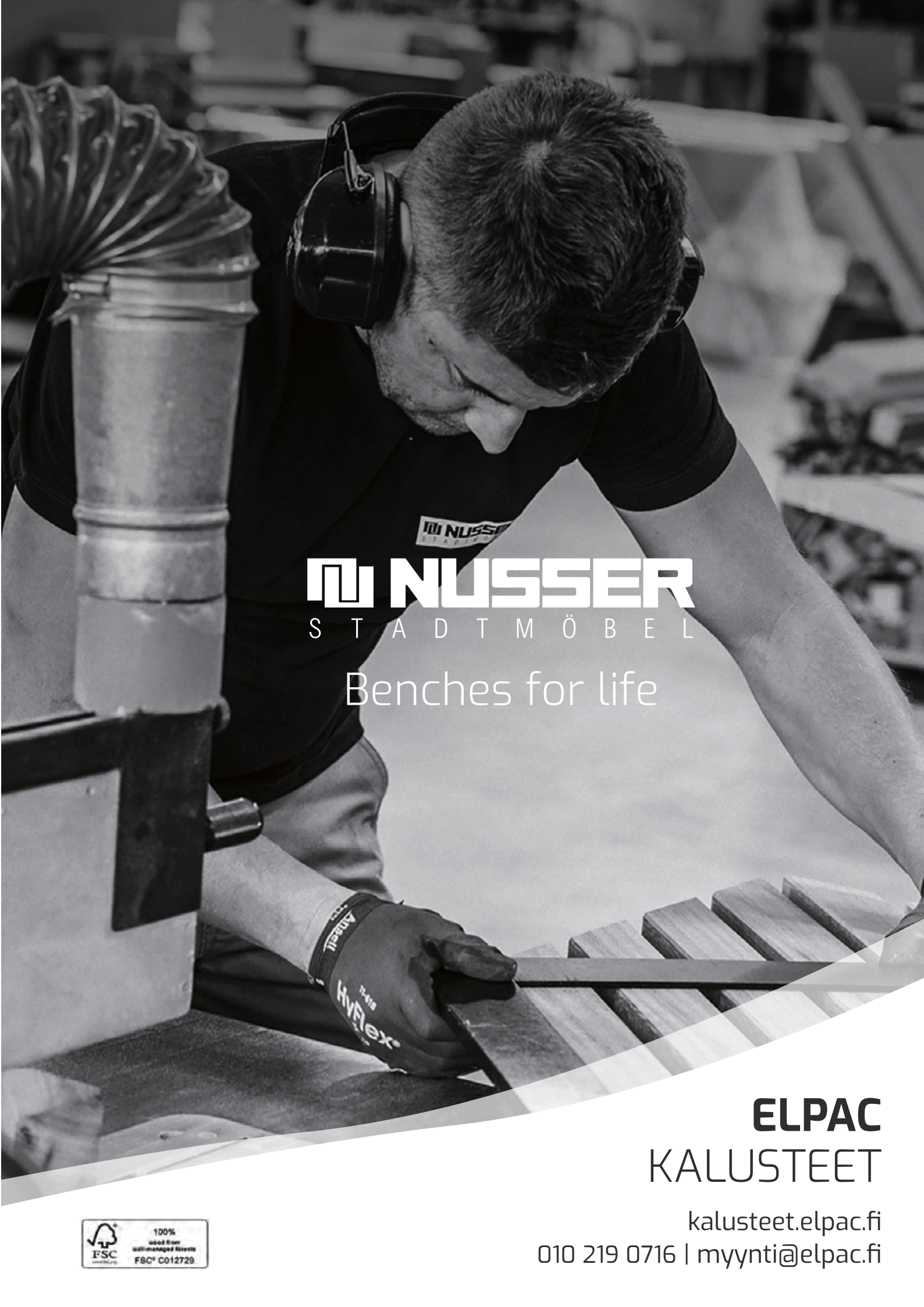
6|21

PUOLET VUODESTA PIMEÄÄ – Talven ja valaistuksen potentiaalit

Dessau LED

Valmiit ratkaisut
penkkien valaistukseen Premium ledein

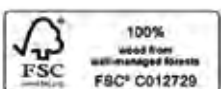

NUSSE
S T A D T M Ö B E L

Benches for life

ELPAC
KALUSTEET

kalusteet.elpac.fi
010 219 0716 | myynti@elpac.fi

Kolme työtehtävää yhdellä ajolla

Turvallisemmin talvella

-Uusi MTE-konsepti viimeistelee ensiajolla

Loimme Kanadan lentokenttien vaativiin tarpeisiin soveltuvan uudenlaisen talven monitoimikonseptin. MTE-varustelu hoitaa kolme työtehtävää yhdellä ajolla: auraa, harjaa ja ruiskuttaa. Nyt kaupungit turvaavat talvisen kevyenliikenteen MTE:n avulla.

Kuinka kaupunkisi turvaa tänä talvena alakouluun tallustavan koululaisen, työmatkapyöräilijän ja kuntoilijan aamulenkillä?

Kysy lisää myyjiltämme!

Lataa joka Willekuskin ykkössovellus!

Jokaisen ikinä valmistetun Willen tekniset tiedot ja oppaat mukanas taskussasi.

W | TEKNINEN KAUPPA

KYSY LISÄÄ

etunimi.sukunimi@wihuri.fi

ETELÄ-SUOMI
Timo Perämäki
040 128 0683

LÄNSI-SUOMI
Pasi Eronen
040 846 4746

LOUNAI-SUOMI
Johan Seikola
040 131 7432

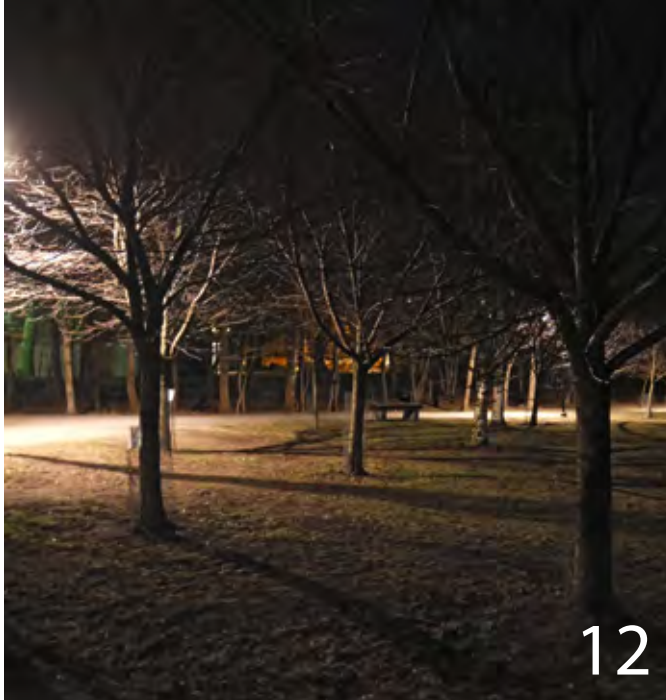
ITÄ-SUOMI
Jukka Särkkä
040 046 9635

POHJOIS-SUOMI
Mika Pulkkinen
0401280683

SEURAA WILLEÄ SOMESSA @wille_suomi @wihuri_tekninen_kauppa

www.wille.fi www.tekninenkauppa.fi

Sisällys 6/2021

TALVEN JA VALAISTUKSEN POTENTIALIT

- 12 Marraskuun maisema
- 16 Oulussa tavoitteena ottaa kaikki irti talvesta
- 19 Talvi on Edmontonin kumppani
- 20 Rovaniemellä osataan varautua kaamokseen
- 23 Jyväskylän Valon kaupunki -tapahtuma
- 26 Valon Vantaa - Iloa ja elämyksiä kaupunkilaisille
- 28 Lux Helsinki on pimeän talven odotetuin tapahtuma
- 30 Japanilaiset lumisuoijat

TUTKITTUA

- 36 Tilaa pimeän ja hiljaisuuden ystäville

VUODEN YMPÄRISTÖRAKENNE EHDOKKAAT

- 38 Myyrmäen urheilupuisto
- 40 Kuopion Snellmanipuisto
- 42 Mall of Triplan ulkotilat
- 44 Tampereen Ranta-Tampella
- 46 Vuosaari Vuosaarenhuippu
- 48 Helsingin Jätkäsaaren Woodcity
- 50 Viherrakentaminen on voimissaan Tampereen seudulla
- 54 Hullu Poro Oy kehittää Tonttulaa matkailijan hyvinvointi edellä
- 56 Henkilö:
Maisema-arkkitehtuurin apulaisprofessori Elisa Lähde
- 60 Lannoitevalmistelain uudistus etenee
- 62 Viherympäristöliiton 30-vuotisgaala
- 63 Suomalaisia Green Flag -tunnuksen voittaneita viher-
alueita on syytä juhlistaa
- 66 Kasvillisuus on tehokas melunvaimentaja
- 68 Maisemia juhliittiin jälleen kansainvälisenä
maisemapäivänä
- 70 Euroopan viherrakentajat Valenciassa

Vakiosivut

- 7 PÄÄKIRJOITUS
- 8 AJANKOHTAISTA
- 73 KOLUMNI
- 74 VIHERYMPÄRISTÖLIITTOSSA TAPAHTUU

Havenon ulkotulisijat. www.haveno.fi

**Näyttävään ruuanlaittoon,
tunnelmallisiin iltoihin.**

Erittäin vahva, kulutusta kestävä ja näyttävä Corten-teräs taipuu nyt myös lämpimäksi tunnelmanluojaksi.

Havenolta saat nyt myös Corten -ulkotulisijat, -grillit ja -puiden säilytysratkaisut. Eri malleja ja kokoja! Lämpimän ja luonnollisen ulkonäkönsä sekä huolettomuutensa vuoksi Corten-teräs sopii hyvin erilaisiin kaupunkikohteisiin, pihoihin ja puutarhoihin.

haveno

Oy Haveno Ab
Finnoonlaaksontie 2
02270 ESPOO

09 805 6610
haveno@haveno.fi
[@havenooy](https://www.facebook.com/havenooy)
www.haveno.fi

Kannen kuva: Säte Palmu

Viherympäristö-lehti, 29. vuosikerta
ISSN: 1237 – 0932

Julkaisija ja kustantaja

Viherympäristöliitto ry
www.vyl.fi
viherymparisto@viherymparisto.fi
www.viherymparisto.fi, www.vihreakirja.fi

Toimitus

VY-tiimi ja vt. päätoimittaja Hanna Tajakka,
puh. 040 865 7923,
viherymparisto@viherymparisto.fi

Ulkoasu nepsu

Taitto Puutarhaliitto ry / Agneta Järvenpää

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

puh.03 4246 5339
viherymparisto@jaicom.com
Tilaushinnat v. 2021 sis. 10 % alv
• kestitilaus 55 euroa
• vuositilaus 68 euroa
• opiskelijatilaus 34 euroa
• irtomyynti 13.00 euroa

Ilmoitukset

Media Bookers, Hannu Pyykkö
p. 050 2250
hannu.pyykk@mediabookers.fi
www.mediabookers.fi

Kirjapaino

PunaMusta, Forssa 2021
Aikakausmedia ry:n jäsen

Tämän lehden tilaajarekisteriä voidaan käyttää suoramarkkinointitarkoituksiin.

Lamput syttyvät

Suomalaiset ovat iloinneet vuosikymmeniä pelkästään siitä, että loskaisen ja pimeän syksyn keskelle syttyy synkkyyden torjumisvaloja. Joskus synkkyyden torjunta on karannut käsistä, ja pimeän kokemuksesta tulee ylläilyä. Vähitellen ympäristön valaiseminen on muuttunut suunnitelmallisemmaksi, ja valaisemisen terveys-, turvallisuus- ja luontovaikutukset otetaan ennakoivasti huomioon. Nyt pyritään valaisemaan juuri niitä kohteita, joita halutaan valaista, korostaa ja muuttaa osaksi ympäristökokemusta. Myös pimeyttä pitää suunnitella.

Kaupunkiluonto on monenlaisten paineiden ja kuormituksen kohteena. Kaupunkiluonnon vaaliminen, hoitaminen ja jopa villiinnyttäminen vaatii useiden ammattialojen erityisosaamista ja yhteistyötä. Viherympäristöliiton 30-vuotisjuhlalagaalassa juhlapuheen pitänyt tutkija Ville Lähde muistutti meitä siitä, että on olemassa lukemattomia yhtä lailla arvokkaita luontoja. Myös – tietysti! – kaupunkiluonto on arvokas. Kiihtyvä kaupungistuminen on akuuttien asumis-, liikkumis-, energia- ja putkitustarpeiden vuoksi joutunut väistymään, kääpiöitymään ja kadottamaan kukoistuksensa.

Tunnettu luontotoimittaja Sir David Attenborough kirjoitti uusimmasa kirjassaan, kuinka kaupunkiluonto tarvitsee villiinnyttämistä (rewilding), ennallistamista ja uusien kasvualustojen valloittamista. Talouden tehokkuusvaatimukset ja kansainvälisen tavaravaihdon logistiikka on muuttunut niin, ettemme tarvitse enää laajoja satama-alueita kuormaus- ja varastoalueineen. Lentokentät antavat tilaa uusille laadukkaille asuinalueille. Teollisuus ja rakentaminen minimoi varastointiaikoja. Varastot ovat maailman merillä konteissa ja rekkajonoissa maanteillä. Vapautuu laajoja alueita uuteen käyttöön, asumiseen, viihtymiseen ja vihreyttämiseen.

Kööpenhaminan, Oslon ja Helsingin satamatoiminnot on organisoitu uudelleen. Vapautuneet ranta-alueet on otettu kulttuurin, asumisen ja ihmisten ulkoilun käyttöön. Näillä alueilla villiinnyttäminen ja ympäristökokemusta nostattava valaistus kohtaavat haasteita, mutta myös harvinaisia mahdollisuuksia "aloittaa tyhjästä".

Vaikka meri on monille – esimerkiksi veneilijöille – juuri se oikea ympäristö, on meren ja kaupunkirakenteiden yhteensovittaminen erityisen haastava. Merenpinnan alati muuttuvat struktuurit ja heijastukset tarjoavat rikkaan ympäristötaideteoksen. Omasta lähiympäristöstäni Helsingin Sompasaaresta olen huomannut, kuinka tarkasti alueen asukkaat seuraavat vaikkapa Isoisänsillan heijastuksia Sompasaaren ja Mustikkamaan välisen salmen pinnasta. Asfalttipinnat ja betoniseinät eivät juuri ilmettäin vaihda.

Sauli Rouhinen,

YTT, Viherympäristöliiton puheenjohtaja

Helsinki selvitti keinoja häiriövalon vähentämiseksi

Helsingin kaupunki on julkaisut häiriövaloselvityksen, jolla haetaan keinoja häiriövalon ja valosaasteen vähentämiseen kaupunkiympäristössä. Selvityksessä kartoitettiin myös kaupungin pimeänä säilytettävät alueet. Tavoitteena on edistää viihtyisää ja turvallisen tuntuista kaupunkia myös pimeään aikaan. Selvitys on ensimmäinen laatuaan Suomessa.

Selvityksessä annetaan ohjeistusta ympäristöystävällisen valaistuksen suunnitteluun. Ehdotetuissa jatkotoimenpiteissä on konkreettisia valaistuksen parannushankkeita, ohjeistusten ja määräysten päivitystä sekä toimenpiteiden ehdotuksia, joiden avulla häiriövalon syntymistä voitaisiin estää.

Häiriövaloa tarkasteltiin yli omistajarajojen eli kaupunkikuvaa kokonaisuutena analysoiden. Viimeaikaisissa kansainvälisissä tutkimuksissa on havaittu, että yksityisen alueen valaistus saattaa aiheuttaa suurimman osan kaupunkien valosaasteesta. Ledivalon yleistymisen ja usein suunnittelemattomien valaistussaneerausten myötä kaupunkiympäristö on muuttunut pimeään aikaan

Rakentuvaa Kalasatamaa yövalaistuksessa. Kuva: Annukka Larsen.

haastavammaksi. Häiriövalon vähentäminen on pitkäjänteistä työtä, joka vaatii monien osapuolien osallistumista, yhteistyötä, hyviä ohjeistuksia ja selkeää viestintää. Olennaista on tavoitella oikeanlaista valoa oikeaan aikaan ja paikkaan tuotuna.

Häiriövalo on hukattua energiaa ja valaistusten suunnittelussa tulisi aina panostaa valaistustarpeen ja valon määrän ja sen suuntauksen oikeaan mitoittamiseen. Häiriövalo on vaakatason yläpuolelle suuntautuvaa valoa tai va-

loa, joka aiheuttaa ärtymystä, epämiellyttävyyttä tai vaikeuttaa oleellisen informaation näkemistä suuntauduttuaan valaistavan alueen ulkopuolelle.

Valosaaste on laajempialainen termi viihtyisyyden tai turvallisuuden kannalta tarpeettomasta, mahdollisesti myös taivaalle suuntautuvasta valosta, jolla on vaikutuksia luontoon. Valosaaste saattaa aiheuttaa ympäristöhaittoja kasveille, hyönteisille ja eläimille, jotka ilmenevät kasveilla kasvukauden muutoksina sekä hyönteisillä ja eläimillä elintapojen muutoksina.

Häiriövalo näkyy konkreettisesti kaupunkiympäristössä häikäisevinä valaisimina, yöaikaan hohtavina pilvinä tai näkemistä haittaavina mainosvaloina.

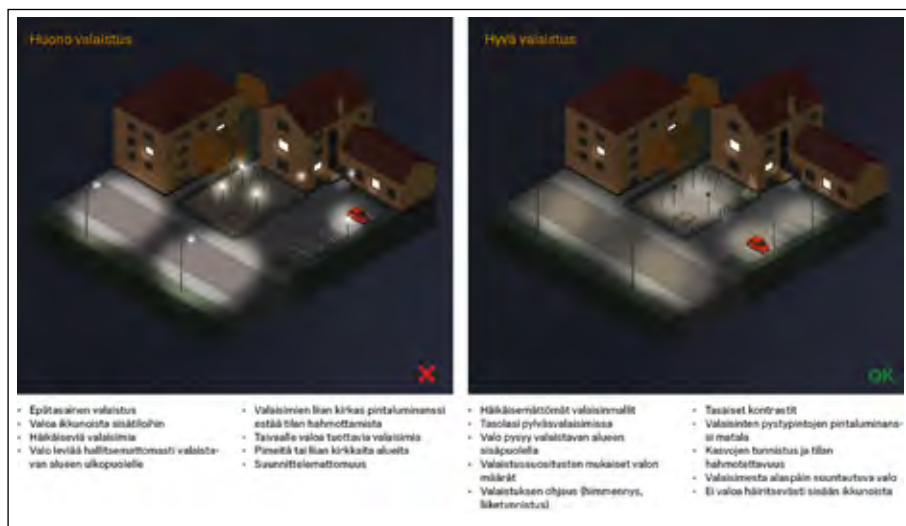
Selvitystyöstä on vastannut suunnittelu- ja konsultointiyritys WSP Finland Oy.

Lisätietoja:

suunnitteluvastaava Pia Rantanen, Helsingin kaupunki/ kaupunkiympäristön toimiala, pia.rantanen@helsinki.fi.

Linkki selvitykseen:

<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-07-21.pdf>

Esimerkkejä pihavalaituksesta. Häiriövaloselvityksen kuvitusta.

Ruovikon niittoa Kirkkonummella. Kuva: Ilkka Vuorinen.

Rantaruovikoiden niiton tavoitteena Itämeren ja luonnon monimuotoisuuden suojele

Rantaruovikoita niittämällä voidaan torjua luontokatoa, poistaa Itämeren rehevöittäviä ravinteita ja tuottaa ilmastoystävällistä, turvetta korvaavaa raaka-ainetta muun muassa kasvualustoihin. Turvetuotannosta siirtyvistä koneyrityksistä ja jatkojalostajista toivotaan uutta yrittäjyyttä alalle.

John Nurmisen Säätiö pyrkii vauhdittamaan järviruohon hyödyntämistä ja ruokomarkkinoiden syntyä *Rannikkoruoko*-hankkeella. Hanke tuo yhteen niittoja toteuttavat tahot ja järviruohon hyödyntämisestä kiinnostuneet jatkojalostusyritykset. *Rannikkoruoko*-hankkeessa niitettyä ruokoa testataan osana multatuotteita Biolan Oy:ssä, Kekkilä Oy:ssä ja Kiteen Mato ja Multa Oy:ssä.

Hankkeessa tutkitaan erilaisia kasvualustoihin soveltuvia raaka-aineita. Erityisesti kiinnostavat nopeasti uusiutuvat ja kiertotalousraaka-aineet. Kas-

vualustamateriaalien hyvä laatu, puhtaus ja turvallisuus ovat erityisen tärkeitä ja tutkimustietoa hankitaan jatkuvasti erilaisista raaka-aineista.

Ruokomateriaalia hyödyntämällä autetaan Itämeren ja vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä

Järviruoa voidaan korvata ilmaston kannalta haitallisia raaka-aineita, mutta lisäksi niitolla voitaisiin mahdollisesti vähentää myös ruovikon kasvihuonekaasupäästöjä. Toistaiseksi niiton ilmastovaikutuksia ei kuitenkaan ole kattavasti tutkittu ja ilmiö on huonosti tunnettu.

Vedessä kasvavien ruovikoiden niitto ja keruu on hoitokalastuksen ohella ainoa kustannustehokkaaksi todettu keino saada mereen jo päätynyttä typpeä ja fosforia poistettua Itämerestä. Ravinteiden poiston lisäksi niitoilla on parhaimmillaan monia muita hyötyjä monimuotoisuudelle, perinnemaisemille ja rantojen virkistyskäytölle.

Umpeenkasvaneiden ja ruovikointuneiden rantaniittyjen kunnostus on

luonnon monimuotoisuutta tukeva teko. Monet avoimien ranta-alueiden lajit ja luontotyytit ovat käyneet uhanalaisiksi, ja ruovikon poistaminen auttaa tällaisia lajeja.

Niittojen suunnittelussa otetaan huomioon myös ruovikossa elävä lajisto, ruovikkoympäristön monimuotoisuus ja ruovikon kyky sitoa ravinteita pohjasedimenttiin. John Nurmisen Säätiö on osana *Rannikkoruokohanketta* koonnut pelisäännöt rantaruovikoiden kestäväle hyödyntämiselle. Pelisäännöt ovat avuksi kaikille ruovikon niitosta ja hyödyntämisestä kiinnostuneille tahoille ja ne ovat luettavissa John Nurmisen Säätiön verkkosivuilla.

Lisätietoja:

projektipäällikkö Eeva Tähtikarhu, Rannikkoruoko-hanke/ John Nurmisen Säätiö, puh. +358 (0) 50 314 2102, eeva.tahtikarhu@jnfoundation.fi

Linkki pelisääntöihin:

<https://johnnurmisenfaatia.fi/hankkeet/rannikkoruokohanke/#pelisaannot>

Wille 875Δ – ympäristönhoidon joka vuodenajan jättiläinen

Wille 875Δ soveltuu kokonsa ansiosta hyvin raskaampiin lumi- ja kuormaustöihin sekä piennarleikkuuseen. Massansa ansiosta 875Δ:ssa voidaan käyttää isompia työlaitteita, kuten kauhoja ja hiekoittimia. Aiempaa hiljaisempi ja tilavampi ohjaamo luo kuljettajalle ergonomisen työympäristön pitkissäkin urakoissa. Koneen älykkäät ominaisuudet tehostavat kuljettajan työskentelyä.

Smart Cruiser -vakionopeudensäädin mahdollistaa koneen etenemisen tarkasti ja tasaisesti, vapauttaen kuljettajan huomion työlaitteen hallintaan. *Smart Flow* -ominaisuus säätelee moottorihydrauliikan tuottoja automaattisesti ajonopeuden mukaan. Näin ollen esimerkiksi hiekoitettaessa Willen automatiikka pitää hiekoitusjäljen tasaisena nopeuden vaihteluista riippumatta.

Kuljettaja voi tallentaa koneen käyttöliittymään itselleen sopivia työlaiteprofileja. Esimerkiksi työlaitekohtaiset liikenopeudet on mahdollista ottaa helposti käyttöön työtehtävien ja -laitteiden vaihtuessa.

Uunituore *Wille App* -mobiilisovellus helpottaa arkea kokoamalla konetta koskevat tiedot käyttäjän taskuun. Ilmaisen sovelluksesta löytyy *Oma Wille* -osio, jonne käyttäjä voi lisätä oman koneensa. Osioista löytyvät konetta koskevat dokumentit, kuten käyttö- ja huolto-ohje sekä varaosakirja. *Oma Wille* -osion kautta voi ottaa yhteyttä valtuutettuun Wille-huoltopisteeseen sovellukseen tallennettujen yhteystietojen kautta.

Vaativiin talviolosuhteisiin tarkoitettu *Multi-tasking equipment* (MTE) -konseptissa koneen edessä on aura, joka poistaa suurimmat lumet, ja avoharja takana viimeistelee lumenpoiston. Konepeiton päällä maksimissaan koneen korkuinen 1 500 litran liuoslevitin levittää suolaliuosta ja estää pinnan jäätymisen. Lentokenttien ohella konsepti soveltuu hyvin myös pyöriteiden talvikunnossapitoon isoissa kaupungeissa.

Lisätietoja:

Satu Salomaa, Wihuri Oy, puh. +358 (0) 40 152 7518, satu.salomaa@wihuri.fi

Taimien tuotantokustannukset kovassa nousussa

Taimitarhatuotannon kustannukset ovat olleet nousussa ja vauhti vuoden kuluessa on ollut rajua. Esimerkiksi lannoitteiden hinnat ovat vuodentakaisesta kohonneet 2-3-kertaisiksi. Myös turpeissa, ruukuissa ja muissakin keskeisissä viljelytarvikkeissa on nähty tuntuvia korotuksia. Tilaajille koituu oheiskustannuksia jatkuvasti kohoavista rahtikuluista, jotka kotimaan liikenteessä ovat nousseet 15 prosenttia ja nousu jatkuu.

Oma lisänsä taimitarhojen kustannuksiin on seurannut uuden kasvinterveyslainsäädännön aiheuttamista kasvipassikäytännöistä sekä jäljitettävyyttä ja omavalvontavaatimuksista. Niukkeus kasvinsuojeluainevalikoima lisää mekaanista torjuntatyötä. Taimiaineistolain puhtausvaatimukset ja puutteenlinen ainevalikoima aiheuttavat ongelmia, kun taimia palautetaan ja lähetetään uudet tilalle.

Jos koronapandemia onkin lisännyt

taimien menekkiä, on siitä ollut taimistojen kannalta kielteisiäkin seurauksia lähinnä ylimääräisinä työvoimakustannuksina. Kaikkinensa tuotantokustannusten nousu on ollut niin huimaa, että taimihintojen korostusprosentiksi ei riitä yksinumeroisen luku.

Taimipulaa koko Euroopassa

Tähän asti on ajateltu, että puuvartisten taimien pula on ollut vain paikallinen ilmiö. Nyt taimipula on selviö koko Euroopassa. Syyt ovat hyvin monitahoiset. Toisaalla taimituotanto on supistunut tuntuvasti viime vuosina, mihin suurin syy on ollut hintatason alenemisen vaikutus taimitarhojen lopettamiseen. Samanaikaisesti taimikysynnän merkittävä kasvu parina viime vuotena on voimistanut tasapainottomuutta markkinoilla. Kysyntä on vahvistunut sekä puutarha-kaupassa että viherrakentamisessa.

Pitkät viljelykierrot hidastavat nopeaa reagointia markkinatilanteen

muutoksiin. Euroopan Taimitarhajärjestö ENAn kokoaman ennusteen mukaan tavanomainen sopeutuminen kysynnän vaihteluihin ei edes keskipitkällä aikajänteellä toteudu. Syinä tähän on ammattitaitoisen työvoiman puute, käytettävissä olevan pellon puute kilpailevan maankäytön takia sekä vähenvä halukkuus sukupolven vaihdokseen. Nämä ongelmat aiheuttavat taimistojen vähenemistä edelleenkin. Nämä taustatekijät yhdistettynä kasvaneisiin inflaatio-odotuksiin ja jo toteutuneisiin tuotantopanosten hintojen nousuun merkitsevät taimien nopeaa hintojen nousua.

Lisätietoja:

toiminnanjohtaja Jyri Uimonen, Taimistoviljelijät ry, puh. +358 (0) 40 827 4833, jyri.uimonen@puutarhaliitto.fi

Lisätiedot ja
ilmoittautuminen
11.12. mennessä:
vyl.fi/tapahtumat/

Puunhoidon koulutukset webinaarina 14.-16.12.2021

Viherympäristöliitto ja Suomen Puunhoidon Yhdistys SPY järjestävät Puunhoidon koulutuspäivät joulukuussa 2021. Koulutuksessa käydään läpi modernin puunhoidon sisältämiä puille tehtäviä toimenpiteitä. Kouluttajina toimivat kokeneet kotimaiset arboristit Suomen Puunhoidon Yhdistyksestä.

Kurssi soveltuu kaikille viheralan parissa työskenteleville, kuten puutarhureille, kiinteistöhoitajille, isännöitsijöille, työnjohtajille, suunnittelijoille, rakennuttajille ja valvojille. Koulutukset järjestetään webinaarina. Ilmoittautua voi yhteen tai useampaan koulutuspäivään.

Ohjelma:

1. päivä: taimilaatu, istutus, tehohoito, puiden suojaaminen työmailla (kouluttajana Aki Männistö)
2. päivä: puiden leikkaaminen ja työturvallisuus (kouluttajana Marika Pylkkänen)
3. päivä: puiden kunnon seuranta ja -kuntoarviointi: puiden vauriot, lahottaja, patogeeneit, dokumentointi ja puurekisterit (kouluttajana Sami Kiema)

Marraskuun maisema

Maisemasuunnittelun visualisointikuvissa on useimmiten kaunis kesäpäivä, ja iloiset ihmiset täyttävät puistot ja kaupunkitilat. Toisinaan visualisoinneissa voi olla ruskan värit tai kuulas talvi, mutta harvemmin marraskuu.

teksti ja kuvat: SÄDE PALMU

Reitin valaistus maalaa esiin Helsingin Roihuvuoren vanhan tykkien mukulakivipintaa ja reitin varren kasvillisuutta. Pimeyden keskelle muodostuu intiimi valaistu tila. Taustalla näkyy Roihuvuoren vesitorni lehdettömän puuston läpi.

Ilmastonmuutoksen myötä marraskuumaisten sään määrä lisääntyy etenkin Etelä-Suomessa. Vaikka viime vuoden 2020–2021 luminen talvi helli Suomea ja jopa helsinkiläisiä, voi talvea 2019–2020 luonnehtia puolen vuoden marraskuuksi. Ilmastonmuutoksen myötä lunta tulee entistä harvemmin, pilvisuus lisääntyy ja sademäärä kasvaa.

Marraskuusta, joka aiemmin oli kuukauden kestävä pakollinen paha, tulee jatkossa osa elämäämme entistä vahvemman tavalla. Marraskuu pitäisikin ottaa vahvemmin suunnittelun lähtökohdaksi. Todennäköisesti maisemaa suunniteltaisiin eri tavalla, jos suunnittelija ei kuvittelisikaan paikkaa ensisijaisesti kesällä.

Ilmastonmuutokseen varautuminen on maisemasuunnittelussa ollut jo pitkään ajankohtaista esimerkiksi hulevesien suunnittelun osalta. Voisimme kiinnittää huomiota vielä enemmän siihen, miltä ihmisen elämä näyttää ja tuntuu uusissa pimeän vuodenaajan olosuhteissa. Vaikka marraskuussa ulkona vietetään helposti vähemmän aikaa kuin kesällä, voivat kävelyt ulkoilmassa olla tärkeitä palauttavia hetkiä myös pimeään vuodenaikaan.

MILLAINEN MAISEMA ON MARRASKUUSSA?

Jotta marraskuun maiseman voi ottaa lähtökohdaksi suunnittelussa,

täytyy pohtia, kuinka marraskuun maisema oikeastaan eroaa kesän maisemasta. Marraskuun maisemalla on kaksi ilmettä: pimeän ja valoisan ajan ilme. Pimeänajan ilmiä rakentuu päivän ilmiä päälle. Pimeä maisema on kuin kanvaasi, jolle valaistus maalaa pimeänajan näkymät. Maisemasuunnittelun avulla luodaan ainakin kanvaasin muoto ja ominaisvärit, jotka näkyvät päiväsajan maisemassa. Pimeänajan maisema on erityisen tärkeä ihmisen kannalta, koska monien vapaa-aika sijoittuu nimenomaan ilta-aikaan.

Valoisan ajan marraskuun maisemassa korostuu kasvillisuuden talvinen ilmiä. Tilallisuus muuttuu, kun kausivihannat kasvit ovat pudottaneet lehensä. Esimerkiksi lehtipuuvältaisessä metsässä on yhtäkkiä avoimempi tilan tunto ja pidempiä näkymiä, eivätkä lehtipuiden muodostamat näköesteet enää kätke takanaan olevia asioita. Puustoisella alueella tai metsässä maiseman seinämät muodostuvat sinne, missä on havupuita, rakennuksia tai maastonmuotoja.

Puistojen maisema-arkkitehtuuri pelkistyy lehtien volyymin ja värien vähetessä. Tilalliset ja asetelmalliset sommitelmat tulevat uudella tavalla esiin. Maiseman päälinjat ja muodot pelkistyvät. Kasvillisuuden kerroksellisuudella sekä avoimien ja suljetumpien alueiden erolla on uudenlainen merkitys.

Marraskuussa maiseman väripaletti ja tunnelma muuttu-

vat. Kun lumi ei talvella peitä kasvillisuutta, sen talviasulla on entistä enemmän väliä. Ensisilmäyksellä kasvillisuus voi näyttää elottomalta ja tylsältä, mutta todellisuudessa siinä on loputtomasti hienovaraisia sävyeroja, muotoja ja tekstuureita. Kaikella kasvillisuudella ei myöskään ole niin sanottua lepokautta samalla tavalla kuin lehtensä talveksi pudottavilla puilla. Kasvien vuoden kierto vaihtelee eri tavoin. Kausivihantien ja ainavihantien kasvien lisäksi on olemassa talviovihantia kasveja, joita esimerkiksi Englannin leudon talven puutarhoissa kutsutaan nimellä ”winter green”.

VALAISTUS OSANA MAISEMAA

Pimeään aikaan valaistus määrittää, mitä maisemasta näkyy ja millaisena tilana se hahmottuu. Normaalisti esimerkiksi puistoalueen valaistus koostuu valaistuista reiteistä, aukioista ja niiden yhteydessä mahdollisesti olevista erikoisvalaistuista kohteista. Mutta maiseman valaistusta voi myös ajatella koko maiseman kattavina alueina. Silloin mukana ovat pimeät ja hämärät osuudet.

Myös reittien valaistusta voi ajatella niille muodostuvina valon tiloina. Maisemasuunnittelijaa tulisi erityisesti kiinnostaa, minkä muotoinen valokeila valaisimista tulee ja millaisia elementtejä valaisimen valokeilaan osuu. Esimerkiksi valokeilaan osuvat puut muodostavat visuaalisesti selvästi rajattua tilaa. Sen sijaan valoon osuva matalampi kasvillisuus voi lisätä valon piirtämään tilaan tekstuuria ja paikan tuntua. Valaistu reitti voi aukean tilan laidalla valaista samalla esimerkiksi puustoisien alueen reunan, jolloin maisematilan reuna näkyy myös kauempana avoimessa tilassa oleviin tarkastelupisteisiin.

Valaistus on hiljalleen muuttunut välttämättömyydestä monipuoliseksi osaksi ympäristöä. Tekniikan ja valaistuskulttuurin kehitys on tuonut uusia mahdollisuuksia toteuttaa valaistuksen esteettistä puolta. Suurimmassa osassa käytännön tilanteita valaistuksella on varmasti jatkossakin hyvin funktionaalinen rooli, ja valaistuskaluston yhdenmukaisuus auttaa infrastruktuurin ylläpidossa ja hallinnoinnissa.

VALAISTUSTA IHMISILLE JA PIMEÄÄ LUONNOLLE

Valaistus on aina osa ihmisen kokonaisvaltaista kokemusta ympäristöstään. Valaistuksen eri ulottuvuuksina voidaan nähdä esimerkiksi tarinankerronta, tila, historia, fyysinen paikan estetiikka, valo osana rakenteita, psykologinen vaikutus, biologiset vaikutukset ja aika. Valaistuksen suunnittelussa ylipäätään on yhä enemmän huomioitavia tekijöitä.

Samaan aikaan, kun valolla voidaan luoda ihmiselle yhä

Oksistoihin jäävät valot luovat toisinaan tahattoman kauniita varjoja puistokäytävän pintaan.

Ainavihannat kasvit tuovat tekstuuria valaistun portinreunoille Helsingin Pikku-huopalahdessa.

Kasvien erilaiset muodot, tekstuurit ja kerroksellisuus luovat kiinnostavia kokonaisuuksia myös lehdettömään aikaan Meilahden arboretumissa.

viihtyisämpää ympäristöä, tulee valon määrää tietoisesti rajoittaa. Häiriövalolla on monia haittavaikutuksia muun muassa ihmisen terveyteen. Tarkentuva tieto valon haittavaikutuksista tuo valaistussuunnittelua lähemmäs ekologisen maisemasuunnittelun ja maisemanhoidon kenttää. Ihmisen lisäksi valolla on negatiivisia vaikutuksia muihin eliöihin.

Eri lajit ovat hyvin eri tavoin herkkiä valolle, millä on vaikutuksensa laajemmin ekosysteemeihin. Helsingissä puhutaan jo pimeän verkostoista mahdollisena osana ekologisten verkostojen suunnittelua. Valon määrän rajoittaminen on varmasti ensisijaista, mutta myös kasvillisuusvyöhykkeiden hoidolla voidaan vaikuttaa valon kulkeutumiseen maisemassa. Ainavihantien kasvien muodostama suojavyöhyke voi rajoittaa häiriövalon kulkeutumista tai kenties suojata valolle muuten herkkiä alueita.

MARRASKUU LÄHTÖKOHTANA SUUNNITTELUSSA

Marraskuu maiseman suunnittelun lähtökohtana edellyttää valoisaa ja pimeänajan maiseman suunnittelua selvästi eri tilanteina, mutta rinnakkain. Ihanteellista olisi, jos visualisointeja, pohjakuvia ja leikkauksia voitaisiin laatia tyypillisten kesää esittävien suunnitelmapiiirrosten lisäksi talvikauden valoisasta ja pimeästä tilanteesta. Näissä tulisi esittää ainakin valon muodostamaa ja hahmottamaa tilaa, valokeilojen muotoa ja maiseman talvikauden ominaisvärejä ja muita piirteitä.

Nykyaikaiset valaistuksen ideasuunnitelmat kuvaavat yleensä hyvin valon muodostamaa tilaa ja pimeänajan kokemusta. Niissä on kuitenkin monesti kuvattuna kasvillisuuden kesän tilanne. Kun valaistuksen suurin merkitys on nimenomaan lehdettömään aikaan vuodesta, olisi hyvä ottaa valaistuksen suunnitteluun mukaan käsitys maiseman olomuodosta valaistavana ajankohtana. Kasvillisuus ei osu valokeilaan pelkästään puiden erikoisvalaisussa. Myös reittien varrella valoon osuvat reunat on hyvä huomioida osana reitin vaihtelevia piirteitä.

Maiseman marraskuun ilmeen suunnittelu vaatii tietoa kasvillisuuden yksilöllisistä kiertokuluista ja talviasuista. Myöhään kukkivat kasvit, värikkäät marjat ja talven töröttäjät ovatkin kuuluneet suunnittelun keinoihin jo pidempään. Tämän ajatuksen laajentaminen tarkoittaisi kaikkien suunnitelman kasvien talviasun ottamista huomioon.

MARRASKUU ON KASVAVA OSA ELÄMÄÄMME

Marraskuu ei ole enää pelkkä ohi menevä paha, vaan siitä on tulossa osa elämäämme ja olemistamme. Sille ei tarvitse kuitenkaan kääntää selkäänsä, vaan siitä voi koittaa tehdä, ellei voimavaran, niin ainakin siedettävämmän. Monet ihmiset kokevat pimeän vuodenajan todella rankkana. Ihmisiä ei tule jättää marraskuun kanssa yksin, vaan tarjota ympäristöstä rikas kokemus vuodenajasta riippumatta. Tällöin elämä ehkä

Diplomityössä esitelty valaistusidea Roihuvuoren Japanilaistyyliiseen puutarhaan: Puiston ylätasanteen sammalpuutarhassa luodaan gobovalaistuksella illuusio lehtien läpi siivilöityvästä kuun valosta lehdettömään aikaan. Projektorin avulla voidaan saada lehvät heilumaan hiljalleen tuulessa.

tuntuu vähän paremmalta marraskuun harmauden keskellä.

Suomessa asunnot sisustetaan usein hillityn harmahtavin sävyin selkeiksi, pehmeiksi ja harmonisiksi. Miksemme rakastuisi samaan tapaan marraskuisen maiseman hienovaraisiin sävyihin ja melankoliseen tunnelmaan? Valaistuksen ja maisema-arkkitehtuurin yhteissuunnittelulla on valtavasti potentiaalia ja Suomessa on todella pimeää suuren osan vuodesta.

Me voisimme olla maailman parhaita pimeän vuodenajan maiseman suunnittelijoita, jos emme haikailisi suunnittelupöydällä aina vain kesään. Hyvin marraskuun olosuhteissa toimiva suunnittelukohde on varmasti yleensä helpompi sovittaa toimivaksi kesäolosuhteisiin kuin toisin päin. **vy**

Lisätietoja:

Kirjoitus perustuu maisema-arkkitehtuurin maisteriohjelman diplomityöhön "Marraskuun maisema", <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/101844>.

Kirjoittaja valmistui maisema-arkkitehdiksi joulukuussa 2020. Hän työskentelee suunnittelijana Sitowisen maisemasuunnittelussa.

Valaistun reitin varrella valaisimet jäivät toisinaan vahingossa puiden latvuksiin. Lopputulos on kuitenkin usein tahattomasti kaunis, kun oksastot hohtavat valossa.

Hiukkavaaratalossa opiskellaan ja harrastetaan. Kaupunginosa on haluttu suunnitella käyttäjiensä ehdoilla toimivaksi sekä ihmisen kokoiseksi.
Kuva: Eeva Vänskä

Oulussa tavoitteena ottaa talvikaupunkistrategialla Kaikki irti talvesta

Hiukkavaaran kaupunginosa on toiminut Oulussa talvikaupunkistrategian kokeilulaboratoriona. Kehittämisen tavoitteena on kestävyys, halu olla ihmisen kokoinen ja edellä kulkeva pohjoinen talvikaupunki.

teksti: EEVA VÄNSKÄ

Oulu haluaa yhdistää talviosaamisen palveluihin ja luontokokemuksiin ajatuksella, että talvikaupunki on samalla kaikkien vuodenaikojen kaupunki. Hiukkavaaran uusi kaupunginosa on suunniteltu eläväksi kaupunginosaksi, joka on paitsi energiatehokas myös rohkea kokeilija.

Asemakaava-arkkitehti Leena Kallioniemi on toiminut vuodesta 2006 lähtien Hiukkavaaran alueen suunnittelun projektipäällikkönä. Hän kertoo, että Hiukkavaaran keskuksen asemakaavan suunnittelun yhteydessä tehtiin useita selvityksiä ja suunnitelmat talvikaupunkihankkeelle.

– Perusajatuksena on *Kestävä pohjoisen kaupunki* -talvistrategian kokeilu Hiukkavaaran keskuksessa. Strategian pohjalla on havainto siitä, että kaupunkisuunnittelussa talvi on jäänyt vähälle huomiolle.

Oulussa osataan jo tehokas talvihoito. Paikkakuntaa tituleerataan maailman johtavaksi talvipyöräilykaupungiksi. Nyt talvi-ideologiaa halutaan vahvistaa. Talvinen ja toimiva, energinen kaupunki on aina toimiva. Ajatuksena on siis käsitellä uudella tavalla talven ominaisuuksia ja vahvuuksia, muuttaa ihmisten asenne talvimyönteiseksi.

YHDESSÄ ETEENPÄIN

Talvikaupunkistrategia laadittiin kolmessa työpajassa vuosina 2013 ja 2014. Osallistavassa työpajaprosessissa oli mukana 45 henkilöä kaupungilta, tutkimuslaitoksista, yrityksistä ja yhteisöistä.

– Kun talvi on lähtökohtana kaavoituksen alusta saakka, on kaupunkisuunnittelusta edetty kaupunkikehittämiseen. Kestävä talvikaupunki tarkoittaa myös kestävää palvelukaupunkia, ja kaikkien tahojen yhteistyötä alusta saakka, Kallioniemi linjaa.

Oleellista on osallistaminen ja sitä kautta syntyvä ymmärrys, jotka mahdollistavat strategiassa onnistumisen.

– Jokaisella kaupungin organisaatiossa on mahdollisuus vaikuttaa. Oleellista on yleisen tietouden kasvaminen talven mahdollisuuksista ja asennemuutos siihen, että kylmyys ja pimeys voivat olla hyvä juttu.

Mikä sen mukavampaa kuin pesiä sohvalle kynttilänvalossa pimeään aikaan. Ei tulisi mieleenkään kesäaikaan, jolloin Oulussa on valoa ja vielä valoa.

ASU, LIIKU JA VIERAILE

Oulun talvikaupunkistrategia on jaettu viiteen eri osaan:

viestintään, ihmiseen, talven suunnitteluun, tapahtumiin sekä elinvoimaan. Viestinnällä halutaan tukea talven tarinaa, ihmisyydellä muistuttaa talvielämisestä pohjoisessa kaupungissa. Talven suunnitteluun kuuluu myös kaupungin infran ja palveluiden käyttö sekä ylläpito ja talvitapahtumiin taas matkailun kehittäminen.

Elinvoimaistaminen pitää sisällään osaamisen, kokeilut ja uuden liiketoiminnan. Vaikka kehitysympäristönä toimii Hiukkavaara, toimenpiteet koskevat koko Oulun kaupunkia.

– Olemme menossa kohti talvikaupunkiajattelun sisäistämistä. Ajattelisin, että vielä emme ole edenneet alkuperäisten odotusten mukaan, mutta suuren kaupunkiorganisaation muuttuminen vie pitkän ajan. Viemme talviajattelua eteenpäin vahvasti kaavahankkeissamme.

Kallioniemi kertoo, että Oulussa saatiin tämän vuoden alussa käyttöön uusi lumenlaskentakaava. Sen käyttöönottoa valmisteltiin viisi vuotta.

– Voimme nyt laskea yleisten alueiden, kuten katujen ja puistojen, lumitilan. Tavoitteena on, ettei lumia tarvitse kuljettaa uusilta alueilta pois, vaan se voidaan läjittää paikan päälle varattuihin kohtiin.

– Hiukkavaaran keskuksen asemakaavassa on varattu lumelle merkittävät tilat, mutta nyt näyttää siltä, että sekään ei välttämättä riitä. On myös käynyt niin, että joissakin taloyhtiöissä lumi karrataan kadulle, vaikka tontille on tähän tarkoitukseen erikseen varattu tilaa.

HELPOT KAUKALOT

Lumitilan laskentamalli itsessään koskee vain uusia rakentuvia alueita. Keskusta-alueella lumi joudutaan entiseen tapaan kuljettamaan pois. Kunnollisella lumitilojen suunnittelulla voidaan säästää merkittävästi kuljetuskustannuksissa.

Oulussa lumen kuljetuksen kustannukset vaihtelevat vuodesta toiseen. Oulun Infra-liikelaitoksen kunnossapitopäällikkö Risto Mattila kertoo, että vuonna 2020 lunta ei tarvinnut kuljettaa pois ollenkaan lumen vastaanottoaikoille Oulun kaupungin vastuulla olevilta väyliltä.

– Alkuvuosi 2021 taas oli erittäin luminen, joten lunta kuljetettiin pois yhteensä noin 220 000 kuutiota. Tästä syntyi noin 630 000 euron kustannus.

Leena Kallioniemi muistuttaa, että lumitilanne on osa ilmastomuutosta.

– Lumien läjittäminen ja hulevesien viivyttäminen paikallisesti on osa kestävästä urbaanista kaupunkisuunnittelusta. Yk-

si ratkaisuesimerkki on hiekan laskeminen kaukaloon. Lunta säilytetään päällä ja se sulaa aikanaan hiekan läpi puhdistuen.

Asukkaat ovat ottaneet lumiläjityksen hiekkakaukalot omaan käyttöönsä petankkikentiksi ja leikkipaikoiksi. Lumen kerääminen kaupunginosan siihen varattuun tilaan voi olla paras juttu, varsinkin lasten kannalta, jotka viihtyvät pulkkamäissä ja lumilintojen rakentelussa.

Strategiatyössä on esitetty erilaisia villejäkin ideoita siitä, miten suunnittelusta päästään tavoitteisiin. Hiukkavaaran toria on hahmoteltu Talvirotuaariksi, talvitapahtumia halutaan lisätä, lähiympäristöstä halutaan luoda aktivoiva myös talvela ja talvimatkailua tehostaa.

– Tulevaisuudessa Oulun Tervahiihdon lähtöpaikka voi olla Hiukkavaara, jonka keskuksessa on jo valmiiksi suunniteltua tilaa urheilutoiminnalle.

Kaupungin keskustasta on lyhyt matka poropaliskuntaan, marjasuolle tai moottorikelkkareitille.

– Meillä on tavallaan jo viisi vuodenaikaa. Ensimmäinen talvi koittaa syksyn jälkeen, pimeää, jätää ja räntää riittää. Ihan toisenlainen talvi koittaa kevätpuolella, kun valo lisääntyy ja hanget loistavat. Kaikkina vuodenaikoina on hyviä puolia, kun ne osaa nähdä.

VIHERALUE TALVELLA?

Oulussa ajatellaan, että talvisissa puistoissa puita ja istutuksia kannattaa ryhmitellä niin, että kävelijät löytävät suojaisia reittejä ja paikkoja viipyillä.

– Käytämme paljon kestäviä ja ikivihreitä kasveja, mutta myös lehdettömät puut tarjoavat talviaikaan erilaista kau-

neutta huurrepeitoissaan.

Laajat viheralueet suojaavat tuulelta, ja erityisesti katujen päihin istutetut puut vähentävät tuulen voimaa. Puistoissa pitää myös muistaa lumen vaatima tila sekä huoltokaluston reitit.

Leena Kallioniemi sanoo, että puistoissa kulkureittien valaiseminen on talvisin erityisen tärkeää. Yleisesti ottaen valaistuksessa on oleellista ottaa huomioon maisemakokonaisuuden lisäksi paikan henki ja viheralueen luonne turvallisuutta unohtamatta.

– Valaistukseen panostetaan tällä hetkellä koko kaupungissa. Esimerkiksi keskustan Mannerheimipuistossa on paitsi jätetty hyvin lumitiloja, osattu myös hyödyntää valaistusta. Suihkulähteet on talvisin koristettu valoa läpäisevillä laatikoilla, jotka kylmään aikaan näyttävät jäälaatikoina.

Jos siis oululaisia on uskomisen, talvikaupungin monipalvelut takaavat ihmisten viihtymisen, ja samalla pohjoisen luonnon monimuotoisuus alkaa läheltä asukkaita. Oulussa on erilaisia liikkumisreittejä erilaisiin tarpeisiin, siellä osataan ennakoiva talvihoito, edistetään talvipyöräilyä ja on luotu toimiva kaupunkiliikenne.

– Meillä on kuitenkin talvistrategiatyö vielä kesken. Tarvitsemme lisää talveen liittyvää tuotteistamista ja sen hyödyntämistä esimerkiksi matkailussa, Kallioniemi summaa.

Hän vinkkaa muille kunnille ja kaupungeille, että talven hyödyntämisessä kannattaa olla määrätietoisien rohkeita ja mennä eteenpäin kohti talven hyötyjä ja nautintoja.

Talvikaupunkistrategian tekemisen esikuvana Oulussa käytettiin Kanadan Edmontonia, jonka tarina löytyy oheisesta jutusta.

Talvi on Edmontonin kumppani

Talvesta on muodostunut Kanadan edmontonilaisille ystävä sen sijaan, että lumi ja kylmyys nähtäisiin vihollisina. Talvistrategialla on luotu kutsuva, elinvoimainen ja jännittävä kaupunki paitsi asukaille itselleen, myös vierailijoille.

teksti: EEVA VÄNSKÄ

Edmontonin talvistrategia otti vuonna 2012 nopeasti siivet alleen ja se on lisännyt kaupunkilaisten viihtyvyyttä ja luovuutta sekä kaupunkikuvan monipuolisuutta. Erillisen tiekartan avulla on helppo suunnistaa kohti tavoitetta, joka on olla maailman johtava talvikaupunki.

TURVALLISTA JA MUKAVAA

Talvistrategiassa on neljä pää tavoitealuetta: eläminen, suunnittelu, talous ja tarina. Talvielämiseen kuuluu ulkona olemisen helppous ja mahdollisuuksien tarjoaminen talviseen harrastamiseen sekä talviliikenteen parantaminen. Suunniteluosiin kuuluu turvallisuuden ja mukavuuden sekä erilaisten talvikiinnostuksen kohteiden lisääminen. Taloustavoitteisiin kuuluu talvitapahtumien kehittäminen, ympäristövuotisten terrassien luominen sekä talveen liittyvän yritystoiminnan lisääminen. Tarinaosassa korostetaan talvikauden juhlintaa ja arkea, lisätään pohjoisen kaupungin tunnettuutta sekä edistetään talvistrategian käyttöönottoa.

Talvikaupunkisuunnittelija Isla Tanaka luonnehtii, että talvistrategia on kokonaisvaltainen ja laaja.

– Toimenpidesuunnitelma käynnistyi vuonna 2013. Kymmenen vuoden strategiamme jakautuu 64 eri toimenpiteeseen tavoiteosa-alueiden sisällä ja liittyy kaikkeen elämiseen, liikkumiseen, talouteen sekä identiteettiimme. Strategian toimivuuden varmistaa se, että jo suunnitteluvaiheessa osallistettiin kaupunkilaiset mukaan ideointiin.

UUTTA AJATTELUA

Strategia ei ole pelkästään näkyvää ja ilmiselvää, kuten tapahtumia, vaan sisältää myös ajattelutavan muutoksen, kuten näkökulmien ja asenteiden muutoksen talvimyönteiseen suuntaan.

– Talvistrategian onnistuminen tarkoittaa myös budjettien tarkastelua, jotka olivat ehkä kesätoimintapainotteisia. Myös lait ja menettelytavat piti ottaa uuteen tarkasteluun. Lähtökohtaisesti mietimme myös sitä, miten käytämme kieltä, kun puhumme talvesta, Tanaka kuva.

Hän antaa esimerkin kielestä ja sen voimasta:

– Aiemmin puhuimme talvesta *off season* -nimikkeellä, eli kauden ulkopuolisena ajankohtana viheralueilla. Siksi myös palveluita ja ohjelmaa vähennettiin talvikaudella.

Tällä hetkellä yli 75 prosenttia talvistrategian tavoitteista on joko saavutettu tai ollaan matkalla tavoitteeseen.

– Paljon näkyvää on jo saatu aikaiseksi. Ehkä suurin muutos on tapahtunut kaupunkilaisten ajattelutavassa. Asukkailla on paljon paikallisia ideoita ja hankkeita talvitoimintaan liit-

Kanadan Edmontonin asukkaiden tunneilmaisto lämpenee sään kylmenemisen mukana. Kuva: City of Edmonton/ Laughing Dog Photography.

tyen. Olemme siis ymmärtäneet, että on mahdollista muuttaa suhtautumistamme talveen ja luoda kulttuurinmuutosta.

MALLIA MEILLEKIN?

Talvistrategia on myös hyödyttänyt kaupunkia taloudellisesti mielessä.

– Ympäristövuotista terassikulttuuria ei aiemmin meillä ollut. Monet kahvilat ovat pystyttäneet pysyviä terasseja, mikä on lisännyt elinvoimaa. Myös turismi on kasvanut Edmontonissa talvikautena.

Vuoden 2018 arviointiraportissa todetaan, että 37 prosenttia vastaajista teki enemmän asioita ulkona talvisin verrattuna viimeksi kuluneeseen viiteen vuoteen. Raportista selviää myös, että niin sanottujen läskipyörien myynti nousi 400 prosenttia vuosien 2013–2016 välillä. Tapahtumien määrä nousi kymmenestä yli sataan vuosien 2011–2017 välillä. Voisiko tästä ottaa oppia Suomessakin?

– Talvesta on paljon hyötyä ja iloa oman kaupungin kannalta. Sen voisinkin antaa vinkiksi, että kannattaa osallistua asukkaat alusta asti, jotta strategiasta tulisi toimiva. Toisista talvikaupungeista kannattaa ottaa mallia, mutta kaikki täytyy aina sovittaa oman talvikaupungin kontekstiin.

Tanaka ehdottaa seuraavia kysymyksiä käsiteltäviksi, kun kaupunki ryhtyy suunnittelemaan talvistrategiaa: millaisia esteitä on olemassa aktiivisen talviliikkumisen tiellä, käytämmekö katuja täydellä kapasiteetilla, käytämmekö pimeän ajan mahdollisuudet hyväksi esimerkiksi valon lisäämisessä tai nuotiopaikkojen muodossa ja mitä meillä tapahtuu talvisin jo nyt.

– Edmontonissa haluamme ottaa huomioon talven vaikutukset eri ikäisille, eri etnisiä taustoja oleville, eri tavalla tie-naaville ja erilaisen toimintakyvyn ihmisille. On tärkeää, että kaikkien ihmisten talvikokemukset paranevat, jotta kaupungista tulee mahtava ympärivuotinen paikka. **vy**

Lisätietoja:

WinterCity Strategy: https://www.edmonton.ca/city_government/initiatives_innovation/wintercity-strategy

Winter City Guidelines: https://www.edmonton.ca/public-files/assets/document?path=PDF/WinterCityDesignGuidelines_draft.pdf

Jätkänpönttilä-silta on kuulunut Rovaniemen kaupunkikuvaan vuodesta 1989 saakka. Sen valaistus ja näyttävä ulkomuoto tekee siitä tärkeän maamerkin ympäri vuoden. Kuva: Marko Rautio/Rovaniemen kaupunki.

Pimeää, kylmää ja lunta Rovaniemellä osataan varautua kaamokseen

Lapin syksyisestä väriloistossa ja auringosta nauttiva tietää koko ajan, että kaamos on nurkan takana. Mitä se merkitsee kaupunginpuutarhurin työssä ja kaupunkikuva-ajattelussa?

teksti: EEVA VÄNSKÄ, kuvat: ROVANIEMEN KAUPUNKI

Rovaniemen Kivalonpuisto sijaitsee ihan keskustan kupeessa. Lapset pyöräilivät vielä syyskuun lopussa kouluun, puut olivat pukeutuneet keltaiseen ja oranssiin.

Kaupunginpuutarhuri Mirja Vääräniemi kertoo, että verkkoaidalla rajattu pieni alue puistossa on koeala uusien kasvilajien löytämiseksi pohjoisiin olosuhteisiin.

– Meillä on Taimistoviljelijät ry:n kanssa jatkuva menestystutkimus, jonka avulla etsitään uusia sopivia lajeja ja lajikkeita. Esimerkiksi useampi alppiruusulaji on talvehtinut hyvin lumen alla ja kukkinut alkukesällä, kuten 'Rosy Lights' ja 'Mandarin Lights'.

Myös uusia lännenheisiangervolajikkeita kasvaa hyvin. Japaninsiipipähkinä ja lännenhemlocki viihtyvät lumipeitteen ansiosta. Myös tammilajikkeista 'Fiskars', 'Källstrand', 'Malm' ja 'Träskända' talvehtivat ja näyttävät menestyvän.

– Suunnittelussa on oleellista ottaa lumivara huomioon. Meillä Rovaniemellä on vielä selkeä talvikausi, ja monet kasvit talvehtivat lumipeitteen alla.

VALMISTAUTUMISTA TALVIKAUTEEN

Vääräniemi hoitaa yksin kaupungin viheralueiden kunnossapidon koordinoitua.

– Vastaan puistojen ja leikkipaikkojen suunnitteluttami-

sesta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta. Suunnittelu-kohteet täytyy kilpailuttaa ja aikatauluttaa talvikaudelle. Viherrakennushankkeet kilpailutetaan vuosittain.

Kuluvana talvikautena teetetään leikkipaikkojen peruskorjausohjelman päivitys.

– Ohjelman päivitys tehdään viiden vuoden välein ohjaamaan leikkipaikkojen peruskorjausta ja sen priorisointia. Vuodessa pystymme peruskorjaamaan kaksi tai kolme leikkipaikkaa.

Katuviheralueita kunnostetaan lisäksi katusaneerausten yhteydessä, mikä lisää keskusta-alueen vihreää.

Mirja Vääräniemi kertoo, että 30 vuoden työuran aikana alalle on tullut paljon muutoksia. Esimerkiksi tietotekniikan käytön lisääntyminen ja kaupunkilaisten parempi kuuleminen päätöksenteossa, mikä näkyy muun muassa suunnitelmien sisällöissä ja toteutusprosessissa.

LEDIEN TARKKUUS

Kunnossapitoinsinööri Marko Rautio työskenteli aiemmin Rovaniemen Energialla ja vastasi katuvalojen, liikennevalojen sekä liikuntareittien valaistuksesta. Nyt kaupungin palveluksessa sama työ jatkuu 15 vuoden kokemuksella.

– Vastaan omistajaohjauksesta, jolla varmistetaan toimiva valaistus kaupungissa. Työhön kuuluu ulkovalaistuksen kun-

Rovaniemellä ollaan parhaillaan tekemässä yleissuunnitelmaa, jossa keskitytään kaupunkikuvallisiin asioihin. Kuvassa jää- ja lumiveistoksia, jotka elävöittävät kaupunkia. Kuva: Rovaniemen kaupunki.

nostuksen, huollon ja rakennuttamisen hoitaminen. Rovaniemi ulottuu laajalle alueelle, ja itsellään tulee jonkun verran ajamista, kun käyn katsomassa kohteita.

Raution työhön on myös vaikuttanut EU:n direktiivillä kielletty uusien elohopeahöyrylampputen asentaminen.

– Viimeisten viiden vuoden aikana olemme vaihtaneet 8000 lampputa ledeiksi. Tekniikka on kehittynyt ja hinnat ovat tulleet alas, joten nyt ei mitään muita valaisimia enää asennetakaan.

Suurpainenatriumlampputa on vielä käytössä, ja niitä uusitaan sitä mukaa kuin kunto vaatii.

– Kaupunkikuvaan on tullut suuri muutos, kun on siirrytty keltaisesta valosta luonnolliseen valkoiseen valoon. Le-deissä on se hyvä puoli, että ne tuottavat valkoista valoa, ovat energiatehokkaita, niiden himmentäminen on helppoa, niillä on hyvä värintoistoindeksi ja ne syttyvät heti eivätkä ryömimällä.

Kaupungin kaduille määritellään valaistusluokka kadunkoon ja liikemäärän perusteella. Uusien alueiden valaistus saadaan prikulleen kohdalleen suunnitteluohjelmalla, jonka avulla esimerkiksi teho, optiikka ja pylväskorkeus valitaan tarkasti. Jokaiselle valaisimelle tulee oma koordinaatti karttaan.

PIMEÄÄ JA VALOA

Rovaniemellä ollaan parhaillaan tekemässä yleissuunnitelmaa, jossa keskitytään kaupunkikuvallisiin asioihin.

– Tarkoitus on rajata alue, jossa valaistukselta vaaditaan muutakin kuin valoa sinänsä. Tässä voidaan panostaa ulkonäköön, miltä jokin kohta kaupungissa näyttää.

Rovaniemellä on oleellista muistaa kaamoksen ja muun vuoden ero.

– Lasten kesälomien aikaan ei käytetä katuvaloja laisinkaan. Kun koulut alkavat, valoja ryhdytään käyttämään. Valaistuksen ohjausjärjestelmät ovat gsm-pohjaisia, ja voimme helposti valita halutun paikan sytytystason ja arvot. Esimerkiksi koulualueella valaistusarvot ovat korkeammat, jotta kaikilla on turvallista liikkua, Rautio kertoo.

Näetkö talviajalla jotain erityisiä haasteita valaistuksen kannalta?

– Joka vuosi käy useamman kerran, että kesällä rakentamisen seurauksena maakaapeleita menee poikki. Syksyn tullessa huomataan, että joku valo ei toimikaan, ja asia pitää korjata. Jonkun verran kärsimme myös ilkeimmistä, varsinkin maajalassa olevat valaisimet ovat ilkeimmälle herkkiä.

Viheralan ammattilaisille Rautio vinkkaa, että puistojen suunnittelussa ja rakentamisessa kannattaa ottaa ennakoivasti tulevaisuuden valaistustarpeet huomioon asentamalla alitusputkia mahdollisia myöhempiä tarpeita varten.

– Silloin vältetään esimerkiksi tilanne, että valokaapelin asentamisen takia täytyy hieno asettunut viherympäristö kaivaa auki.

”
Kaupunkikuvaan on tullut suuri muutos keltaisesta valosta luonnolliseen valkoiseen valoon.”

Kaamos hohtaa valossa. Kuvassa tiedekeskus Arktikumin Arktinen puutarha talviasussa. Kuva: Rovaniemen kaupunki.

TONTTUJA JA REVONTULIA

– Arvioisin, että Rovaniemellä on valaistuksen suhteen hyvä taso. Meillä on pitkä kausivalaistus lokakuusta lähtien maaliskuulle asti. Jouluvalaistus on tärkeää, esimerkiksi luonnonkuusia valaistaan samaten kuin eläinhahmoja, jotka ilmestyvät katukuvaan joulua ennen, Rautio toteaa.

Rovaniemen kaupungilla ja Lapin yliopistolla on lähtökuopissa valaistushanke, jossa paneudutaan kaupunkiympäristön valaistukseen kaamoskaudena. Tästä kuulemme varmasti myöhemmin lisää.

Mitä muuta pohjoinen sijainti merkitsee kaupungille?

– Meillä käy paljon turisteja, jotka haluavat tulla katsomaan revontulia. Valosaasteen takia revontulia oli aiemmin vaikea nähdä keskustassa, mutta nyt valoa ei ledien ansiosta lähde turhaan taivaalle ja revontulet ovat alkaneet näkyä.

Puistovalaistusta Vääräniemi ja Rautio ideoivat yhteistuumin.

– Leikkipuistoissa olemme käyttäneet muun muassa maallattuja pylväsvalaisimia, jotka sopivat leikkiympäristöön, Rautio kertoo.

Hän miettii, että valaistuksessa kaiken lähtökohtana on turvallisuus ja tunne siitä.

– Se voi liittyä liikkumiseen, siihen että on turvallista kulkea. Valaistulla kadulla tulee turvallisuuden tunne, kun taas

pimeälle alueelle pelottaa mennä. Miellyttävä valaistus on kohteeseen sopiva, jolloin haittahäikäisy on minimoitu ja valo on suunnattu oikein.

Jos Marko Rautio saisi valita, hän laajentaisi katuvalaistusta erilaisten kohteiden täsmävalaistukseen, kuten puistojen, puuryhmien tai siltojen valaisuun.

– Kyllä tämä ihan realistinen ajatus on käytännössäkin.

vy

Kirjoittaja on toimittaja.

Rovaniemen viheralueet numeroina

- rakennettuja puistoalueita reilut 80 hehtaaria
- liikenneviheralueita 32 hehtaaria
- niitettävää tiealuetta 740 kilometriä
- 80 leikkipaikkaa
- talvihoidossa 16 leikkipaikkaa ja 20 lähiluistelukenttää
- kunnossapidon vuosimääräraha 1,2 miljoonaa euroa
- investointien määräraha 375 000 euroa
- kunnossapidon urakka-aika viisi vuotta.

Valon kaupunki

– kulttuurijuhlaa ammattimaisella otteella

Jyväskyläläinen *Valon kaupunki* -tapahtuma on kasvanut vuosien varrella yhdeksi kaupungin rakastetuimmista tapahtumista. Kulttuuripainotteisuudestaan huolimatta tapahtuma on säilyttänyt asemansa myös kaupunkivalaistuksen sanansaattajana.

teksti: ROOSA-MARIA VESANEN

S yyskuun pimenevät illat eivät jyväskyläläisiä haittaa, sillä hämärän tullen kaupungista valkenee uusi puoli, kun ihmiset kerääntyvät yhteen viettämään valon juhlaa. *Valon kaupunki* -tapahtuma on perinteeksi muodostunut kaupunkikulttuuritapahtuma, jota vietettiin vuonna 2021 jo viidettätoista kertaa. Jyväskylän MM-rallien jälkeen Jyväskylän toiseksi suurin tapahtuma herättää kaupungin henkiin valotaiteella ja valoteemaisilla oheisohjelmilla, joissa kulttuuri, tiede ja taide kohtaavat. Tapahtuman vuosittain kasvanut suosio on osoittanut, että valo koskettaa meitä kaikkia.

KOEVALAISTUKSESTA VALON KAUPUNGIKSI

Nykyisen kulttuuritapahtuman juuret ovat kaupunkivalaistuksen kehittämisessä. Kun vastuu katuvalaistuksesta siirtyi paikalliselta energiayhtiöltä kaupungin katu- ja puisto-osastolle 1990-luvun lopulla, mallia kaupunkivalaistuksen kehittämiseksi haettiin eri puolilta Eurooppaa. Samassa yhteydessä syntyi Jyväskylään myös Skandinavian ensimmäinen valaistuksen yleissuunnitelma vuonna 2000.

Suomen ensimmäinen arkkitehtuuriseen valaistukseen keskittynyt tapahtuma – *Valo on Jyväskylässä* – lähti liikkeelle Euroopan valaistussuunnittelijoiden yhdistyksen (ELDA) workshopilla vuonna 2003, jolloin julkaistiin myös ensimmäiset pysyvät valaistuskohdeet. Siitä eteenpäin tapahtuma järjestettiin omin resurssein *Valon kaupunki* -tapahtumana.

Tapahtuman ideana oli toimia viestintävälineenä ja konkreettisena valaistuksen kehittämisen testialustana, ja se toteutettiin erilaisten koevalaistusten muodossa. Tarkoituksena oli esitellä valon käytön mahdollisuuksia kaupunkiympäristössä päättäjille, suunnittelijoille, arkkitehdeille ja muille kaupunkivalaistuksen vaikuttajille. Koevalaistukset olivatkin suuri menestys.

– Koevalaistusten jälkeen palaute oli aina yltiöpositiivista valojen sammuttua, kertoo *Valon kaupunki* -hankkeen kordinaattori Jani Ruotsalainen. Positiivinen palaute mahdollis-

ti laaja-alaisen yhteistyön eri toimijoiden kesken – yhteistyöhön lähtivät muun muassa ELY-keskus, asunto-osakeyhtiöt, liikekiinteistötoimijat, isännöitsijät, rakennuttajat ja sähkösuunnittelijat.

VALOTAIDE SYTYTTÄÄ

Pysyvien valaistuskohdeiden määrän noustessa yli sataan alettiin tapahtuman sisältöä muokata enemmän nykyiseen muotoonsa, ja vuonna 2015 kokeiltiin hyvin selkeää muutosta ammattilaistapahtumasta koko perheelle suunnatuksi kaupunkikulttuuritapahtumaksi. Seuraavana vuonna Amanda Parerin *Intrude*-valoteos eli Kirkkopuiston vallanneet jättiläispuput keräsivät suuren mediahuomion, ja yleisömäärä nousi vuonna 2016 ensimmäistä kertaa totutusta 30 000–40 000 kävijästä 70 000 kävijään.

Siitä lähtien tapahtuma on rikkonut joka vuosi uuden kävijäennätyksen – lukuun ottamatta poikkeuksellista vuotta 2020, jolloin tapahtuma jouduttiin pandemiatilanteen vuoksi perumaan. Vuonna 2021 tapahtuma laajeni kolmen illan pituudesta kymmeneen iltaan, ja keräsi ennätykselliset yli 150 000 kävijää. Huima kävijämäärä ylittää jo Jyväskylän asukasluvunkin.

– Tutkimusten mukaan 15 prosenttia tapahtumakävijöistä tulee Jyväskylän kaupungin ulkopuolelta, pääosin lähikunnista, mutta seitsemän prosenttia maakunnan ulkopuolelta, kertoo Ruotsalainen. – Siten tapahtumalla on myös merkittävä vaikutus ravintola- ja majoitusliiketoimintaan kaupungissa.

TAPAHTUMASSA KIRKASTUVAT VALON MONET ROOLIT

Nykyisessä muodossaan *Valon kaupunki* -tapahtuma toimii erityisesti elämysten ja positiivisen tunnelman luoja. Se saa ihmiset nauttimaan valosta ja kiinnittämään huomiota siihen, millainen merkitys valolla on pimeän ajan kaupunkikuvassa. Vaikka tapahtuma on vain hetkellinen, se luo hyvän maaperän sille, että tietoisuus valon merkityksestä ja eri muodoista lisääntyy. Myös tapahtuman osana esiteltävät py-

Vuonna 2019 Lutakonaukiota komistanut *Man*-teos (Amanda Parer) keräsi ennätysmäärän yleisöä ihastelemaan valotaidetta. Kuva: Rami Saarikorpi.

syvät valaistuskohdeet, seminaarit ja kaupunkivalaistuksesta tiedottaminen tuovat oman puolensa tapahtumaan. Ihmiset arvostavat pysyvästi ympäristöön syntyvää laadukasta ja kiinnostavaa valaistusta.

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi kaupungin valaistuskoordinaattori Elisa Hillgen näkee tapahtuman mahdollisuutena esitellä tärkeitä valoon liittyviä teemoja laajalle yleisölle. – Esimerkiksi valaistuksen ympäristövaikutukset, valosaaste, valon vaikutukset ihmiseen, hyvinvointi ja alueiden vetovoima saivat tuulta alleen naamioituna sopivasti viihdyttävään ja taiteelliseen sisältöön.

Ruotsalainen on samoilla linjoilla. – Pysyvä kaupunkivalaistus kehittyy kaupungissa koko ajan, eri toimijoiden innoituksesta. Tapahtuma antaa konkreettisia esimerkkejä valaistuksen mahdollisuuksista ja jakaa tietoa hyvästä valaistustavasta eri toimijoille sekä kuntalaisille. Tärkeä osa tapahtumaa on ammattilaisille suunnattu seminaari, jossa osallistujina on kunta-alan päättäjiä ympäri Suomen.

TULEVAISUUDESSA KAJASTAVAT HAASTEET JA MAHDOLLISUUDET

Valon kaupunki -tapahtuman kiihtyvä kasvuvauhti tuo hankkeelle monenlaisia mahdollisuuksia, mutta myös haasteita. Kun kävijöitä ja nähtävää on paljon, toivotaan myös pidempiä esitysaikoja, ja siten käytännössä aiheuttavat myös erityisjärjestelyitä esimerkiksi teknisen tuotannon suhteen.

– Tapahtumalla on mahdollisuus kasvaa yhä edelleen ja lisätä tunnettuutta Jyväskylästä Valon kaupunkina, Ruotsalainen selittää. – Strategian mukaisesti tapahtumasisältöjä kehitetään muun muassa matkailijoiden tarpeita ajatellen.

Hillgen mainitsee tapahtuman ammattilaisseminaariosuuden kehittämisen tärkeänä osana työtään ja pohtii tapahtuman tuomia mahdollisuuksia laajemmin hankkeen kannalta. – On ollut hieno huomata, miten somenäkyvyys on lisääntynyt. Lisäksi kaivattu mobiilisovellus on saatu kehitettyä tiedotuksen avuksi, eikä pelkästään tapahtumaa varten vaan ympärivuotisesti hanketta ja valaistuskohdeita esittelemään.

Digitaaliset ratkaisut tuovatkin monenlaisia uusia mahdollisuuksia myös valotapahtuman kehittämiseen. Mobiilisovellukset, XR-maailmat (*extended reality*), erilaiset älypuhelimien avulla osallistavat teokset sekä suoraan kännykälle saatavat tapahtumainfot ja opastus tarjoavat uusia tapoja tutustua valoon ja valaistukseen. Myös *Valon kaupunki* -seminaari toteutettiin vuonna 2020 ensimmäistä kertaa webinaarimuodossa, ja vuonna 2021 seminaari toteutui hybridimuodossa, mikä mahdollisti tavallista suuremman osallistujamäärän.

Valon kaupunki -tapahtuman suosio on raivannut tietä muille pimeän ajan tapahtumille. – Valotapahtumia on tarkoitus kehittää ympäri vuoden eri konteksteissa. Syksyn *Valon kaupunki* -tapahtuman lisäksi jo muutama vuosi sitten testattu *Jouluvallomaa* kehittyi tulevina vuosina edelleen, Ruotsalainen kertoo.

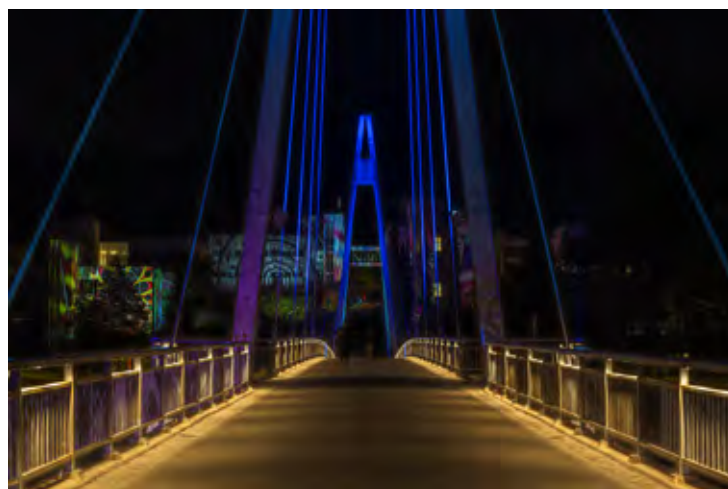
Jyväskylän ensimmäiset pysyvät valaistuskohdeet, Kuokkalan silta ja Vesilinnan näkötorni Harjun laella, ovat jo ikoniseksi muodostuneita maamerkkejä. Kuva: Touho Häkkinen.

Valon kaupungin aikana järjestettävä suosittu *Valo virtaa* -tapahtuma järjestetään yhteistyössä Jyväskylän käsityö- ja muotoilukoulun sekä eri taiteenalojen edustajien kanssa. Kuva: Rami Saarikorpi.

Vuoden 2016 Valon kaupunki -tapahtumassa esitelty valoteos *Intrude* (Amanda Parer) teki suuren vaikutuksen yleisöön ja saavutti huomiota mediassa sekä kansallisesti ja kansainvälisesti. Kuva: Jiri Halttunen.

Valon kaupunki 2021 -tapahtumassa unkarilainen taiteilijakollektiivi Fényszórá visual toteutti Ylistön kampukselle piirtoheittimien avulla *Fusion layers* -installaation. Pysyvä valaistuskohde Ylistön silta sulautui saumattomasti tapahtuman valotaidekokonaisuuteen. Kuva: Rami Saarikorpi.

VALON KAUPUNKI ON MONENLAISTEN TOIMIJOIDEN KOHTAUSPAIKKA

Valon kaupunki -tapahtuma on kasvanut suuren yleisön juh-laksi, jota rakennetaan yhteistyöllä. Vuosittain tapahtuman järjestämiseen käytetään 7000–8000 tuntia, ja mukana on viitisenkymmentä eri toimijaa, kuten oppilaitoksia, museoi-ta, seurakuntia, teattereita ja kirjastoja. Kulttuuripainottei-suudesta huolimatta *Valon kaupunki* toimii edelleen kau-punkivalaistuksen kehittämisalustana ja foorumina.

Ennen kaikkea hanke levittää tietoa valaistuksessa tärkeis-tä asioista, jotka on kirjattu myös vuonna 2019 hyväksytyyn *Valo Visio 2030*:een. Jyväskylä pyrkii olemaan maailman oi-valtavin valon kaupunki, joka kyseenalaistaa vanhat toimin-tamallit ja näyttää kansainvälisesti esimerkkiä. Tavoitteena on yhdistää valon avulla useita aloja, kuten tiede, kulttuuri, elinkeinoelämä, matkailu ja tekniikka. Lähtökohtana on ih-misen kokonaisvaltainen kokemus – ei yksittäinen katu, ra-

kennus tai taideteos.

Jyväskylä onkin sitoutunut kaupunkivalaistuksen kehittä-miseen myös kansainvälisellä tasolla. Vuonna 2006 kaupun-ki liittyi maailman valon kaupunkien järjestöön LUCI:iin, vuonna 2012 järjestön hallitukseen. Vuosina 2020–2021 Jy-väskylä on saanut kunnian toimia järjestön puheenjohtajana miljoonakaupunki Soulin jälkeen.

Vaikka *Valon kaupunki* -tapahtuman rooli hankkeessa on muuttunut vuosien varrella, on selvää, että kaupunkivalais-tuksen kehittämisen ydinsanoma kulkee edelleen mukana. Hyvin toteutettu kaupunkivalaistus lisää viihtyisyyttä, tur-vallisuuden tunnetta ja energiatehokkuutta, eikä aiheuta häi-riötä ympäristönsä. Valo vaikuttaa meihin enemmän kuin arvaammekaan. **VY**

Kirjoittaja työskentelee Valon kaupunki -hankkeessa määräaikaisena viestintä-vastaavana vuodesta 2021 lähtien.

Valon Vantaa

– iloa ja elämyksiä kaupunkilaisille

Valon Vantaa tuo esille Vantaalla toteutettuja valaistuskohhteita, joista toivotaan olevan iloa vantaalaisille ja Vantaalla kävijöille. Vantaa haluaa viestiä kaupunkitasoisesti olevista ja uusista valaistushankkeista ja tapahtumista, jotka luovat uutta pimeään ajan kaupunkikuvaa.

teksti: SEIJA TULONEN ja ANNE LEIPONEN

Valon Vantaan kohteet ovat pääosin kaupungin infrarakennushankkeina toteutettuja, mutta mukana on myös yksityisiä kohteita. Taide-tekot muodostavat keskeisen osan teoksista. Valaistut maisemalliset kohokohdat, arvokorkeudet ja kausivalaistukset luovat uutta elämyksellistä ympäristöä kaupunkilaisille. Valaistuskohhteista on muodostettu kaupunginosakohtaisia reittejä, joiden varrella voi nähdä useita hienoja erikoisvalaistuskohhteita.

Hankkeen tavoitteena on lisätä tietoa *Valon Vantaa* -teemasta ja innostaa vantaalaisia jakamaan kuvia, kiertämään valotaidekohteissa sekä saada valotapahtumiin vierailijoita. Valotaide ihastuttaa kaikkia, lapsista aina ikäihmisiin. Kaupunki viestii aiheesta aktiivisesti sosiaalisen median kanavissa Facebook, Instagram ja Twitter.

ULKOVALAISTUKSEN TARVESELVITYKSESSÄ KARTOITETTIIN VALAISTUSKOHTEITA

Vantaalla laadittiin Ulkovalaistuksen tarveselvitys vuonna

2014. Tavoitteena oli katuvalaistuksen lisäksi esittää periaatteet liikennealueiden, näkymien ja maiseman valaistuksesta ja yöllisen kaupunkikuvan kehittämisestä sekä määrittää kaupunkikuvallisesti merkittävät valaistavat alueet ja kohteet sekä keinot tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vantaata halkovat Hämeenlinnan-, Lahden- ja Tuusulanväylä ja lisäksi Kehä III sekä Lentoaseman alue, jotka vaikuttavat vahvasti kaupungin valaistuun suurmaisemaan. Kehä III–Lentoasemantien risteyksen siltojen ja ramppien valaistus sekä Fingridin Länsisalmien sähköaseman 50 metrin teräksinen portaali ja lasilankuilla valaistut rakennukset toimivat hyvinä maamerkkeinä autoilijoille.

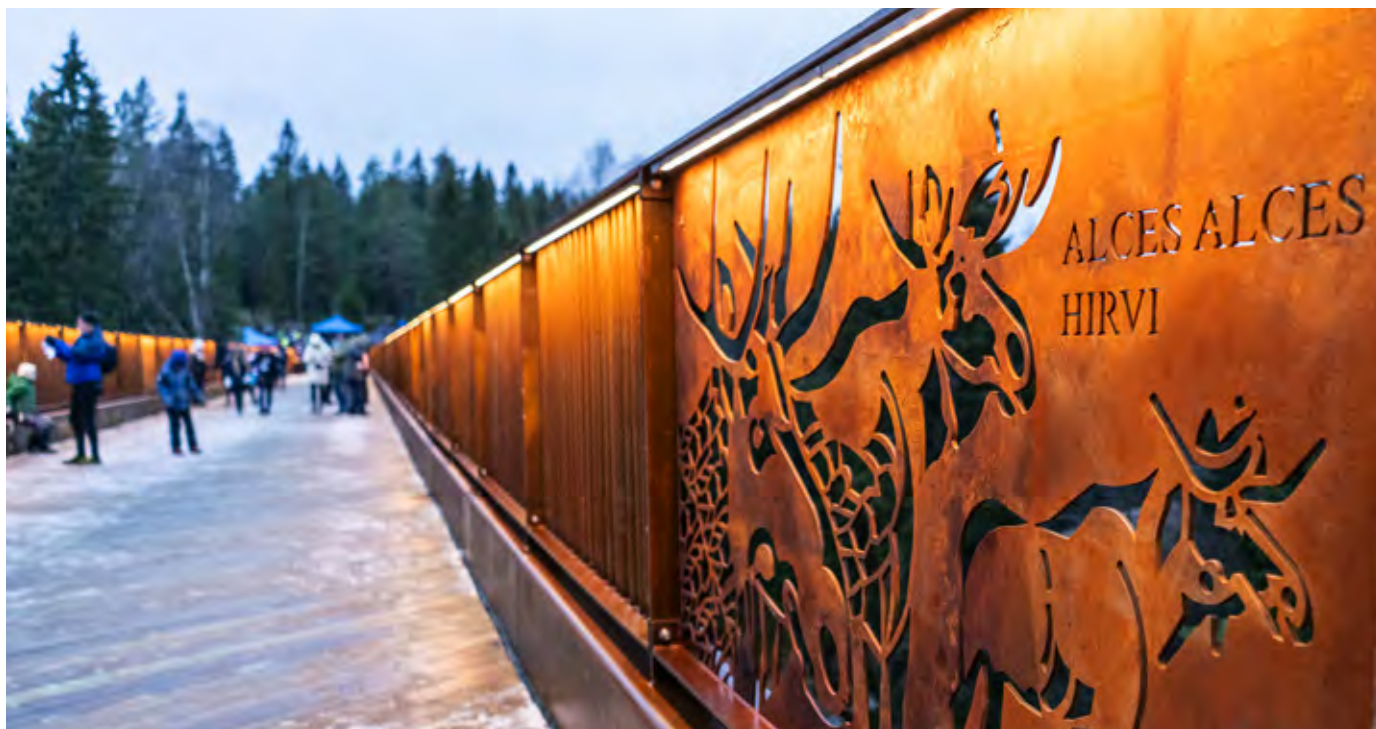
Valaistut kiertoliittymät Kivistössä ja kuvataiteilija Jaakko Niemelän teos *Downtown – Läpinäkyvä kaupunki* Korson Urpiaistentien kiertoliittymässä tekevät paikoista tunnistettavia ja helpottavat orientoitumista liikenteessä. Maisemassa helposti erottuvat vesitornit, kuten Hiekkaharjun uusi vesitorni, erottuvat valaistuina lyhtymäisesti ympäristöstään. Myös kallioseinämät Ankkapuistossa ja toisaalta kauniit sil-

Yllä: Koivukylässä sijaitsee kaksi kuvataiteilija Vesa-Pekka Rannikon Lentävät kaupunkilaiset taidekonseptin teosta, joista vuonna 2018 valmistunut Sulka ja tähdet on veistoksesta ja videoprojektioinnista muodostuva kaksiosainen teos. Valaistus LITE-designs Ari Tiilikainen. Kuva: Arya Wicaksono.

Oikealla: *Ombra* näkyy Hämeenlinnanväylälle Keimolanmäen kohdalla. Tilataide teos valmistui 2019. Suunnittelu WSP, kuvanveistäjä Marjukka Korhonen ja äänituottaja Markus Raivio, valaistus Leena Kaanaa. Kuva: Sakari Manninen.

Kuusijärven silta johdattaa retkeilijät Kuusijärveltä Sipoonkorpeen. Suunnittelu WSP, valaistus Teemu Skogberg. Silta voitti RIL:n Vuoden silta 2021 palkinnon. Kuva: Sakari Manninen.

tarakenteet, kuten Kuusijärven silta, elävöittävät maisemaa valaistuina.

TAIDETEOKSET LUOVAT IDENTITEETTIÄ KESKUSTOIHIN JA ASUINALUEILLE

Taideteokset ovat osa laadukasta kaupunkirakentamista ja niiden valaistus huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa. Yksi uusimmista teoksista on kuvanveistäjä Marjukka Korhosen ja äänituottaja Markus Raivion Kivistössä sijaitseva Lincolninaukion *Ombra*. Se on interaktiivinen tilataideteos, joka yhdistää valon, äänen ja liikkeen. Toinen ympäristössään näyttävä teos on kuvanveistäjä Antti Maasalonen valotaideteos *Revontulet* Aviapoliksessa. Koivukylässä on kuvataiteilija Vesa-Pekka Rannikon teoksia. *Sulka ja tähdet* on videoteos ja teräksinen sulka, *Varpusen sanoja* on ledseinäteos sekä *Pai-kalliset* on teräsveistos Leinelän kiertoliittymässä.

Kiinteistöistä Tikkurilan vanhan aseman – nykyisen kaupunginmuseon – julkisivut on valaistu rakennuksen arvon mukaisesti. Tikkurilan Kirjastopuistossa ja Tikkurilantorilla on Art4-ryhmän – taiteilijat Jaana Brinck, Riikka Latva-Somppi, Merja Ranki ja Outi Turpeinen – hieno taideteoskokonaisuus monimuotoisine valaistuksineen. Myös yksityisiä kiinteistöjä on mukana, kuten viihdekeskus Flamingo ja Leinelän aseman tuntumassa sijaitseva asuntoyhtiö, jonka tukimuurissa on Markku Pääkkösen led- ja lasiteos.

Lisäksi kausivalaistuksella saadaan kaupunginosien keskustoisiin, pää- ja kävelykaduille omaa ilmettä ja tunnistettavuutta. Kielotien ”shampanjalasit” toivottavat tervetulleeksi Tikkurilaan. Jumbon kausivalaistukset merkitsevät keskeisen kaupallisen keskuksen. Kivistöön aseman yhteyteen on tänä

vuonna tulossa uudet kausivalot, joiden saamisessa on paikallinen asukasyhdistys ollut aktiivinen.

VALOTAIDEFESTIVAALIT LAAJENEVAT ERI PUOLELLE KAUPUNKIA

Vantaan valohelmien juhlinta alkoi tänä vuonna jo kolmatta kertaa järjestetyllä valofestivaali *Reflektorilla* ja jatkuu marraskuussa uudessa *Valon Tikkurila* -valotaidetapahtumassa.

Tapahtumien valoreitit koostuvat itsenäisistä ja paikkadonnaalisista valo- ja ääniteoksista sekä rakennusten valaisuisista, jotka nostavat esiin tutusta kaupunkimiljööstä yllätyksellisiä tunnelmia ja tarinoita. Voit kävellä läpi teosten reitin, tai fiilistellä rauhassa yhtä kohdetta.

– On mahtavaa olla taas luomassa valoa pimeän syksyn keskelle. Valofestivaalimme tuo valoa taiteen muodossa ja muistuttaa myös siitä, miten voimme olla valona toinen toisillemme. Yhteisen valon myötä voimme hyvästellä koronan rajoittaman ajanjakson ja toivottaa uuden ajan tervetulleeksi. Yhdessä kohti valoa, hehkuttaa Vantaan kaupungin kulttuurijohtaja Annukka Larkio.

Voit osallistua myös itse *Valon Vantaaseen* esimerkiksi vieraillemalla tapahtumissa ja kiertämällä ja kuvaamalla erilaisia valokohteita. Jaa kokemuksesi somessa tunnuksella #valonvantaan. **vy**

Lisätietoja:
vantaan.fi/valonvantaan.

Seija Tulonen työskentelee projektisuunnittelijana Vantaan kaupungin Kadut ja puistot, kadunsuunnittelu -yksikössä. Anne Leiponen työskentelee tuottajana Vantaan kaupungin Kaupunkistrategia ja johto -yksikössä.

Lux Helsinki pähkinäkuoressa

Lux Helsinki on vuosittain järjestettävä valofestivaali, joka muuntaa tutut rakennukset ja tilat ainutlaatuisiksi kaupunkitaideteoksiksi. Vuoden 2022 festivaali on avoinna 5.–9.1.2022 klo 17–22. *Lux Helsinkiä* järjestää Helsingin tapahtumasäätiö ja tapahtuman tuotannosta vastaa Susa Nokelainen. Vuoden 2022 reitin, teosten suunnittelusta ja tuotannosta vastaa Sun Effects. Kuraattoreina toimivat Lari Suominen ja *Lux Helsingin* uusi taiteellinen johtaja Juha Rouhikoski.

Lyhtypuisto. Kuva: Petri Anttila.

Lux Helsinki on pimeän talven odotetuin tapahtuma

Valofestivaali luo Helsinkiin taianomaisen tunnelman 5.–9.1.2022, kun kymmenet teokset kutsuvat yleisön nauttimaan elämyksellisestä taiteesta ja valossa kylpevästä kaupungista.

teksti: TIIA TUOVINEN

Helsingin sisäpihat, puistot ja arkkitehtoniset helmet muuntuvat jälleen ainutlaatuisiksi kaupunkitaideteoksiksi, kun *Lux Helsinki* valaisee kaupungin viideksi päiväksi 5.–9.1.2022. Varsinainen reitti kulkee tänä vuonna Helsingin olympiastadionin ja Alppipuiston ympäri, ja sillä nähdään kymmenisen teosta. Reitin teosten lisäksi valotaidetta voi ihailla *LUX2*-kokonaisuudessa, jonka upeat installaatiot ovat koettavissa ympäri kaupunkia esimerkiksi Stoassa ja Korkeasaarella.

Luonto ja ympäristö ovat tärkeä osa valofestivaalin ohjelmaa, ja teema on läsnä tänäkin vuonna useassa teoksessa.

Sun Effectsin näyttävä ja sinistä energiaa kipunoiva *Virtaa!*-valoteos saa katsojan miettimään omaa riippuvaisuuttaan sähköön. Teos on Sähkötetiikan ja energiatehokkuuden edistämiskeskus STEK ry:n kumppaniteos. 30 metrin korkeuteen kohoavan teoksen yli 200 valaisinta kuljettavat säkenöivää voimaa ukkosenjohdattimena, joka tuo hetkeksi näkyviin ja kuuluviin ympärillämme aaltoilevan valtavan energiamassan.

Dan Acherin henkeäsalpaavan kaunis *Borealis* luo maagisen tunnelman Helsingin olympiastadionin ylle. Eri väreisä leiskuva *Borealis* on joka päivä erilainen, sillä tuulet ja valitseva sää muuttavat sitä jatkuvasti. Lumoavalla teoksella on

tärkeä sanoma. Viemällä revontulet paikkoihin, joissa niitä ei tavallisesti nähdä, Acher haluaa kiinnittää huomiota ilmastomuutokseen ja uusien, epätavallisten luonnonilmiöiden syntyymiseen.

Chirp & Drift on puolestaan leikkisä teos, joka yhdistää linnunlaulun, kielen ja musiikin. Teoksessa mekaanisten ja haitarimaisten lintujen parvi laulaa puiden oksilla. Ne kertovat helsinkiläisten lasten haaveista, jotka on muutettu sähkötyksen eli morsetuksen muotoon. Lasten sanoista on muodostunut uudenlainen linnunlaulu, ja tekijä Kathy Hinde toivoo, että teos saisi katsojan pysähtymään, kuuntelemaan, miettimään omaa luontosuhdettaan ja tuntemaan empatiaa muita lajeja kohtaan.

KAUPUNGIN MUOTOJA JA TUNNELMALLISTA VALOA

Poikkeuksellisen kauniita rakennuksia esiin nostava *Lux Arkkitehtuuri* -sarja valaisee tänä vuonna Helsingin uimastadionin, jonka etupihan läpi kuljettava tilamainen kokemus inspiroituu 60-luvun psykedelian estetiikasta. Kokeellisempaa puolta edustava Ylen *Suurkaupungin kasvot* valtaa Urheilumuseon julkisivun ja Olympiastadionin kyljessä olevan piipun. Kuviteltua, nykypäivää ja menneisyyttä yhdistävä teos on saanut inspiraatiota Helsingin moninaisesta visuaalisesta kuvastosta sekä modernismin ajan kotimaisesta taidemusiikista.

Alppipuiston ympäristössä kaartelee Gijs Van Bonin *Ping*. Vuoristoratamaisesti matkaavat valo- ja äänisignaalit luovat erilaisia ketjureaktioita törmätessään ja pitävät teoksen jatkuvassa muutoksessa. Tivolitien alikulkutunneli täyttyy Tommi Musturin sarjakuvataiteen graafisesta loistosta, jonka pienet kertomukset imaisevat mukaansa.

Festivaalin klassikkoteos *Lyhtypuisto* valaisee tänä vuonna Kaupunginpuutarhan kaunista ympäristöä. Sadat uniikit lyhdet luovat tunnelmalliseen puistoon unenomaisen ja maagisen tunnelman. Klassikkopuolta edustaa myös Ainu Palmun *Pink Caravan*, joka asettuu Talvipuutarhaan, jonka kivia ruusupenkkejä mystiset puutarhurihahmot yrittävät saada sydäntälvellä kukoistamaan.

VALON VOIMAA YMPÄRI KAUPUNGIN

Kulttuurikeskus Stoaan saapuu Roberto Fuscon kaksi teos-

Ping. Kuva: Gijs van Bon Studio.

ta. *Ossa* on mediainstallaatio, jossa kamera tallentaa katsojan ääriiviivat ja liikkeen, mutta muodostaa niistä kuvan näytölle eläinten luista. Teos on muistutus siitä, miten pohjimmillamme samanlaisia olemme eläinten kanssa ja pyrkii kiinnittämään huomiota luonnon ja eläinten riistämiseen. *Cycles* on audiovisuaalinen installaatio, jossa kumea äänimaisema yhdistyy vuorotellen syttyviin ja sammuviin valoihin. Elementtien muodostama ääni- ja valosekvenssi kannustaa pohtimaan, kuinka näkö- ja kuuloaisti vaikuttavat toisiinsa, ja kuinka aistit rakentavat kokemustamme ympäröivästä tilasta ja ajasta.

Korkeasaari on festivaalissa mukana tänäkin vuonna, joten valotaiteesta pääsee nauttimaan myös eläinten saarella. Luvassa on äänitaiteilija Ville Aallon luontoääniä puhuttelevasti matkiva ääniteossarja ja Juha Forsanderin *Piilopaikka*-videoteos, jossa taskulampun valossa kuvattu Suomen öinen luonto näyttäytyy eksoottisena ja viidakkomaisena. Paluun festivaalille tekee Maikki Pekkalan ja Lari Suomisen sympaattinen valonsyöjähirviö *Violet*, joka herää karhujen ja monien muiden eläinten nukkuessa talviunta. Ihmisten, eläinten ja luonnon muodostamaa suhdetta käsittelee puolestaan Olivia Pohjola teoksellaan *Unikeko*.

Yksi festivaalin mielenkiintoisimmista kumppaniteoksista on koettavissa Hanasaaren voimalaitoksella. Helenin ikonisen hiilikasan eteen rakentuu Jari Vuorisen dynaaminen valo- ja videoinstallaatio. Teos käsittelee Sompasaaren hiilivoimalan tulevaa alasajoa. Teos juhlistaa siirtymää kohti vihreämpää energiaa. Se viestii suoraviivaisesti ja jämäkästi lupauksista valtavan hiilikasan väistymisestä uudenlaisen kaupunkikuvan tieltä.

Kumppaniteoksia nähdään lisäksi muun muassa Arabian tehtaalla, UPM:n pääkonttorilla ja kaupungin keskustassa Forumin kulmalla sekä City Centerin katolla. Myös Eduskuntatalo herää uudella tavalla henkiin *Luxin* ajaksi valoteoksen myötä. Luvassa on kaiken kaikkiaan upea ja monipuolinen kattaus valotaidetta, joka pääsee täysiin oikeuksiinsa vuoden pimeimpänä ajankohtana. **VY**

Cycles. Kuva: Ainu Palmu.

Vähälumisilla alueilla, kuten Tokiossa, yukitsurit ovat ennen kaikkea talvisia koristeita. Bambusta ja hamppunarusta tehdyt rakennelmat ovat esteettisiä yksityiskohtia myöten. Olkikääreet suojaavat kylmältä ja tuholaisilta.

Japanilaiset lumisuoijat

– Käytäntöä ja estetiikkaa

Japanissa talven tuloon valmistaudutaan suojaamalla herkimmät kasvit ja puut sekä lumisimmilla alueilla myös rakennukset. Taidokkaat lumisuoijat toimivat samalla esteettisinä talvikoristeina.

teksti ja kuvat: MAARIA MATSUNAGA

Talvi on suurimmassa osassa Japanin saarivaltiota lauha, aurinkoinen ja vähäluminen. Poikkeuksen tekee länsirannikolla lumen maana, *yukiguni*, tunnettu vyöhyke, joka ulottuu Shimanesta Honshūn saaren eteläkärjessä aina Hokkaidolle Pohjois-Japaniin saakka. Näillä alueilla talvet ovat pitkiä ja runsaslumisia. Kaikkein lumisimmilla alueilla märkä ja painava lumi pakkautuu jopa yli kolmen metrin korkuiseksi kinoksiksi, ja ilman asianmukaista suojausta aiheuttaa vahinkoa rakennuksille sekä pihapuille ja -kasveille.

Myös vähälumisimmilla alueilla puut ja pensaat suojataan lumelta ja pakkaselta. Kioton, Tokion ja Kanazawan kuuluisimmissa japanilaispuutarhoissa talvisuojaukset ovat samalla

hienostuneita ja esteettisiä vuodenaikakoristeita, joiden vihätystä kevyt lumivaippa vain lisää.

MÄNTYJEN NÄYTTÄVÄT LUMISUOJAT

Japanilaispuutarhojen tunnusomaisimmat talvikoristeet ovat mäntyjen *yukitsuri*-lumisuoijat. Kartiomaisten köysirakennelmien tarkoituksena on suojata arvokkaiden mäntyjen oksia lumikuormalta, joskin vähälumisilla alueilla niiden merkitys on ennen kaikkea esteettinen.

Tunnetuin *yukitsuri*-tekniikoista on Meiji-kauden (1868–1912) omenatarhurien käyttämä *ringotsuri*, jossa hedelmistä raskaat oksat tuettiin köysillä, ja jota puutarhurit sovelsivat estämään mäntyjen lumivaurioita. Muita suojaustapoja ovat *mi-*

Yksittäinen mänty on saanut yllleen yukitsuri-lumisuojan Rikugienin puutarhassa Tokiossa. Rungon alaosa on suojattu oljilla kylmyyttä vastaan.

Hallanarat kasvit, kuten Riukiusaarilta kotoisin olevat japaninkuonukävykit saavat talvikaudeksi lämmittävän olkinutun.

kitsuri, jossa oksat tuetaan sitomalla ne köysillä puun runkoon sekä *shibori*, jossa pensaiden oksat sidotaan pullomaisiksi.

Yukitsuri-suojat pystytetään marras-joulukuussa ja ne saavat olla paikoillaan aina huhtikuuhun saakka. Rakennelman keskiössä on korkea bambusalko, jonka yläpäähän kiinnitettyt köydet laskeutuvat kauniisti alas ja kiinnitetään alaosaan olevaan bambuvanteeseen. Oksista vanne pidetään erillään horisontaalisilla bambutuilla. Kartion muoto on suppeampi tai leveämpi riippuen suojattavan männyn muodosta.

Yukitsurit tuovat talvijuhlan tuntua puutarhaan silloinkin, kun lunta sataa harvoin tai vain vähän. Viehätystä korostaa käytettyjen materiaalien kullanhohtoinen väri, joka lumetomaan aikaan toistuu maassa kuivuneessa nurmessa. Talviset puutarhat taidokkaine lumisuojuineen ovat upeita myös ilta-valaistuksessa.

LUMISUOJIA PUILLE JA PENSAILLE

Kaikkein lumisimmilla alueilla, kuten Hokkaidolla, Niigatassa ja Naganossa, *yukigakoi*-lumisuojuukset laitetaan paikoilleen usein jo lokakuussa. Katolta putoavien ja seinustoille pakkautuvien lumimassojen vuoksi talojen alaikkunat peitetään laudoilla ja vanhojen rakennusten seinille asetetaan lämmittävät olkimatot.

Pihalla puut ja pensaatsuojataan erilaisin rakennelmin, joista osa on tyylikkäämpiä ja osa puhtaasti käytännöllisiä.

Suojaustapaan vaikuttaa pensaan tai puun muodon lisäksi se, onko tarkoitus suojata kylmiltä tuulilta, pakkaselta, oksia raskavalta lumen painolta vai ympärille painautuvalta lumelta.

Yksinkertaisimmillaan pensaiden lumisuojaus tehdään kietomalla oksat tiiviisti suppuun narulla. Näin lumi ei pääse taittamaan tai painamaan herkkiä oksia. Pensaankeskelle tai sivuun voi laittaa lisätueksi yhden tai useamman tukipuun. Matalat ja pyöreät pensaatsuojat voi suojata kolmioksi asetetuilla tukipuilla, joita vahvistetaan rimoilla tai naruilla.

Pensasaidat tuetaan tiiviiksi asettamalla niiden sivuille vaakasuorat tukirimat. Matalille pensasaidoille voi rakentaa kevyen telttamaisten *gasshōgata*-rakennelman: bambut tai tukipuut asetetaan tällöin ristiin kolmioksi ja tuetaan yläpäästä vaakarimalla. Vastaavanlaisia rakennelmia käytetään kasvimailla köynnöstävien vihannesten tukina, mutta nyt niiden tarkoitus on rikkoa lumen paino. Hyvin lumisilla alueilla matalille pensasaidoille rakennetaan laudasta tunnelimaiset kolmion muotoiset suojat. Toinen vaihtoehto on nostaa pensasaitojen ylle puiset kehikot, joissa on kalteva katto.

Isompien puiden ja pensaiden oksia suojataan painavalta lumelta asettamalla puiset seipäät tai bambut tiipin muotoiseksi *ensuigata*-rakennelmaksi, joita voi vahvistaa edelleen rimoin ja laudoin sekä horisontaalisin tukipuvin. Rakennelma sidotaan yläpäästä ja tukipuut kiinnitetään keskivaiheilla toisiinsa vahvalla narulla.

OLKIA SUOJAKSI JA KORISTEESI

Olki on perinteinen ja nykyäänkin paljon käytetty materiaali, jota käytetään eri tavoin kasvien ja rakenteiden suojaamiseen. Perinteiset saven ja oljen seoksesta tehdyt muurit tai ulkoseinät saattavat halkeilla lämmönmuutoksista johtuen, minkä vuoksi niille nostetaan talveksi käsin kudotut *komogake*-olkipeitteet. Tätä perinnettä kunnioitetaan esimerkiksi Japaninmeren rannalla sijaitsevassa Kanazawan kaupungissa, jossa samuraikortteleiden muurit peitetään marraskuusta maaliskuuhun. Kullanhohtoinen olki tuo samalla valoisuutta kapeille kujille ja toimii viehättävänä talvikoristeena. Myös pehmeästä kivistä valmistetut puutarhalyhdyt saatetaan kiertoa kokonaan olkikääreisiin pakkasvaurioiden varalta. Kääreet korostavat lyhdyn muotoa, jonka myötä ne saavat hauskan näköisen talvinutun.

Puutarhoissa puiden runkoja suojataan toisinaan oljilla, minkä lisäksi hallanarat puutarhakasvit, kuten subtrooppisilta Riukiusaarilta kotoisin olevat japaninkruunukävykit (*Cycas revoluta*) kiedotaan kokonaan *komomaki*-kääreisiin. Työ aloitetaan sitomalla lehdet tiukasti suppuun, jonka jälkeen olkikääreitä sidotaan rungon ympärille edeten alhaalta ylöspäin. Arvokkaiden kruunukävykkien suojauksesta pitävät huolen ammattipuutarhurit. Lopputuloksena onkin

Olkiset komo-kääreet ovat perinteinen tuholaisansa ja samalla talvinen koriste.

Pihamänty on saanut ympärilleen bambuista muodostetut lumisuoijat. Lumisimmilla alueilla, kuten Naganossa, asuinrakennusten alaikkunat peitetään talveksi laudoilla.

KYSY ENSIN MEILTÄ

todellisia taideteoksia, joiden veistoksellinen tyyli vaihtelee: toisissa kääreet myötäilevät sellaisenaan kasvin muotoa huipentuen suipoiksi kuin hattivatit, toisissa kerrokset ovat selvemmin näkyvissä ja yläpäästä koristaa tupsu. Kääreet kiinnitetään hamppunarulla ja solmitaan sievästi. Olkikääreet laitetaan yleensä joulukuun alussa ja poistetaan maaliskuussa.

SIEVÄT TUHOLAISANSAT

Tuttu talvinen näky ovat myös mäntyjen olkikääreet, joiden alkuperäinen merkitys on tuholaistorjunnassa. Japanilaispuutarhojen taidokkaasti muotoiltujen mäntyjen pahin vihollinen on *matsugareha*-yökkösen (*Dendrolimus spectabilis*) toukat, jotka etsivät myöhään syksyllä lämmintä talvehtimipaikkaa ja alkavat kevään tullen ahmia neulasia. Edo-kaudella (1603–1868) puutarhurit keksivät ryhtyä tuholaistorjuntaan jo syksyllä kietäisemällä männyn rungon ympärille olkikääreen, joka sidotaan alhaalta löyhästi ja ylhäältä tiiviisti. Näin toukat jäävät satimeen kääreisiin, jotka poistetaan helmikuussa ja poltetaan.

2000-luvun alussa kääreiden merkitys tosin kyseenalaistettiin, kun Himejin teknologisen instituutin tutkimuksissa kävi ilmi, että kääreisiin joutuu myös runsaasti hyödyllisiä hyönteisiä. Kääreistä ei siitä huolimatta ole luovuttu, sillä niiden katsotaan olevan tärkeä osa talvista puutarhamaisemaa.

Toisaalta olkikääreet ovat osoittautuneet hyviksi ja ekologisiksi toukka-ansoiksi muiden katupuiden, kuten selkoviehkojen kohdalla. Kääreet asetetaan paikoilleen kesäheinäkuussa ja poistetaan toukkineen päivineen muutama viikon päästä. Samalla vältetään käyttämästä kemiallisia torjunta-aineita jalankulkijoiden suosimilla alueilla.

OLKISUOJIA TALVIKUKILLE

Oljesta valmistetaan myös sieviä pieniä lumisuoja herkkille kasveille, kuten koristekaaleille, narsisseille sekä talvisaikaan kukkiville pioneille, jotka tunnetaan nimillä *fuyubotan* tai *kanbotan*. Kiinasta alun perin lääkekasinä Japaniin tuotu pioni nousi uuteen suosioon Edo-kaudella, jolloin niitä alettiin jalostaa. Yleensä pionit kukkivat huhtikuussa, kun taas talvipionit hyödetään tammi-helmikuussa kukkiviksi asettamalla ne kesällä kylmiin olosuhteisiin.

Talvipionien viehäytys perustuu kukkien herkkään kauneuteen, joka herää henkiin kylmimpien talvikuukausien aikaan lumisateen leijaillessa taivaalta. Talvista ilmettä korostavat kevyen huppumaiset, alhaalta ja edestä avoimet olkikojut, jotka suojaavat niitä lumelta ja kylmiltä tuulilta. Juuria lämmittävät maahan asetetut olkimatot. Talvipioneja pääsee ihailemaan temppeleillä sekä puutarhoissa eri puolilla maata. Iltavalaistusta varten huppujen sisään voidaan lisätä lamput. **vy**

Kirjoittaja on vapaa puutarhatoimittaja.

BETONIKIVIÄ

**Kotimaista kiveä
kaikenkokoisiin pihoihin.**

Pihakiveyksen ja laatoituksen asiantuntija

BETONILAATTA OY

➔ www.betonilaatta.fi

BETONIKIVIÄ

UUTUUS!
**MUURIKIVI
SILEÄ**

Muurikiviä on kolmea eri kokoa:
280x250x280 mm
390x250x280 mm
420x300x70 mm

HB
www.hb-betoni.fi

BETONIKIVIÄ

AKO
GARDEN

UUTUUS

Muoto on vapaa – vaikka pyöreä

Suunnittele oma mallisi – päästä luovuutesi valloilleen uusilla muodoilla ja astu uuteen veikeään maailmaan.

**RAKENNUSBETONI-
JA ELEMENTTI OY**

Kukonkankaantie 8, Hollola • 03 877 200
www.rakennusbetoni.fi

Viherpäivät & tekniikka

Jyväskylän Paviljonki 9.-10.2.2022

KESKIVIIKKO

9.2.2022

Ilmaiset
pre-seminaarit
8.2.2022 Paviljongissa!
Tutustu ohjelmaan ja
varaa paikkasi:
www.viherpaivat.fi

Tule tutustumaan
uudistuneeseen
Vihertekniikka-näyttelyyn!
Näyttelystä varattu
jo n. 90%

VIHREÄN HYVÄ KETJU

10.30 – 12.30

Kenelle kaupunkivihreää tehdään?

Kaupunkivihreän toteutusketjua on määrätietoisesti tehostettu ja ohjeistettu. Suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa joudutaan huomioimaan uusia näkökulmia, jotka vaativat toimijoiden osaamisen syventämistä. Olemmeko ajautuneet teknisten yksityiskohtien hurmoksessa liian etäälle työmme keskeisimmästä ytimeä eli käyttäjistä?

Päivien avaus ja ministeriön tervehdys

VYL:n puheenjohtaja Sauli Rouhinen

Rakennettu luonto ja luontokokemus hyvinvoinnin tekijöinä

- toimiiko puisto ja metsä samoin?

(Puhuja varmistuu myöhemmin)

Käyttäjänäkökulmien monet ulottuvuudet - kenelle kaupunkivihreää tehdään?

Asiakkaalle vai käyttäjälle, yhdessä ideoiden vai tilastojen perusteella?

Kaupunkitutkija (TkT, FL) Kaisa Schmidt-Thomé

Viheralan toimijoiden roolit toteutusprosessin eri vaiheissa

- osuuko kokonaisuus maaliin

Erkko Mäenpää, kiinteistöpäällikkö, Sitowise Oy

Mikko Suomalainen, työnjohtaja, VRJ Etelä-Suomi

14.30 – 17.00

Ketju kokonaisuutena

Selkeä toteutusprosessi on eräs hyvää lopputulosta varmistava tekijä. Sessiossa pureudutaan yhden esimerkkikohteen toteutusketjuun ja arvioidaan sen eri osien linkittyminen toisiinsa.

CASE: Ankkapuiston uusiomassahanke KESY-kohteena

- **Kytös kaavoitukseen ja aluerakentamiseen**
Vesa Karisalo, aluearkkitehti, Vantaan kaupunki
- **Omistaja, Vantaan kaupunki**
Heidi Burjam, puistosuunnittelupäällikkö, Vantaan kaupunki
Sari Paalijärvi, aluesuunnittelija, Vantaan kaupunki
- **Rakennuttaja**
Juha Kivimäki, projektipäällikkö, Ramboll
Heidi Järkkä, rakennuttajakonsultti, Ramboll
Roosa Kohonen, päästö- ja kustannuslaskentakonsultti, Ramboll
- **Suunnittelija**
Taina Tuominen, maisema-arkkitehti, FCG
- **Rakentaja**
Sanna Kopola, markkinointi- ja viestintäpäällikkö, Tieluiska Oy
- **Kunnossapito**
Pirjo Kosonen, viherkunnossapitopäällikkö Vantaan kaupunki
Urpo Korpi, vastaava puutarhuri, Vantaan kaupunki
- **Käyttäjät**
Mauri Pessi, puheenjohtaja, Korson eläkeläiset ry
- **Peilaus prosessikuvaukseen**
Erkko Mäenpää, kiinteistöpäällikkö, Sitowise Oy
Mikko Suomalainen, työnjohtaja, VRJ Etelä-Suomi

Iltajuhla

*Järjestäjä pidättää oikeuden muutoksiin.

TORSTAI

10.2.2022

9.30 – 11.30
Vahvin vai heikoin lenkki?

Torstain aamupäiväosioissa jaetaan hyviä esimerkkejä alan käytäntöjen kehittämisestä - sekä ruohonjuuritasolta rakennustyömailta kotimaassa että strategisemmalta tasolta, erityisesti pohjoismaista. Miten poliittiset strategisen tason linjaukset jalkautuvat viheralan käytännön linjauksiin.

Sessio A

Kotimaisia käytännön esimerkkejä (best practices)

Hankinnat/kilpailuttaminen – tilaajan ja urakoitsijan vuoropuhelu Norjan mallilla
Mari Haave Sveen, fagsjef arbeidslivsserieriset, Oslobygg KF

Hyvät työmaakäytännöt
Tuomas Saarinen, Pirkanmaan yksikön johtaja, TerraWise

Ketjun hyvät lenkit - esimerkkejä

- **Tamperelainen kivilinjaus**
Raija Tevaniemi, rakennuttajainsinööri, Tampereen kaupunki
- **Kivituottajan näkökulma joustavaan tilaamiseen**
Juuso Rainio, projektijohtaja, Loimaan kivi Oy
- **Hyvä taimihankinnan malli**
Jyri Uimonen, toiminnanjohtaja Taimistoviljelijät ry
- **Yhteenveto**
Outi Tahvonen, tutkijayliopettaja, HAMK Bio

Sessio B

Strategisen tason esimerkkejä käytännön toteutukseen

Kansainvälinen puheenvuoro /
Stockholms ny Miljöprogram 2020–23
Anette Jansson ja Maria Svanholm

Hiilineutraalilinjaus HKI & TRE
Kaisa-Reeta Koskinen, Helsingin ilmastoyksikön päällikkö
Laura Inha, Kestävä Tampere 2030- ohjelmapäällikkö

Kokonaiskoordinaattorin näkökulma
ja yhteenveto
Mikko Suominen, massakoordinaattori, Helsingin kaupunki

13.30 – 15.30
Katse tulevaisuuteen

Viherpäivien lopuksi suunnataan katse kohti tulevaa. Sessio alkaa yhteenvedolla edellisen päivän ja aamupäivän sessioiden tärkeimmistä viesteistä tulevaisuuteen. Asiaan syvennyttään käsittelemällä tulevaisuuden mahdollisia suuntaviivoja ja sitä, kuinka voimme parhaalla mahdollisella tavalla mukautua niihin ja hyödyntää niitä.

Terveiset tutkimuksesta – mitä tutkimuksia on käynnissä?
Elisa Lähde, maisema-arkkitehtuurin professori, Aalto-yliopisto

Käyttäjä viheralan päätöksentekoketjussa: Helsingin malli, OmaStadi-hanke
Nina Mouhu, projektipäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala

Keynote speaker
Dan Hill, Director of Strategic Design at Vinnova, the Swedish government's innovation agency

Viherpäivien yhteenveto, loppupuheenvuorot

PAVIL
JONKI

Tapahtumatiedot ja
ilmoittautuminen:
www.viherpaivat.fi

Tilaa pimeään ja hiljaisuuden ystäville

Suomessa esiintyy 13 lepakkolajia, joista kuusi talvehtiikin säännöllisesti täällä. Monet lepakot ovat runsaimmillaan eteläisen Suomen kulttuuriympäristöissä, ja kaupungit ovat niiden tärkeitä elinympäristöjä. Lepakkojen lisääntymis- ja lepopaikat selvitetään, kun esimerkiksi suunnitellaan lisärakentamista. Mutta missä kaupunkilepakot liikkuvat ja ruokailevat?

teksti: ANU RIIKONEN

Meikäläiset lepakot ovat hyönteissyöjiä, jotka metsästävät hämärän aikaan ja yöllä lentäviä hyönteisiä. Ne suunnistavat ja pyydystävät ruokaa kaikuluotauksen avulla. Ruuan runsaus on ymmärrettävästi lepakoille tärkeää. Lepakoita tutkittaessa ei ole kiinnitetty kovin paljon huomiota siihen, missä hyönteiset öiseen aikaan ovat runsaimmillaan. Tosin sen on tiedetty, että vesistöjen liepeillä on runsaasti hyönteisiä, ja tämä on yksi syy siihen, että lepakot viihtyvät vesistöjen ympäristössä.

LEPAKKOYSTÄVÄLLISIÄ KAUPUNGIN PIIRTEITÄ

Se, että keinovalo häiritsee lepakkoja, on vanhastaan jo hyvin tiedossa. Lepakot liikkuvat huhti-lokakuussa ja vetäytyvät lokakuun lopulla talvilevolle, joten talvikauden valaistus ei niitä haittaa. Tarpeen mukaan ohjattu, tarkasti kohdistettu lämminsävyinen valaistus onkin lepakkoystävällisintä. Keinovaloa parhaiten sietävät lajit, kuten yleinen pohjanlepakko, voivat kuitenkin hyödyntää sitä, että erityisesti valkoinen keinovalo houkuttelee hyönteisiä.

Kolmen eurooppalaisen kaupungin – Antwerpenin, Pariisin ja Zurichin – yöllä liikkuvien hyönteisten ja lepakkojen monimuotoisuutta ja runsautta vertailtiin kesällä 2018 tehdyssä tutkimuksessa. Tällöin huomattiin, että Zurichissa oli sekä vähiten yöaikaista valaistusta, eniten yöllä lentäviä hyönteisiä, että runsaimmin ja monimuotoisimmin lepakoita.

Hyvin erilliset vihreän kaupunkiympäristön saarekkeet olivat yöllä liikkuvien hyönteisten osalta suhteellisen lajiköyhä. Toisiinsa selvästi liittyvät kasvillisuus- ja vesialueet tukivat parhaiten niin yöllä liikkuvia hyönteisiä kuin lepakotakin. Niiden vaikutus ulottui satakunta metriä alueen ulkopuolellekin. Ympäristöt, joissa oli paljon läpäisemättömiä, rakennettuja pintoja, eivät houkuttaneet hyönteisiä ja lepakkoja yhtä paljon kuin luonnonmukaisemmat alueet. Hyönteisten runsauden lisäksi niiden monimuotoisuus lisäsi paikalla metsästävien lepakoiden lajistoa.

HILJAISUUTTA JA VETTÄ

Yöaikaisen valaistuksen lisäksi melu voi häiritä lepakoita. Oman kaikuluotausäänensä, jota ihminen ei kuule, lisäksi ne kuulevat myös ihmiskorvaan kuuluvia äänentaajuuksia. Yöt ovat kaupungissa päiviä hiljaisempia, mutta erityisesti suurkaupungeissa yöaikaanakin riittää melua. Tätä on tutkittu Chicagossa. Kahdeksasta lepakkolajista, jotka havaittiin

lähes 30 tutkimuspaikan automaattisista kaikuluotausäänten nauhoituksista, kolme vältti selvästi meluisia paikkoja. Melu alkoi havaittavasti häiritä lepakoita lajista riippuen noin 50–60 desibelin tienoilla.

Mitä lähempänä vesistöä oltiin, sitä enemmän lepakoita havaittiin, ja vesistön läheisyys näyttikin olevan lepakoille ympäristön tärkein piirre. Puustolla ja metsälaikuilla oli Chicagon lepakkojen liikkumiseen yllättävän vähän vaikutusta, ja tutkijat arvelivatkin, että tästä suurkaupungista havaitut kahdeksan lepakkolajia olivat avoimiin alueisiin ja kaupunkielämään jo lähtökohtaisesti hyvin sopeutuneita – metsälajeja ei juuri havaittu.

MISTÄ BONGAAN KAUPUNKILEPAKON?

Lepakkotutka eli -detektori on luontoharrastajalle hauska lisävaruste, jonka avulla pääsee sisään aivan uuteen maailmaan. Lepakkotutka muuttaa lepakkojen ihmiskorvaan kuulumattomat kaikuluotausäänet napsutukseksi, jonka avulla useimmat lajitkin voi tunnistaa. Näin pääsee tutustumaan salaperäisiin, nopsasiipisiin ja ainakin Etelä-Suomen kaupungeissa yllättävän yleisiin naapureihin, hyttysten torjunnan palkattomiin apujoukkoihin.

Kun lepakot on kerran tutkan kanssa löytänyt, niitä alkaa löytää ilman tutkaakin, kun on oppinut kääntämään katseensa kohti iltataivaan vaaleampia alueita oikealla säällä ja oikeaan aikaan. Mistä kaupunkilepakon löytää? Helpoimmin veden tai rannan läheisyydestä, jokivarsista, vanhoista puistoista, joissa on paljon suuria puita ja avoimia alueita.

Valo voi pilata hyvän lepakkojen metsästysalueen rannassa tai karkottaa arimmat lajit kokonaan. Erityisesti usein jokivarsia ja rantoja seurailevat valaistut ulkoilureitit voivat muuttaa lepakkojen elinoloja ja jopa lähiseudun lajistoa. Valaistaan siis harkiten, tarpeen mukaan, ja mielellään reilummin vasta talven pimeydessä, lepakkojen jo siirryttyä talvipesäänsä.

Tarkastellut artikkelit:

Villarroya-Villalba, L. et al. (2021). Response of bats and nocturnal insects to urban green areas in Europe. *Basic and Applied Ecology*, 51, 59–70.

Lehrer, E. W. et al. (2021). Urban bat occupancy is highly influenced by noise and the location of water: Considerations for nature-based urban planning. *Landscape and Urban Planning*, 210, 104063.

Kirjoittaja on MMT.

Vuoden ympäristörakenne -palkintoehdokas Myyrmäen urheilupuiston lähiliikunta- ja skeittialue

teksti: PIA KUUSINIEMI, kuvat: LOCI MAISEMA-ARKKITEHDIT OY / AHTI LAUNIS

Myyrmäen urheilupuiston lähiliikunta- ja skeittialue.

Myyrmäen urheilupuisto on Länsi-Vantaan monipuolinen urheilu- ja liikuntakeskittymä. Peruskorjauksen yhteydessä sitä haluttiin kehittää osana kasvavaa ja kehittyvää Myyrmäkeä, erityisesti koska alue oli kaupunkikuvallisesti jäänyt selvästi kehityksestä jälkeen. Uudistamisella haettiin tasapainoa kasvavien käyttäjämäärien, liikennejärjestelyjen ja paikan luontoarvojen välillä. Lisäksi haluttiin vahvistaa alueen imagoa.

Myymäen urheilupuiston uudistettu alue on paraatipaikalle urheilupuiston ytimessä. Se muodostaa tapahtuma-alueen Myyrmäkihallin edustalle. Pinta-alaltaan noin 4,9 hehtaarin alue sisältää muun muassa minijalkapalloareenan, pienen monitoimiareenan, koripallokentän, kiipeilyveistokset, tasapainoilualueen, kuntolupaikan, trampoliinialueen sekä pohjoismaiden suurimman skeittauskokonaisuuden. Skeittipoolin ja -parkin lisäksi skeittaukseen käy Myyrmäkihallin edusaukio sekä erityisesti skuaattaukseen väliaikainen pysäköintialue.

Hallien edusta-aukiot suunniteltiin toiminnallisiksi ulkoiloiksi ottaen huomioon väliaikainen tapahtumakäyttö, kuten urheilu- ja muut ulkoilmatapahtumat. Peruskorjauksen yhteydessä päivitettiin lisäksi urheilupuiston jalankulun, pyöräilyn, liikenteen sekä pysäköinnin järjestelyt. Hallin länsipuolen liikennejärjestelyt ja kevyenliikenteen reitit uudistettiin turvallisiksi.

Suunnittelualue sai tunnistettavan ilmeen ja sen tyyli sovitettiin urheilupuiston rakennuksiin ja ympäristön tyyliin. Keskeistä oli kulkemisen turvallinen ja esteetön järjestäminen. Siksi liikuntatoiminnot on toteutettu kulkureittien väleihin saarimaisina alueina. Siitä syntyi paikan maisema-arkkitehtonisen jäsentelyn idea. Yleisilmeeltään puistosta haluttiin luoda iloinen, raikas ja vehreä.

VALAISTUKSELLA RAKENTEIDEN MUODOT ESILLE

Skeittiparkissa kohdevalot korostavat rakenteiden muotoja. Gobo-projektorit heijastavat värikkäitä plektrakuvioita maanpintaan pimeän ajan ilmeen elävöittämiseksi. Välkky-mätön valaistus soveltuu kuvaamiseen ja täyttää pienten kilpailujen tarpeet.

Valaistus on toteutettu himmennettävillä valaisimilla, jot-

Uusi skeittipooli on ollut suosittu heti avaamisesta asti.

Kiipeilyveistokset.

ka on yhdistetty kaupungin valaistuksenohjausjärjestelmään. Valaistusta säädetään vuodenaikojen ja arvioitujen käyttöasteen mukaan. Urheilupuiston reuna-alueilla tunnelmaa luovat valon kontrastit. Alueen läpäisevät pyörätiet erottuvat valon värilämpötilalta muusta alueesta. Risteysalueilla kohdevalot herättävät huomion.

VANHAN JA UUDEN INFRAN SOVITTAMISTA

Kasvillisuusvalinnat tukevat maisemasuunnittelun kokonaisuutta. Istutukset ovat monilajisia ja värikkäitä mutta helpohoitaisia, sillä liikuntapalveluilla ei ole laajoja resursseja kasvien hoitoon. Valaisinpylväät on sijoitettu istutusalueille, jotta ne eivät haittaa toiminnallisuutta ja sulautuvat osaksi maisemaa.

Perusratkaisussa kovien pintojen hulevedet ohjataan pääsääntöisesti kasvillisuusalueille. Muutoin hulevesien hallinta ratkaistiin läpäisevillä päällysteillä ottaen huomioon alueen rakenteet ja aktiviteetit.

Peruskorjaushanke oli teknisesti haastava. Alueella oli paljon infrarakenteita eri aikakausilta, eikä kaikista maanalaisista linjoista ollut edes tietoa. Lisäksi maaperän heikko kantavuus, aiemmat täytöt ja stabilointitarpeet tuottivat lisähaastetta.

Myyrmäen urheilupuisto taustatiedot

Kohteen omistaja:

- Vantaan kaupunki
- Tilaaajan edustajat: Heidi Burjam, Ari Asikainen, Piia Hatakko, Tero Haapaharju

Kohteen suunnittelijat:

- LOCI maisema-arkkitehdit Oy – pääsuunnittelu, kokonaissuunnittelu, maisema-arkkitehtisuunnittelu: Pia Kuusiniemi, Milla Hakari, Oula Rahkonen, Sanna Sarkama, Annaleena Puska
- Janne Saario Tmi – skeittialueen suunnittelu: Janne Saario
- Lighting Design Collective Oy – valaistussuunnittelu: Riku Pirttilä, Antti Hiltunen, Jari Vuorinen
- LiCon At – sähkösuunnittelu: Toni Eeva
- Plan B Korjaussuunnittelupalvelut Oy – rakennesuunnittelu: Timo Oja, Ari Oja, Jasmiina Lindberg
- Finnmap Infra Oy – Geo-, Infra- ja hulevesisuunnittelu: Jyrki Pihlajamäki ja Ari Vesola
- WSP Finland Oy – liikennesuunnittelu: Esa Karvonen

Kohteen rakentaja:

- Tieluiska Oy

Kohteen kunnossapitäjä:

- Vantaan kaupunki, Liikuntapalvelut

Kohteen valmistumisvuosi:

- 2021

Kohteen sijainti:

- Rajatorpantie 23 / Raappavuorentie 10, 01600 Vantaa

Kohteen verkkosivut:

- https://www.vantaa.fi/vapaa-aika/liikunta/urheilupuistot/myyрмаen_urheilupuisto.

Maanalainen infra toteutettiin pääosin niin, että runkoverkkoihin päästään käsiksi ilman että tarvitsee poistaa liikuntavälineitä. Alueella kulkevan kaasuputken ylitykseen suunniteltiin erikoisratkaisu. Silti työn aikana eteen tuli paljon yllätyksiä, kuten esimerkiksi esille tullut vesijohto ja väärin asennetut sähkökaapelit, mutta kaikesta selvittiin menestyksekkäästi hankkeen hyvällä yhteistyöllä.

KÄYTTÄJÄT LÖYSIVÄT UUDISTETUN URHEILUPUISTON

Alueesta haluttiin muodostaa kohtauspaikka eri lajien ja käyttäjäryhmien välille sekä houkutella ihmisiä liikkumaan. Siksi suunnitteluun osallistettiin alueen nuoria ja skeittauksen harrastajia.

Käyttäjät löysivätkin kohteen heti ensimmäisen vaiheen valmistuttua. Nyt alue on hyvin suosittu, suorastaan ruuhkainen, ja välillä suorituspaikoille on jonoa. Suosio on poikkinut pyyntöjä vastaavista toiminnoista myös muualle Vantaalle. **WY**

Kirjoittaja toimii LOCI maisema-arkkitehdit Oy:ssä johtavana suunnittelijana ja Myyrmäen urheilupuiston lähikiikunta- ja skeittipaikkahankkeessa pääsuunnittelijana ja projektipäällikkönä.

Vuoden ympäristörakenne -palkintoehdokas Kuopion Snellmaninpuisto sai uuden elämän

teksti: MASA O. WACKLIN ja SIRPA NIEMINEN, kuvat: VICENTE SERRA/ KUOPION KAUPUNKI

Näkymä Kauppakadulta Snellmaninpuistoon.

Snellmaninpuisto ja sitä reunustavat Kuningankatu ja Kauppakatu uudistuivat vanhaa kunnioittaen. Vuodelta 1864 oleva arvopuisto sijaitsee keskeisellä paikalla Kuopion historiallisimmassa osassa ja valtakunnallisesti merkittävässä rakennetussa kulttuuriympäristössä (RKY). Se on myös osa Kuopion kansallista kaupunkipuistoa.

Snellmaninpuiston peruskunnostuksessa säilytettiin alkuperäinen puistokäytävien ja nurmikkoalueiden muodostama sommitelma mittasuhteiltaan samankaltaisena. Käytävän reunat ryhdistettiin nupukivireunuksiin ja -kouruihin. Itä-länsisuuntaista puistoakselia levennettiin, jotta näkymä Tuomiokirkolle ja sieltä Kallavedelle säilyisi avoimena. Tällä akselilla sijaitsee myös perusteellisesti kunnostettu 1950-luvulta peräisin oleva suihkuallas.

Puistoon istutettiin noin 150 uutta puuta. Puulajeina käytettiin monipuolisesti jaloja lehtipuita. Maanalainen tekniikka, kuten hulevesilinjat, sijoitettiin käytäväverkoston alle ja

samalla nupukivireunusteisia käytäviä myötäilevät puukujan- teet istutettiin kauemmas käytävien reunoista, joten niiden juuristo on paremmin suojassa mahdollisilta kaivutöiltä.

Puiston yleisvalaistuksen tavoitteena oli polveileva, tunnelmallinen ja lämmin valaistus, jossa on myös katvealueita. Käytetty valaisintyyppi toistuu myös Tuomiokirkon puolella olevissa portaissa. Muutamia näyttäviä puita kohdevalaistiin ja myös puiston keskellä oleva J.V. Snellmanin patsas valaistiin goboilla häikäisyn estämiseksi. Suihkulähde valaistiin uusilla RGB LED-valoilla.

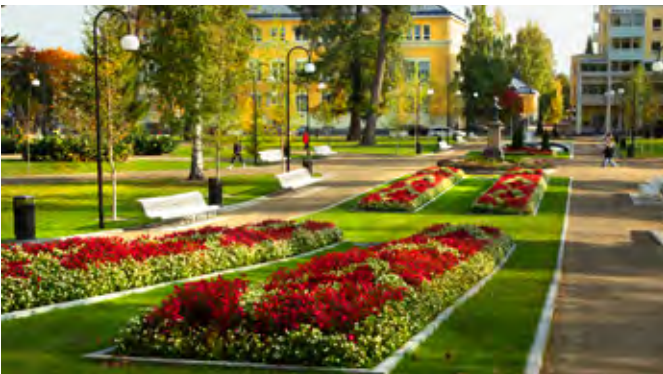
Myös puistokalusteet, kuten penkit ja roska-astiat ovat uusia ja puiston tyyliin sopivia. Puistossa on lisäksi tapahtumäsähkö sekä vesi- ja viemäriverkkoon kytketty esteetön yleisö-WC, jonka seinät somistetaan vielä puiston historiaa esittävillä valokuvapaneeleilla.

KAUPPAKATU KAIKKIEN LIIKKUMISMUOTOJEN YHTEISKÄYTÖSSÄ

Kauppakadusta tehtiin *shared space* -tyyppinen katu, joka on kaikkien liikkumismuotojen yhteiskäytössä. Katu on päällystetty kauttaaltaan poltettupinta-aisella harmaalla ja punaisella graniittikiveyksellä. Siinä toistuu Kuopion kauppatorilla ja

Snellmanipuiston 50-luvulta peräisin oleva suihkuallas.

Snellmanipuiston perinteiset kukkaistutukset.

sen ympäristössä käytetty pintakuvio 45 astetta käännettynä, muodostaen laajemman yhtenäisen kokonaisuuden. Kadulla ei ole reunakiviä eikä muitakaan liikkumista haittaavia porrastuksia. Katu on varustettu penkeillä, roska-astioilla, pyörätelineillä sekä näyttävillä ryhmäkasvi-istutuksilla.

Katu valaistiin korkeatasoisilla LED-riippuvalaisimilla, joiden pylväsmalli toistaa vanhojen Kauppakadulla olleiden ristikkopylväiden mallia. Kuopiosta taltioitujen historiallisten valokuvien perusteella ripustusvalaistusta on aikoinaan käytetty juuri Kauppakadulla. Pysäköintipaikkojen kulmiin sijoitettiin valopollarit, joiden sivuissa on valoaukotukset.

KUNINKAANKADULLE VIISI METRIÄ LEVEÄ JALANKULKU- JA PYÖRÄILYVÄYLÄ

Kuninkaankadun ajorataa kavennettiin ja se kivetttiin kierrätetyllä nupukivellä. Tuomiokirkon puolelle tehtiin jalankulkijoille ja pyöräilijöille viisi metriä leveä, reunakivellä ajoradasta erotettu väylä, joka päällystettiin poltettupintaisella graniittinupukivellä.

Puiston puolella oleva kapeampi väylä tehtiin kenttäkiveksenä, jonka keskelle sijoitettiin poltettupintainen 80 senttimetriä leveä graniittilaatta. Väylä on erotettu ajoradasta te-

Snellmanipuiston taustatiedot

Kohteen omistaja:

- Kuopion kaupunki

Kohteen suunnittelijat:

- Sirpa Nieminen, Kuopion kaupunki, puiston ja katumiljöön suunnittelu
- Ville-Veikko Pääkkönen, Kuopion kaupunki, puiston infran suunnittelu
- Mikko Niskanen, Kuopion kaupunki, katusuunnittelu
- Ari Tiilikainen, Lite Design Oy, valaistussuunnittelu

Kohteen rakentajat:

- Jani Paananen ja Pekka Rautiainen, Kuopion kaupunki, rakennuttamispalvelut
- Hannu Kinnunen ja Seppo Räsänen, Mestar Kuopio Oy, pääurakoitsija
- Kivi-Vellu Oy, Viherpihalle Suomi Oy ja Nasto-Polar Rakennuspalvelut Oy, pintakiveysten aliurakoitsijat
- Kivi-Kirjavainen Ky, muurin aliurakoitsija

Kohteen kunnossapitäjät:

- Kuopion kaupunki, kaupunkiympäristön palvelualue, tilaaja
- Mestar Kuopio Oy, kunnossapidon urakoitsija

Valmistumisvuodet:

- Snellmanipuisto, 2019
- Kauppakatu, 2018
- Kuninkaankatu, 2019

Snellmanipuiston sijainti:

- Minna Canthin katu 17, 70100 Kuopio

Kohteen verkkosivut:

- kansallisetkaupunkipuistot.fi/snellmanipuisto
- kuopio.fi/kaupunkipuistot.

räspollarein ja se toimii talvisin lumitilana. Kadulla on myös puiston keskiakselin levyinen korotettu suojatie.

PERUSKUNNOSTUKSESSA HUOMIOITIIN KESTÄVÄ YMPÄRISTÖRAKENTAMINEN

Puistosta purettua graniittinupukiveä täydennettiin aiemmista kohteista puretulla kivellä ja ne käytettiin uudelleen muun muassa suihkualtaan ympäristössä. Ostetut lisäkivet ovat kotimaisia, Kurun harmaata ja Virolahden punaista graniittia.

Puita istutettiin lähes kaksinkertainen määrä verrattuna poistettujen puiden määrään. Puistosta poistetuista puista sahattiin lankkuja viereisen museokahvilan sisäkaton verhoiluun. Puiston vanhat kasvialustat varastoitettiin, seulottiin ja hyödynnettiin kohteessa. Seulontajäte uusiokäytettiin läheisen puiston kasvialustoihin.

Erityistä huomiota kiinnitettiin C2-ohjattuun valaistukseen, joka mahdollistaa valaisinkohtaisen ohjauksen.

Vuoden ympäristörakenne -palkintoehdokas Mall of Triplan ulkotilat

teksti: PIA KUUSINEN, kuvat: PYRY KANTONEN PHOTOGRAPHY

Asuntokorttelin vihreä ja värikäs piha. Rusokirsikkarivit tuovat väriiloistoa kevääseen ja syksyyn. Nurmikummun alle piiloutuu taloyhtiöiden yhteinen asukastalo

Keski-Pasilan keskustakortteli Tripla rakennettiin Suomen toiseksi vilkkaimman rautatieaseman, Pasilan aseman yhteyteen. Se yhdistää Itä- ja Länsi-Pasilan kaupunginosat. Tripla käsittää Pohjois-Euroopan suurimman kauppakeskuksen, kaksi asuintornia, hotellin, kolme hotellitornia ja rautatieaseman.

Triplan maisema-arkkitehtisuunnitelman keskeisenä ideana on luoda monitasoinen ja toimiva, ihmisen kokoinen, valoisa ja vihreä ympäristö. Keskeisenä tavoitteena oli tuottaa virkistysarvoltaan laadukas ympäristö käyttäjiä varten.

Puistoon istutettiin noin 150 uutta puuta. Puulajeina käytettiin monipuolisesti jaloja lehtipuita. Maanalainen tekniikka, kuten hulevesilinjat, sijoitettiin käytäväverkoston alle ja samalla nupukivireunusteisia käytäviä myötäilevät puukujanteet istutettiin kauemmas käytävien reunoista, joten niiden juuristo on paremmin suojassa mahdollisilta kaivutöiltä.

Suunnitelma sisältää kauppakeskuksen ja aseman yhteydessä olevat julkiset ulkotilat, Pasilansillan varressa olevan Fredikanterassin aukion istutuksineen, asuinkorttelin kortte-

lipihan suuren pihan nurmikkokumpuineen sekä keskikorttelin suuren kattopihan. Kaikki ulkotilat on rakennettu kanisarakenteen päälle.

Ulkoalueiden muotokieli myötäilee rakennusten julkisivujen ornamenttiikkaa ”vapaa muoto raameissa”. Kiveysten ja istutusalueiden rytmillä on muodostettu tunnelmaltaan vaihtelevia tiloja, kuten varjoisa kanjonipuutarha, asuntopiha tai Fredikanterassi. Aseman ja kauppakeskuksen ympäristöissä jalankulun, pyöräilyn sekä saatto-, kunnossapito- ja viranomaisliikenteen tarpeet oli tärkeä ottaa huomioon.

Korkeuserojen avulla on tuotettu monipuolista ja turvallista ympäristöä. Esimerkiksi puolimetriä korkeiden muurien päällä voi istua, ja niiden yli näkee hyvin. Samalla ne estävät ylikävelyn tai -ajamisen ja tarjoavat paikkoja kaupallisille toimijoille tai oleskelulle. Suunnitelmaan integroitiin kulutuskestävyys, sosiaalinen kontrolli, turvallisuus ja valvottavuus. Huomiota kiinnitettiin reittien selkeyteen ja uusien kaupunkitilojen saavutettavuuteen ja esteettömyyteen.

MONIMUOTOISIA KASVIVALINTOJA

Rakennushankkeessa viheralueiden pinta-ala maksimoitiin suhteessa muihin vaatimuksiin. Pinta-alasta lähes 40 prosenttia on istutettu, mikä on enemmän kuin asemakaava vaati.

Fredikanterassilla ravintoloiden ja kahviloiden terassit sijoittuvat istutusalueiden lomaan. Pienimittakaavaisen ja vapaamuotoisen oleskeluvyöhykkeen laidoilla kulkee selkeät ja esteettömät jalkakulkureitit.

Triplan ulkotiloja varten suunniteltiin elementteinä toteutetut betonimuurit, joilla monilajiset perennaistutukset on nostettu kiveyspinnasta noin puolen metrin korkeuteen. Muurit tarjoavat runsaasti epämuodollisia oleskelupaikkoja ja sitovat visuaalisesti yhteen eri alueet.

Kasvillisuuden suunnittelun tavoitteena olivat monipuoliset ympäristöt, erilaiset kaupunkibiotoopit ja istutusten kestävyys vaativassa ympäristössä. Kasvilajeja valittiin yli sata. Pääasiassa suositettiin perinteisiä suomalaisia lajikkeita ja luonnonkasveja. Kokeeksi mukaan otettiin myös kasvuvyöhykkeellemme uusia lajeja, kuten kolmioka.

Istutuksissa lajiston annetaan kehittyä dynaamisesti, joten parhaiten menestyvät voivat vallata tilaa muilta. Erityisesti Fredikanterassille on pyritty siihen, että kasvien kukinta jatkuu huhtikuulta lokakuulle ja että kasvien lehtiruusukkeiden syys- ja talviasu on mahdollisimman elävä ja kaunis. Myös linnut ja pörräiset haluttiin huomioida.

HAASTAVA SUUNNITTELUKOHDE

Sijainti keskellä Pasilaa, radan kupeessa tuotti kortteleille haasteeksi noin 15 metrin korkeuserot – kadulta on sisäänkäyntejä neljään eri kerrokseen kauppakeskuksessa ja asemalla. Suunnitelman vaativuutta lisäsi se, että alue sijaitsee kokonaan kauppakeskuksen katolla.

Erityisesti vanhan ratasillan rakenteet tuottivat haasteita toimintojen sijoittamiselle, tasaukselle ja rakennekerrosratkaisuille. Myös tasausratkaisut kannen päällä olivat paikoin todella haastavia pienien korkoerojen, olemattoman liikkuma-

Triplan taustatiedot

Kohteen omistajat:

- YIT Suomi Oy
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen
- Conficap Oy
- Fennia Konserni
- As Oy:t Klyyga, Firdo, Fredika ja Bööle

Kohteen suunnittelijat:

- LOCI maisema-arkkitehdit Oy – maisema-arkkitehtisuunnittelu HBT, korttelipiha ja Fredikanterassi: Pia Kuusiniemi, Milla Hakari, Niilo Tenkanen, Veera Tolvanen, Felix Bourgeois
- Sitowise Oy – maisema-arkkitehtisuunnittelu aseman edustan aukio: Tapio Karvonen, Ari Savolainen, Jussi Kokkinen, Heidi Siltanen, Monica Elander-Heino
- Arkkitehdit Soini & Horto Oy – arkkitehti- ja pääsuunnittelu
- Sweco Arkkitehdit – asemarakenituksen arkkitehti- ja pääsuunnittelu
- Ramboll Finland Oy – tasaus, kuivatus, rakennesuunnittelu, valaistussuunnittelu, sähkösuunnittelu
- WSP Oy – liikennesuunnittelu
- Granlund – LVI-suunnittelu
- Licon AT – valaistussuunnittelu: Taneli Lehtosen

Kohteen rakentajat:

- YIT Suomi Oy
- Terrawise Oy
- GB Stonework Oy

Kohteen kunnossapitäjät:

- KOy Mall of Triplan ja asunto-osakeyhtiöiden vastuulla

Kohteen valmistumisvuosi:

- 2020

Kohteen sijainti:

- Fredikanterassi 1, 00520 Helsinki

Kohteen verkkosivut ja muu materiaali:

- <https://malloftripla.fi/>
- YouTube-video <https://www.youtube.com/watch?v=S2kw28kwT3M>
- Projektin nimi: Cayetano Cardelus Urban Landscape -julkaisuun

varan ja maatäyttöjen takia. Kiveys- ja istutusalueen yläpinnan ja holvin välissä oli paikoin hyvin niukasti tilaa ja alla olevan monikerroksisen kauppakeskuksen korkoleikki kumuloitui viimeiseen tasoon eli ulkotilaan. Lisäksi Fredikanterassille tarvittiin paikoin laajoja täyttöjä, joiden kevennyksillä ja materiaalivalinnoilla kevennettiin holviin kohdistuvaa rasitusta.

Hulevedet ohjataan kiveysalueilla kaltevuuksilla, ritiläkaivoilla ja linjakuivaimilla hulevesiviemäriin. Myös kasvillisuusalueet oli kansirakenteella lähtökohtaisesti kuivatettava, jolloin kasvillisuudelle ei ole kapillaarista vettä tarjolla. Kansirakenteen ja kuivatusrakenteiden työnaikainen yhteensovitus, aikataulujen yhteensovitus haaste sekä tekninen haaste lukuisten jälkiporausten takia tuottivatkin rakentamisen aikana suurimmat haasteet.

Onnistumisen kannalta keskeiseksi tekijäksi nousi ammatitaitoinen ja rakentava yhteistyö eri toimijoiden kesken, kun kaikkia osuuksia – pysäköintilaitos, kauppakeskus, asuinrakennukset, hotelli, toimistot, rautatieasema – kokonaisuudesta rakennettiin samaan aikaan. **VY**

Kirjoittaja toimii LOCI maisema-arkkitehdit Oy:ssä johtavana suunnittelijana ja hankkeessa Triplan ulkotilojen suunnittelussa vastuullisena maisema-arkkitehtinä.

Vuoden ympäristörakenne -palkintoehdokas Ranta-Tampella

teksti: KRISTA MUURINEN, REETA PELLINEN ja TERESA RÖNKÄ

Puistot, aukiot, sillat ja kanava rakenteineen muodostavan yhtenäisen, huolella suunnitellun ja taidolla toteutetun ulkotilakokonaisuuden. Kuva: Jussi Murole.

Ranta-Tampellan asuin- ja työpaikka-alueen ulkotiloja on suunniteltu laajana hankkeena suunnittelukilpailusta toteutukseen.

Ranta-Tampella sijoittuu Tampereen keskustan pohjoispuolelle ja liittyy Näsijärveen, Tammerkosken yläjuoksuun sekä historiallisesti merkittävään teollisuusaluekokonaisuuteen. Alue rakentuu pääosin täyttömaalle ja muodostaa satoja metrejä uutta rantaviivaa.

Poikkeuksellisen laaja suunnitteluhanke alkoi vuonna 2014 suunnittelukilpailulla. Työ on jatkunut kaupungin tilaamana julkisten ulkotilojen yleissuunnitteluna ja eri osa-alueiden rakennussuunnitteluna.

11 hehtaarin laajuinen alue koostuu erilaisista ulkotiloista: aukioista, kanavan rannoista, puistoista, virkistysreiteistä, kaduista, laitureista ja silloista, jotka yhdistyvät monipuoliseksi ulkotilojen sarjaksi. Suunnittelukonseptina on uuden rakennetun kaupunkiympäristön ja luonnonympäristön liittyminen. Säilyvien aiheiden korostaminen ja uusien aiheiden yhdistäminen osaksi historiallista maisemaa on ollut keskeistä.

Ulkoalueiden ydinosat ovat Näsijärven rantaa jäsentävä Kiiskisaarenpuisto sekä järven ja Tammerkosken yhdistävä kanava rantoineen. Näsijärven puolella rakentaminen on luonnonmukaista, kanavan rannat ovat urbaanit. Asuinkortteleiden väliset puistoakselit liittävänt rantapuiston ja kanavan toisiinsa. Tammerkosken äärelle sijoittuva Nyrkkäkallion alue on säilytetty mahdollisimman alkuperäisenä ja luonnonmukaisena vastapainona dramaattisesti muuttuvalle ympäristölle. Siirryttäessä koskelta itään ulkoalueiden käsittely muuttuu vaihteittain urbaanimmaksi. Kaupunkimaisiin osa on Gustaf Aspin aukio kanavan päätteessä.

VISUAALINEN ILME JA MATERIAALIT

Ranta-Tampellassa materiaaleina on käytetty monipuolisesti ja paikkaan soveltuen luonnonkiveä, betonikiveä ja valubetonipintoja. Kiveyksissä, rantapenkereissä ja rakenteissa on huomioitu kiertotalous hyödyntämällä mm. lähialueen räjäytyskiveä ja kierrätettyjä kivimateriaaleja. Puun käyttö laitureissa ja kalusteissa luo ilmeeseen lämpöä. Kalustus on väri- ja materiaalimaailmaltaan yhtenäinen, harkitusti sijoitetut tehostevärit tuovat siihen iloisen lisän.

Sillat ja kanava liittyvät saumattomasti alueen maisema-arkkitehtuuriin. Rantamuurien näkyvät pinnat on toteu-

Kiiskisaarenpuisto on koko Ranta-Tampellan uuden alueen pituinen rantapuisto. Erilaiset reitit sekä oleskelun ja toiminnan paikat sijoittuvat luontevasti Näsijärven rantaan. Kuva: Maanlumo.

Gustaf Aspin aukion komea porrastus johdattaa alas Ranta-Tampellan kanavan ääreen. Oleskeluportaissa, kuten koko aukiolla, näkyy esimerkillisen laadukas kivityö ja hieno suomalaisen graniitin käyttö. Taustalla Ranta-Tampellan silta. Kuva: Maanlumo.

tettu suurista valubetonielementeistä, joiden reliefeihin on löydetty innoitus veden liikkeestä. Veistokselliset betoniulokkeet muodostavat oleskelutasoja veden päälle.

LUONNONMUKAISTA HULEVESIEN KÄSITTELYÄ

Hulevesien hallinta on suunniteltu yhtenäiseksi osaksi puisto- ja aukiokokonaisuuksia. Pintavedet ohjataan huolellisen tasaussuunnittelun ja täsmällisen toteutuksen myötä imeytyspainanteisiin ja kasvillisuuden käyttöön. Kasvialustoissa on käytetty biohiiltä ja kansirakenteiden päällä vedenkeräyskennostoja tasaamaan ääreviä kosteusolosuhteita.

Kasvillisuusalueiden muodot korostavat ulkotilojen dynaamista ja näkymiä ohjaavaa muotoilua. Rantapuistossa inspiraationa on luonnonrantojen tunnelma, taskupuistoissa kasvillisuus luo oleskelulle miellyttävää mittakaavaa ja suojaa. Veistoksellisilla aukioilla istutuksilla on oma arkkitehtoninen luonteensa. Niityt, perenna- ja heinäistutukset luonnonlajeineen lisäävät kaupunkiluonnon monimuotoisuutta.

KUNNIANHIMOINEN TAHTOTILA SEKÄ SUUNNITTELUSSA ETTÄ TOTEUTUKSESSA

Rautatien läheisyys, työnaikaiset johtosiirrot ja Näsijärven vedenpinnan vaihtelut sekä rajut syysmyrskyt ovat luoneet

Ranta-Tampellan taustatiedot

Suunnittelijat:
 Maisema-arkkitehtisuunnittelu:
 Maisema-arkkitehtitoimisto Maanlumo Oy
 Siltojen ja kanavan arkkitehti- ja rakennesuunnittelu:
 Insinööritoimisto Pontek Oy / Ylitys Oy
 Siltojen ja kanavan geosuunnittelu:
 Insinööritoimisto Arcus Oy
 Kiiskisaarenpuiston rantarakenteet ja Gustaf Aspin aukion rakennesuunnittelu:
 Suunnittelukide Oy
 Kiiskisaarenpuiston geotekninen suunnittelu:
 AFRY Finland Oy
 Gustaf Aspin aukion porraskiveysten tekninen toteutussuunnittelu:
 Aihio Arkkitehdit Oy
 Katu-, liikenne- ja kunnallistekninen suunnittelu:
 Tampereen kaupunki
 Valaistus-/sähkösuunnittelu:
 Ramboll Finland Oy
 Rakennuttaja/tilaaja:
 Tampereen kaupunki / Kaupunkiympäristön palvelualue / Rakennuttaminen
 Raija Tevaniemi, rakennuttajainsinööri
 Toteutus:
 Kanava ja sillat: GRK Infra Oy ja Kreate Oy
 Kiiskisaarenpuisto: Terrawise Oy, Kreate Oy
 Läntinen kulmapuisto sekä Gustaf Aspin aukio:
 Tampereen Puutarha Center Oy
 Nyrkkäkallion ja Telakanpuisto: Kreate Oy
 Valaistus: Normi Valaistus Oy
 Kunnossapito:
 Tampereen kaupunki ja Terrawise Oy

haasteita toteutukselle. Hankkeessa on tehty vedenalaisia valuja ja sukellustyötä. Lukuisten eri toimijoiden yhtäaikaisten hankkeet rajatulla alueella ovat vaatineet tarkkoja järjestelyjä, jotta jo ensimmäisten asukkaiden asuin- ja kulkuympäristöjen turvallisuus on voitu taata.

Ranta-Tampella edustaa suomalaista ympäristörakentamista parhaimmillaan. Koko projektin ajan on käytetty uusia tietoja ja innovatiivisia ratkaisuja vastaamaan ympäristörakentamisen tavoitteita hiilineutraalin, resurssiviisaan ja monimuotoisen kaupungin rakentamiseksi. Alueella on toteutettu uniikkeja ja korkealaatuisia taitorakenteita.

Tilaajan rooli rivakkana toimeenpanijana sekä näkemyksellisenä ja tinkimättömänä rakennuttajana on ollut merkittävä. Huomattavaa on myös, kuinka alueen kaikki julkiset ulkotilat ovat valmistuneet etupainotteisesti tai rinnakkain rakennusten kanssa. Tämän onnistuneen kokonaisuuden tamperelaiset ovat jo ottaneet erittäin aktiivisesti ja innostuneesti käyttöönsä. **vy**

Kirjoittajat työskentelevät maisema-arkkitehteina Maanlumo Oy:ssä.

Vuoden ympäristörakenne -palkintoehdokas

Vuosaarenhuippu – Kiertotalouden pioneerihanke

teksti ja kuvat: TAINA TUOMINEN

Lännessä entisen kaatopaikan poikki johtavaa pääreittiä reunustaa massiivinen kylmämuuri. Taustalla täyttömäki. Entisen kaatopaikan viimeistelytöitä vielä käynnissä.

Vuosaarenhuippu on Vuosaaren täyttömäen ja entisen kaatopaikan muodostama aluekokonaisuus, jonne on vuosien mittaan kehittynyt merkittäviä luontoarvoja. Alueelle on tietoisesti siirretty maamassoja siemenpankkeineen eri puolilta Helsinkiä tavoitteena hyödyntää maa-aineksen ominaisuuksia alueen kehittämisessä. Virkistysalue avattiin virallisesti yleisölle 2.9.2021.

Kohteen maisemarakentaminen on ollut infrarakentamisen synnyttämien maa-ainesten uusio-käyttöä testaavaa koerakentamista. Rakentamisessa hyödynnettiin kierrätettäviä materiaaleja, jolla saavutettiin valtavia rahallisia säästöjä ja katettiin kunnostamisesta aiheutuneet kustannukset.

Vuosia jatkunut työ on pitänyt sisällään biotooppipohjaisesti rakennetun alueen muokkaamista luonnonoloiltaan monimuotoiseksi kokonaisuudeksi, johon on kehittynyt erilaisia luontotyyppejä ja monenlaista eliöstöä. Tavoitteena oli

kehittää kohteesta vetovoimainen virkistysalue, joka vähentää viereisten suojelualueiden kuormitusta.

Vuosaarenhuippu onkin ainutlaatuinen ihmisen rakentama luontokohde ja maisemallisesti merkittävä kokonaisuus, jossa liikkuminen on elämys. Maantäyttöalueen laki yltää 60 metriä merenpinnan yläpuolelle, ja näkymät ympäristöön ovat upeat.

Maantäyttöalueelle on perustettu luontoa korvaavia elinympäristöjä ylläpitämään kaatopaikan ympäristöluvan vaatimia elinolosuhteita erityislajistolle. Keskeiset alueet ovat yleisilmeeltään avoimia, koostuen pääosin erityyppisistä niityistä ja pensaikkoalueista. Virkistysalueelle kehittyneiden ja sinne kehitettyjen kasvillisuustyyppien myötä alueelle on löytänyt monipuolinen eläimistö, jossa on mukana harvinaisia ja uhanalaisia lajeja. Maisemarakentaminen on jatkunut vuosia aivan viime aikoihin saakka.

MAANTÄYTTÖALUE

Maantäyttöalueen täyttötöitä päättyivät vuonna 2001, jonka jälkeen aloitettiin maisemarakentaminen. Paikalle tuotiin kaupungin rakennustyömailta – pääosin Vuosaaren sataman ja ympäristön alueilta – noin miljoona kuutiota valikoituja

Hankkeen isä Jukka Toivonen ja Helsingin kaupungin apulaissormestari Anni Sinnemäki 2.9.2021 kohteen avajaisissa pääopasteella. Myös lehdistö oli paikalla.

Täyttömäellä kasvillisuus on pääosin ehtinyt jo kehittyä varsin näyttäväksi. Keskellä Luontopolun viitoitusta, vasemmanpuoleinen polku johtaa laen näköalapaikalle.

maamassoja maisemointitarkoituksiin vuosina 2003–2015. Pintakerrokset rakennettiin vastaamaan tavoiteltujen kasvilisäustyyppien kasvupaikkavaatimuksia.

Pintamaiden mukana Vuosaarenhuipulle siirretty kasvillisuus edustaa osin sataman alle jääneiden alueiden luonnonkasvillisuutta, joka on syntynyt maa-aineksen mukana kulkeutuneista kasvien siemenistä ja juurenaloista. Täydennyksenä on istutettu ja kylvetty etupäässä luonnonkasveja. Maisemarakentamiseen käytettiin ainoastaan infrarakentamisesta syntyneitä ylijäämämaita, maakiviä ja louhetta. Kasvialustat on pääosin rakennettu käsittelemättömistä, puhdasta maa-aineksista.

ENTISEN KAATOPAIKAN ALUE

Vuosaaren kaatopaikka toimi pääkaupunkiseudun yhdyskuntajätteen vastaanottoalueena vuosina 1964–1988. Entisen kaatopaikan suojaustyöt valmistuivat 2020. Maisemarakentamisen myötä avointa maisemaa elävöittävät nyt erityyppiset niittyalueet, maakivet ja kasvillisuussarekkeet. Huipulle lännestä johtavaa pääreittiä reunustamaan on rakennettu näyttävä luonnonkivikiviatia.

Vuosaarenhuipun taustatiedot

Kohteen omistaja:

- Helsingin kaupunki
- Tilaaajan edustajat: Hanketta on vetänyt ja massataloudesta vastannut Mikko Suominen, lisäksi Anne Tanhuanpää, Laura Yli-Jama ja Tuuli Ylikotila

Kohteen suunnittelijat:

- Varsinaisen maastonmuokkauksen sekä näkyvän maisemoinnin on alun perin suunnitellut ja toteuttanut Staran (entinen Helsingin kaupungin rakennuspalvelu) työryhmä luonnonpuutarhuri Jukka Toivosen johdolla
- FCG Finnish consulting group Oy: Taina Tuominen, Mika Rieki, Inkeri Niskanen, Ida Tammi, Elina Haapaluoma, Kari Manninen (kunnallistekniikka/ reitit) ja Jouni Sarkkila (kaatopaikan suunnittelu)
- Luontotieto Keiron Oy – hoito- ja käyttösuunnitelma, luontoinventoinnit, opastus: Susanna Pimenoff
- Gravision – opastus ja opasteiden graafinen suunnittelu: Jaana Rautio
- LU Studio Finland – opastus ja kuvitus: Laura Uimonen
- Vahanen Environment Oy - kaatopaikkarakentaminen, lupa-asiat ja massojen hyötykäyttö: Marko Sjölund
- Licon-AT – valaistussuunnittelu: Miikka Nevalainen

Kohteen rakentaja:

- Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Stara (entinen Helsingin kaupungin rakennuspalvelu) työryhmä: luonnontarhuri Jukka Toivonen, Pirjo Laulumaa, Veli-Pekka Perttinen, Jouko Salo, Maarit Naatus, Tanja Lambe sekä Marko Pyykkö (Hyvinkään tieluiska Oy)

Kohteen kunnossapitäjä:

- Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Stara

Kohteen valmistumisvuosi:

- 2021

Kohteen sijainti:

- Niinisäärentie (pääsisäänkäynti Satamakaaren risteyksen tuntumassa), 00960 Helsinki

Kohteen verkkosivut:

- <https://vihreasyt.fi/vuosaarenhuippu/>

ALUEEN KÄYTTÖ

Virkistysalueelle johtaa kaksi varsinaista sisäänkäyntiä, joista eteläreunalla sijaitsee varsinainen pääsisäänkäynti pääopasteineen. Molempien sisäänkäyntien yhteyteen on osoitettu pysäköintialueet. Ainoastaan sisäntuloalueet on valaistu. Kapeat polut täydentävät varsinaista reittiverkkoa ja mahdollistavat luonnon tarkkailun myös aremmilla kasvillisuusalueilla. Maantäyttöalueen laki on suosittu lintuharrastajien bongauspaikka.

Alueelle on toteutettu opastus ja luontoa esitteleville luontopoluille oma viitoitus sekä kiinnostavista kohteista kertovia kohdetauluja. Eteläisen sisäänkäynnin yhteyteen sijoitetussa näyttävässä pääopasteessa kerrotaan alueen historiasta ja nykypäivästä sekä rikkaasta luonnosta. Avajaisten jälkeen kävijämäärä kasvoi merkittävästi.

Alueen eläimistöä ja kasvillisuuden kehittymistä seurataan säännöllisesti – Vuosaarenhuippua varten laadittu hoito- ja kehittämissuunnitelma ohjaa hoitoa. **VY**

Kirjoittaja työskentelee projektijohtajana FCG Finnish Consulting Group Oy:n palveluksessa.

Vuoden ympäristörakenne -palkintoehdokka

Woodcity

– Yllätyksellinen ja yhteisöllinen kattopuutarha

teksti: SARIANNA SALMINEN

Kuva: Masu Planning

Tiiviiseen puukortteliin sijoittuvan kattopuutarhan suunnittelussa yhteensovitettiin useita toiminnallisia ja teknisiä tavoitteita kokonaisvaltaisesti maisema-arkkitehtuurin sekä ulkotilan muotoilun keinoin.

Woodcity -kortteli sijaitsee yhdessä kantakaupungin ja meren kohtaamispisteistä Helsingin Jätkäsaarella. Sijoituessaan Jätkäsaarenlaiturin ja Välimerenkadun risteyskseen kortteli on osa kaupunkitilallisesti keskeistä solmukohtaa Jätkäsaaren alueella.

Korttelin suunnittelusta järjestettiin kutsukilpailu vuonna 2012. Kilpailun tavoitteena oli löytää arkkitehtonisesti korkeatasoinen ratkaisu sekä edistää puuarkkitehtuuria ja puurunkorakenteiden käyttöä kaupunkiympäristössä ja kaupunkikuvallisesti vaativassa kohteessa. Suunnittelu käynnistyi kilpailuvoiton pohjalta vuonna 2013. Korttelin rakennus-

suunnittelusta on vastannut Anttinen Oiva Arkkitehdit.

MASU Planning on vastannut maisema-arkkitehtisuunnittelusta hankkeen kilpailuvaiheesta asti. Toimeksianto on sisältänyt katutasoon sijoittuvan asuin- sekä hotelli- ja toimistorakennusten yhteispihan sekä pysäköintirakennuksen ylle sijoittuvan kattopuutarhan suunnittelun. Kattopuutarhan suunnittelu alkoi erillisenä toimeksiantona vuonna 2017 ja rakentaminen käynnistyi vuonna 2019. Kattopuutarha valmistui vuoden 2020 lopulla.

KONSEPTISTA KOKONAIUUDEKSI

Woodcity -korttelin kokonaisuuden taustalla on ajatus ulko-osaariston luodoista, jotka kätkevät sisäänsä suojaisia poukama. Kattopuutarhassa kasvillisuus ja maastomuodot rajaavat suojaisia tiloja samalla kun ympäröivä kaupunkimaisema liittyy osaksi kokonaisuutta vaihtelevien, pitkien näkymien kautta.

Kattopuutarha tarjoaa uteliaisuutta ja mielikuvitusta aktivoivat, turvalliset puitteet päiväkodin lasten leikkiin, seikkai-

luun ja pelailuun sekä kansipihaan liittyvän toimiston työntekijöiden oleskeluun ja kokoontumisiin. Kattopuutarha istutuksineen, erilaisine rakenteineen ja valaistuksineen luo vuorokauden- ja vuodenaikojen mukaan muuttuvan, voimakkaan kolmiulotteisen kokonaisuuden, jota tarkastellaan myös sitä ympäröivistä rakennuksista.

Kattopuutarha jäsentyy toimintojen mukaan kolmeen alueeseen (oleskelu, pelailu, leikki). Kokonaisuuteen kytkeytyy myös alueita ympäröivä, kallioisesta saaristomaisemasta inspiroitunut polkuverkosto. Eri tilat ja toiminnalliset alueet nivoutuvat yhteen ja muodostavat kumpuilevan ja vaihtelevan leikki- ja pelimaiseman.

Pintamateriaaleja on käytetty harkiten, hyödyntäen yksittäisten materiaalien pintakäsittely- ja sävyvaihteluita. Luonnonkiven ohella on hyödynnetty pelailuun ja leikkiin soveltuvia alustoja. Kattopuutarhaan sijoittuvien rakenteiden, kuten paviljongin, ilmanvaihtorakenteiden sekä leikkialuetta reunustavien aitojen kohdalla on noudatettu yhtenäistä puuverhoiluperiaatetta. Kattopuutarhan leikki- ja oleskelurakenteissa on käytetty mahdollisimman luonnonmukaista puuta, kuten Accoya®, tammi ja robinia.

Kasvillisuutta on istutettu kattopuutarhaan mahdollisimman laajoina alueina, hyödyntäen sitä toiminnallisia alueita rajaavana aiheena sekä rakennusten reunoilla. Lajistossa on merellisyyden ohella painotettu yllätyksellisyyttä, muun muassa tuoden kattopihalle runsaasti syötäviä kasveja. Kumpuilevat maastonmuodot tukevat kasvisomittelua sekä mahdollistavat puille tarvittavan kasvutilan kansialueella. Yhdessä maastonmuotoilu, puusto ja matalampi kasvillisuus tarjoavat tuulensuojaa leikkialueille sekä rajaavat pehmeästi näkymiä pihan sekä rakennusten välillä.

Kansipuutarhan rakennekerrokseen on integroitu sekä kastelujärjestelmä että äänentoisto- ja valaistustekniikka. Kasvilisuuden kastelujärjestelmä hyödyntää sadevettä osana kastelua. Kokonaisuudessaan kattopuutarha, pysäköintihallin ja toimistotalon muodostama kokonaisuus täyttää LEED Platinan -tason vaatimukset.

VAALITTU KOKONAISUUS

Kalvea kattopinta sekä tilaajan monipuoliset toiminnalliset toiveet asettivat haastetta suunnittelulle, mutta toisaalta tarjosivat mahdollisuuden ulkotilan muotoiluun kaikilla eri tasoilla kalusteista kasvillisuuteen. Kattopuutarhan suunnittelu oli lähtökohdiltaan teknisesti haastava kokonaisuus ja onnistui suunnittelualojen tiiviin yhteistyön ja taitavan toteutuksen ansiosta.

Valmistunut kohde on vuoden ajan palvellut asetettujen tavoitteiden mukaisesti joustavasti lasten päivittäisenä leikki- sekä työntekijöiden oleskelupihana. Kattopuutarha tarjoaa paikkoja pysähtymiselle ja kohtaamisille, avautuvien näkymien tarkkailulle sekä vuodenkierron mukaan ympärillä tapahtuvien muutosten seurailuun niin lapsen kuin aikuisenkin mittakaavasta koettuna. **vy**

Kirjoittaja työskentelee maisema-arkkitehtina MASU Planningin Helsingin toimipisteessä.

Woodcityn taustatiedot

Kohteen omistaja:

- Supercell

Kohteen suunnittelijat:

- Malin Blomqvist, Sarianna Salminen, Franka Oroza, Rune Simonsen, Eva Martin Gjelbo, Rosaliina Luminiitty, Jakke Mäki-Hollanti

Kohteen rakentaja:

- SRV (pääurakoitsija), Viherpirkka Oy (Viherrakentaja)

Kohteen kunnossapitäjät:

- Viher-Pirkka Oy, Supercell

Kohteen valmistumisvuosi:

- 2020

Kohteen sijainti:

- Jätkäsaari, Helsinki

Kohteen verkkosivut:

- <https://www.masuplanning.com/project/wood-city-is-a-sustainable-wood-project-helsinki/>

Hiekkaleikkialue ja erilaiset istuinreunat muodostavat muotoilutään ja materiaaleiltaan yhtenäisen aiheen. Kuva: MASU Planning.

Monilajiset istutusalueet reunustavat kattopuutarhassa polveilevia kulkureittejä. Istutusten ja kulkupintojen välistä rajaa on pehmennetty kiven pintakäsittelyä vaihtamalla. Kuva: Mika Huisman/Decopic.

Antti Kankaanpää ja Mira Riihelä tutkimassa Tampereen Niemenrannan taloyhtiöpihan grillipistettä.

Viherrakentaminen on voimissaan Tampereen seudulla

Haastattelimme kokeneita viheralan osaajia Tampereella, ja kysyimme millaisia edellytyksiä sekä haasteita viheralalla on alueella juuri nyt.

teksti ja kuvat: EEVA VÄNSKÄ

Hämeen Viherrakennuksella on 11 kohdetta tehty tai kesken Tampereen Lielahdessa. Juuri tämä vuosi 2021 on huippuvuosi työn määrässä, mikä on mielenkiintoista, kun elämme samaan aikaan pandemian keskeillä. Viher- ja ympäristörakentamiseen erikoistunut yritys on hyvässä taloudellisessa tilanteessa, ja sillä on vahva kokemus alueelta, johon nojata.

Toimitusjohtaja Antti Kankaanpää perusti Hämeen Viherrakennus Oy:n 40 vuotta sitten. Hän kertoo, että vaikka toimintavalikoimaan kuuluvat kaikki ympäristörakentamisen työt sekä infra monipuolisella konekannalla, ydintoiminta-alue on viherpuolella.

– Vahvuusiamme on ehdottomasti ammattitaitoinen henkilöstö ja pitkä historia. Hyvät yhteistyökumppanit, kuten huoltoverkosto ja tavarantoimitus, tukevat työtä. Meillä on myös kattava konekanta, eli hyvät raamit kasvulle, joka on tapahtunut orgaanisesti pitkällä aikavälillä.

– Tällä hetkellä haasteena on löytää hyviä ihmisiä työhön. Tietysti osaksi asiaan vaikuttaa se, ettei kaikille ole mahdollista tarjota ympärivuotista työtä, Kankaanpää miettii.

Työpääällikkö, hortonomi Mira Riihelä on samoilla linjoilla.

– Toivomme mukaan alasta innostuneita ja ammatillisesti osaavia ihmisiä, mutta heitä on vaikea löytää. Meillä on tällä hetkellä palveluksessa reilut kymmenen vakituista työntekijää ja lisäksi melkein toinen mokoma kausityöntekijöitä.

Hämeen Viherrakennus käyttää metodinaan positiivista ajattelua: kun saadaan uusi kohde työn alle, panostetaan siihen ja lopuksi todetaan, että tästä tuli hieno.

– Työn tekeminen on myös henkistä, inspiraation ruokkimista, jossa mennään positiivisen ajattelun kautta. Osaamme myös olla ylpeitä onnistumisista.

HAASTEENA TIIVIYS

Riihelä arvioi, että ammattiosaaminen ja pitkä kokemus hyvien mahdollisuuksien alueella on siivittänyt yrityksen menestystä. Hämeen Viherrakennus toimii noin sadan kilometrin säteellä Tampereelta, eli myös kaupungin lähikunnissa, kuten Lempäälässä, Mäntässä, Vilppulassa ja Jämsässä.

Tampere on yksi maan keskuspaikkoja, jossa rakennetaan koko ajan lisää. Kun tehdään asuintaloja, tarvitaan myös erilaisia viheralueita ja asuinrakennusten pihvoja. Tampereella 3000 asukasta vuodessa saa uuden paikan asua.

Niemenrannassa As Oy Tampereen Rantaraitin kansipiha kukoistaa: reunassa on oleskelualue asukkaille keinuineen ja grillipisteineen. Aikuisten kuntoilualueen vierustassa istutusalueen vihreät sävyt ja kukkivat kasvit tuovat viihtyisyyttä. Onpa reunustalla myös ryhmä istutuslaatikoita, joissa kasvaa jo ainakin kurpitsaa. Takana väikyy Näsijärven vesi. Mira Riihelän mukaan pihan haasteena oli tiiviys, ja kansipiha itsessään vaati mietintää, esimerkiksi kasvien riittävän istutuskorkeuden suhteen ja hulevesireittien kannalta.

– Aikataulutusta joudumme miettimään joka kohteen osalta. Löydämme kuitenkin yleensä aina keskustelun kautta pääurakoitsijan kanssa sopivan aikataulun, jonka puitteissa vihertyö voidaan hoitaa hyvin.

Keskimääräinen työmaan läpimenoaika on kahdesta kahdeksaan viikkoa, riippuen tapauksesta. Antti Kankaanpää täydentää, että uusien kohteiden etsinnässä urakalaskenta on haastavaa. Samalla toimitusjohtajaa harmittaa se, kun jotkut isot tilaajat venyttävät maksuaikaa nykyisin pariin kukauteen.

– Tämä aiheuttaa rahoitusongelmia pienemmille yrityksille, jotka toimivat välikätenä, eivätkä saa saataviaan ajoissa pois.

Rakentaminen on yleisesti ottaen kaupungeissa muuttunut yhä tiiviimmäksi ja samaan aikaan aikataulut tuntuvat kiristyvän.

– Vuosien varrella myös byrokratia on lisääntynyt, ja viheralan toimijoilta vaaditaan yhä enemmän. Esimerkiksi ilmoitusvelvollisuudet ovat kasvaneet oli kumppani sitten kaupunki, urakoitsija tai tielaitos, Kankaanpää kertoo.

Samaan aikaan urakat ovat monipuolistuneet: laitteet ovat

”

Työn tekeminen on myös henkistä, inspiraation ruokkimista.

lisääntyneet, tarvitaan erilaisen kivityön osaamista ja urheilupuolella päällysteet ovat kehittyneet.

Mira Riihelä täydentää, että tiiviys koskee kaupunkitason lisäksi tontteja.

– Toivoisin enemmän viheralan näkemystä ja koulutusta arkkitehdeille, jolloin pihojen toimivuus mahdollistuisi lähtökohtaisesti jo suunnittelussa.

ERIKOISTUMINEN KANNATTAA

Viherrakentajana varmuutta elämään tuo monipuolinen osaaminen, ja Hämeen Viherrakennuksen yksi erikoisosaamisalue ovat urheilukentät. Kankaanpää kertoo, että vuosien varrella on tehty golfkenttiä ja frisbeegolfkenttiä ja osin pesä- ja jalkapallokenttiä.

– Kyllähän ne vähän sellaista puhuivat, että meidän tekemällämme radalla Alasjärven frisbeegolfkeskuksessa tul-taiisiin pitämään lajin maailmanmestaruuskisat.

Kankaanpää pohtii viherrakentamisen muutosta, joka näkyy monessa asiassa, kuten käytettävissä materiaaleissa, lisääntyneissä vaatimuksissa sekä vaikkapa siinä, että kaupungeissa ja kunnissa halutaan tätä nykyä panostaa entistä enemmän ulkoliikuntaan ja rakentaa sitä varten myös harastepaikkoja.

Tampereella paljon huomiota on saanut uusi raitiliikennejärjestelmä, ja yksi linja tulee ulottumaan lähelle Lielah-teakin. Uusien asuin- ja viheralueiden lisäksi osataan siis panostaa myös joukkoliikenteeseen. Hämeen Viherrakennus sai urakakseen ratikan nurmiraidekylvöt.

– Vihernurmiraiteesta on tullut paljon hyvää palautetta. Ihmiset olivat varmaan jo väsyneitä ratikkatyömaahan ja koneisiin, ja kun yhtäkkiä raiteiden välinen alue saatiin nopeasti vihertymään, se sai paljon positiivista huomiota, Mira Riihelä kertoo.

LISÄÄ TIETOA

Riihelä miettii myös tulevaisuutta ja tiedon tarvetta. Uutta tutkimustietoa vaikkapa nurmikkolajeista ja kasvualustoista kaivattaisiin. Myös Kankaanpää toivoo lisää tutkimusta ja enemmän korkeaa viheralan koulutusta.

– Juuri nyt ympäristökysymykset ovat entistä tärkeämpiä. Siksi meilläkin on oma kasvualustatuotanto sekä materiaalien kierrätystä puulle, maa-ainekselle ja betonille. Ympäristötietoisuuden kehitys on ollut yrityksen kannalta kuitenkin niin nopeaa, että edes kolmen vuoden vanha kone ei enää välttämättä ole riittävän hyvä.

Näin kävi kaupungin urakassa Mossin puistokadulla, jota varten yrityksen piti investoida uuteen koneeseen kiristyneiden ympäristöpäästönormien vuoksi.

Mira Riihelä juttelee viherurakoiden tulevaisuuden luonteesta. Hän arvelee, että erilaiset uudet ratkaisut yleistyvät, kuten kattopuutarhat tai viherseinät kaupunkialueella.

– Esimerkiksi monimuotoisuudesta ja sen tukemisesta tulee koko ajan uutta tietoa. Ajattelisin niin, että Tampereella-kin voitaisiin olla näissä asioissa tiennäyttäjiä ja ottaa uusia ratkaisuja rohkeammin käyttöön.

Riihelä uskoo, että kasvien monipuolisesta käytöstä opitaan lisää ja sitä myötä syntyy uusia toimintatapoja.

– Myös ilmasto-olosuhteet mietityttävät. Esimerkiksi tässä kohteessa, järven rannalla, on oma pienilmastonsa. Osaam-meko rakentamisessa ottaa huomioon kaikki kasvien menes-tyksen edellytykset oikealla tavalla?

Mira Riihelä haluaisi jatkossakin pystyä tekemään laadukkaita viherkohteita.

– Vain laadun kautta voi itse olla ylpeä tekemisistään, ja vain laadulla viherala saa ansaitsemaansa arvostusta. **W**

Kirjoittaja on toimittaja.

Toimitusjohtaja Antti Kankaanpää kertoo, että Hämeen Viherrakennus on koko elinkaarensa tehnyt viheralan urakoita. Samaan aikaan velvoitteet ovat kasvaneet, ja hankkeet monipuolistuneet.

Työpäällikkö Mira Riihelä vastaa työmaiden projektinhallinnasta. Valtaosa, noin 80 prosenttia, töistä on ympäristörakentamista ja viheralan erityisosaamista vaativaa työtä.

Niemenrantaan nousee talo ja piha toisensa perään. Raamikadun pihalla on huomioitu erityisesti aikuiset liikuntapisteellä ja oleskelualueilla istutusten keskellä.

Asukkailla on mahdollisuus istuttaa ja hoitaa yrttejä, vihanneksia ja juureksia Raamikadulla. Kaikki kadun talot on tehnyt YIT Suomi.

KYSY
ENSIN
MEILTÄ

KUNTTAA

PIIRAISEN Kunta®
Kainuusta kaikkialle Suomeen

☎ 050 5450 050
✉ kunta@piiraisenviherpalvelu.fi
🌐 www.piiraisenviherpalvelu.fi

PIIRAISEN viherpalvelu

MAANKATTEITA JA VIHHERKATTOJA

Uusia MilPlant köynnösvaljaimimalleja!
www.eg-trading.fi

MAISEMARAKENTAMISEN ERIKOISTUOTTEITA

- **Barrikade**-kivipinnoitteet
- **Organic-Lock**-stabiloidut kivituhkakulkuväylät
- **Melos**-turva-alustat

Fidecol
pitää pintasi

www.fidecol.fi

Puh: 03 525 9002

Resurssiviisaalla viherrakentamisella ja maisemanhoidolla hyvinvointia matkailijoille

Hullu Poro Oy kehittää määrätietoisesti Tonttulaa matkailijan hyvinvointi edellä. Tonttula palvelee matkailijoita Könkään kylällä Ounasjoen varrella Kittilässä ympäri vuoden. Kaunis lappilainen kylä on hiljainen, vaikka se sijaitsee vain noin 10 km päässä Levin matkailukeskuksen vilinästä. Peltojen keskeltä erottuu vanha peräpohjalainen pihapiiri asuin- ja talousrakennuksineen, joihin on rakennettu tilat Tonttulan majoitus- ja ravintolapalveluille sekä hyvinvointihoidoille.

teksti: MARJA UUSITALO JA PÄIVIKKI PALOSAARI

Oma ja ympäristön hyvinvointi kiinnostaa matkailijaa. Yhä useampi matkailija haluaa tietää, miten palvelut vaikuttavat sekä hänen omaan että ympäristön hyvinvointiin. Siksi matkailupalvelujen kehittämisessä kiinnitetään entistä enemmän huomiota palvelujen hyvinvointi- ja ympäristövaikutuksiin. Hyvinvointimatkailussa pyritään tuottamaan matkailijalle ruumiillista ja henkistä hyvää oloa.

Jo luontokosketus itsessään tuottaa paljon erilaisia hyvinvointi- ja terveyshyötyjä ja auttaa asiakasta irtautumaan arjestaan. Tavoitteellinen hyvinvointiloma voi kuitenkin muuttaa jopa elämän suuntaa tai lisätä sen merkityksellisyyttä. Tällöin asiakas alkaa esimerkiksi downshiftata tai tekee ympäristöystävällisempiä valintoja kotiin palattuaan.

Hyvinvointimatkailussa tavoitteena on matkailijan kokonaisuhyvinvointi, jota voidaan tukea sisällyttämällä lomaan erilaisia hyvinvointipalveluja. Yritys voi asiakkaan pyynnöstä räätälöidä hänelle terveellisen ruokavalion ja valmistaa luonnonyrteistä hoitoja. Pihapiiriin tai lähimetsän siimekseen voi asettaa riippumattoja, joissa asiakas voi halutessaan ottaa päivänokoset luonnonhelmassa ja saada helpotusta vaikkapa uniongelmiinsa.

Tonttulassa on alettu viljellä lähiruokaa ja luonnontuotteita sekä järjestää lähiluontoretkeä. Yksi Elämyskylän ympäristöistä on erityisesti lapsiasiakkaita varten rakennettu Tonttulan Piilo lähimetsän keskellä. Nuorta asiakaskuntaa ilahduttavat myös rantaniittyä laiduntavat lampaat, maatiaiskanat, hevoset sekä mini- ja frisbeegolfraudat.

MATKAILU- JA VIHERALOJEN YRITYKSILLE IDEOITA TONTTULAN PILOTEISTA

Euroopan aluekehitysrahaston tukeman *Voimametsistä viherkattoihin* -hankkeen (2015–2018) avulla Tonttulan Elämyskylään rakennettiin neljä pilottiympäristöä hyvinvointipalvelujen tuotekehitystä varten. Piloteissa vietiin käytäntöön maaperätutkimuksen keräämää tietoa biohiilen ominaisuuksista hiilen ja ravinteiden sitojana ja luonnontuote- ja viheralojen osaamista luonnonmukaisesta viherrakentamisesta ja luonnonkasvien viljelystä. Piloteilla testattiin myös resurssitehokkuutta edistäviä ja matkailun hiilijalanjälkeä pienentäviä vi-

herrakentamisen tekniikoita pohjoisissa olosuhteissa.

Tonttulan pihapiiriin rakennettiin yrttipuutarha alkukesä-lä 2016. Se on kuudentoista laatikon viljelmä, jossa yrttejä on helppo hoitaa ja esitellä vierailijoille. Viljelmä sijaitsee ranta-saunan ja -aitan sekä ulkokeittiön läheisyydessä, jolloin yrityksen työntekijöiden on näppärää näyttää asiakkaalle, mil-laisista yrteistä esimerkiksi hänen virkistävä jalkakylpynsä on valmistettu.

Osaan laatikoista istutettiin monivuotisia mauste- ja villi-yrttejä, joilla on tutkittuja terveys- tai hyvinvointivaikutuksia tai niiden käyttö rohdos- tai maustekasveina kuluu suoma-laiseen kansanperinteeseen. Villiyrtit saatiin Lapin ammat-tiopiston *Pohjoisten luonnonraaka-aineiden tuotannon kehityshankkeen* (POLUT) aikana kerätyistä emokasveista. Suurin osa näistä monivuotisista lajeista viihtyy viljelmässä hyvin.

Yritys kasvattaa alueella myös yksivuotisia kukkia, vihan-neksia ja marjoja. Rakennusten ja viljelmän ympärillä on jo-kirintaan ulottuva laajahko niittyalue, jolta asiakas voi kerätä villiyrtejä. Vaihtoehtoisesti hän voi ostaa mukaansa pihapii-rissä viljeltyjä yrttejä tai yrttivalmisteita.

KASVIPOLKUJA JA KOEVIJELMIÄ

Niittyalueelta johtaa polku kuusivaltaisen sekametsän lä-pi Tonttulan Piiloon. Ensimmäiset kasvit polun varteen istu-tettiin alkukesällä 2017. Kasvit valittiin talvenkestävyyden ja kasvutavan tai värityksen perusteella.

Suurin osa puuvartisista koristekasveista on metsäpui-den erikoismuotoja. Esimerkiksi mukuraharmaaleppä (*Al-nus incana* f. *gibberosa*) ja punakoivu (*Betula pubescens* f. *rubra*) tukevat metsäpolun tonttuteemaa ja tarjoavat aiheita hauskoihin luontotarinoihin. Polun varrella kasvaa myös kotimaista surukuusta (*Picea abies* f. *pendula*), pöytäkuusta (*Picea abies* f. *tabuliformis*) ja pylväspihlajaa (*Sorbus aucupa-ria* 'Fastigiata'). Luken *Joulukuusia ja koristepuita kuusen eri-koismuodoista* -hankkeessa lisättyä pöytäkuusta ei ole aiem-min testattu näin pohjoisessa.

Metsäpolun varteen perustettiin myös koeviljelmiä useille lahottajasienilajeille. Koivunkantosieni-, pötkelö- ja lakka-käpä- sekä talvijuurekas- ja koivuvinokasviljelmiltä odote-taan ensimmäisiä satoja lähivuosina.

Tonttulan Piilon Tietäjätaloon rakennettiin ohutkas-

Tonttulan alue muodostaa kokonaisuuden, johon pääsee tutustumaan joko opastetulla retkellä tai omatoimisesti lataamalla ilmaisen kännykkäsovelluksen. Kuva: Hullu Poron Arkisto.

vualustainen viherkatto alkukesällä 2017. Noin 130 neliömetrin kokoisen katon kasvillisuus on karuun kasvupaikkaan sopeutuneita monivuotisia ruohovartisia luonnonlajeja tai pitkään pohjoisessa viljelyssä ollutta puutarhakantaa. Kasvillisuussuunnittelussa oli lähtökohtana pohjoiset alkupevät, dynaamisuus ja kukinta, jonka värisävyt vaihtuvat kesän mittaan revontulien tavoin.

Dynaamisen kasvillisuussuunnittelun ansiosta viherkaton lajikoostumus on muuttunut jo ensimmäisten vuosien aikana. Kasvit ovat menestyneet huonommin katon paahteisemalla etulapella mutta hyötynyt kasvualustaan lisätystä biohiilestä. Katolla näyttävät viihtyvän erityisesti kangasajuruohot (*Thymus serpyllum*) ja pohjanruusujuuret (*Rhodiola rosea*), lampaannata (*Festuca ovina*) ja ketohanhikki (*Argentina anserina*).

Tonttulan metsäpolun ja revontulikotien läheisyyteen perustettiin myös puolukkaviljelmä. Lajikkeena käytettiin 'Otsen karkkia', jolla on näyttävät marjat. Taimet istutettiin kesällä 2017. Puolukat muodostavat yhtenäisen kasvuston näin pohjoisessa melko hitaasti, joten rikkakasveja täytyy kitkeä säännöllisesti. Viljelmän läheisyyteen tuotiin erakomehiläisten keinopesiä, joiden avulla parannetaan pölytystulosta.

Alueiden hoitoa on tehty tähän asti opastustoiminnan ohessa, mutta yritys aikoo palkata tulevana kesänä tehtävään puutarhurin, joka pystyy esittelemään kohteita myös vihermattilaisille. **vy**

Lisätietoja:

Voimametsistä viherkattoihin -hanke: <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/542146>

Marja Uusitalo toimii erikoistutkijana Luonnonvarakeskuksessa ja Päivikki Palosaari matkailuyrittäjänä Hullu Poro Oy:ssä.

Villiyrtilviljelmä. Kuva: Hullu Poron Arkisto.

Dynaamisen kasvillisuussuunnittelun ansiosta Tietäjätalon viherkaton lajikoostumus on muuttunut jo ensimmäisten vuosien aikana. Kuva: Marleena Hagner.

Elisa Lähde aloitti syyskuun alussa maisema-arkkitehtuurin apulaisprofessorina Aalto-yliopistossa. Työpaikkana on vuonna 2018 valmistuneet Värein toimitilat Espoon Otaniemessä.

Maisema-arkkitehtuurin uusi apulaisprofessori Elisa Lähde haluaa viedä alan tutkimusta eteenpäin

Elisa Lähde innostaa mahdollisuus maisema-arkkitehtuurin käytännönläheisen tutkimuksen viemisestä eteenpäin. Hän näkee, että maisema-arkkitehteilla kuten myös laajemmin koko viheralalla on paljon lahjakkuutta, joka odottaa päästäkseen paremmin esille.

teksti ja kuvat: NITA MIINALAINEN

Tekniikan tohtori Elisa Lähde aloitti maisema-arkkitehtuurin apulaisprofessorina Aalto-yliopistossa syyskuun ensimmäisenä päivänä. Lähde näkee maisema-arkkitehtuurin alana, jonka sisällä on paljon osaamista ja hyvät käytännön mahdollisuudet vaikuttaa maailmaan.

TIE APULAISPROFESSORIKSI

Suunnitteluala, yhteiskunatieteet ja ympäristöpoliittiset kysymykset kiinnostivat Lähdetä jo nuorena. Päästyään lukion jälkeen sisään sekä Tampereen yliopistoon että Teknilliseen korkeakouluun (nykyinen Aalto-yliopisto), hän valitsi Tam-

pereen ja ryhtyi lukemaan aluetiedettä ja ympäristöpolitiikkaa. Hallintotieteen maisterin tutkinto ei kuitenkaan riittänyt vaan suunnittelusta kiinnostunut Lähde lähti vielä opiskelemaan maisema-arkkitehtuurin tutkinnon Teknilliseen korkeakouluun.

– Opiskeluaikana menin silloiselle Pörylle eli nykyiselle AFRY:lle ja toimin siellä maisema-arkkitehdin tehtävissä. Tein myös selvityksiä ja YVA-menettelyjä. 2014 vaihdoin Tengbom Arkkitehdeille ja toimin siellä projektipäällikkönä maisemasuunnittelun tehtävissä.

Lähde aloitti myös jatko-opinnot Aalto-yliopistossa osana Koneen säätiön rahoittamaa VirMa-tutkimusryhmää vuon-

na 2014. Maisema-arkkitehtuurin jatko-opiskelijoiden tutkimusryhmä VirMa keskittyy vihreän infrastruktuurin ja kestävän kaupunkiympäristön suunnittelukäytäntöihin.

Muutamaa vuotta myöhemmin Lähdetä pyydettiin WSP:n Kestävä maisema -yksikön johtoon ja hän aloitti tehtävässä vuoden 2018 alussa. Hän toimi myös yrityksen vastuullisuusjohtajana. Väitöskirjatutkimus jatkui uuden tehtävän taustalla ja hän väitteli tekniikan tohtoriksi syyskuussa 2020 aiheenaan ”Mission Blue-Green. The Significance of Co-Creation to Promote Multifunctional Green Infrastructure within Sustainable Landscape and Urban Planning and Design in Finland”. Lähde jatkoi WSP:n Kestävä maisema -yksikön päällikkönä elokuun loppuun asti ja aloitti uudessa tehtävässä apulaisprofessorina syyskuun 2021 alusta alkaen.

- Koen, että tehtävä antaa hyvän alustan sille, mitä haluan tehdä eli viedä käytännönläheistä tutkimusta eteenpäin. Pidin käytännön projektien tekemisestä WSP:llä, mutta koin, että akatemian puolella minulla on vielä enemmän mahdollisuuksia oman ajattelun ja toivottavasti myös viheralan ja maisema-arkkitehtuurin viemisestä eteenpäin, Lähde kertoo.

KÄYTÄNNÖNLÄHEINEN TUTKIMUS INTOHIMONA

Lähde naurahtaa kysyttäessä omasta roolista ja työtehtävistä uudessa työtehtävässä apulaisprofessorina.

- Voi miten vaikea kysymys näin ensimmäiselle työpäivälle! Työtehtäviin kuuluu opetusta ja opinnäytetöiden ohjaamista eli tällaista opiskelijoille tutumpaa roolia. Tehtäviin kuuluu myös hallinnollisia tehtäviä. Suurin osa työajasta on kuitenkin tarkoitettu viettämään tutkimustehtävien parissa, Lähde tähdentää.

Lähde näkee, että maisema-arkkitehtuurin tutkimus tulee tulevaisuudessa suunnata erityisesti käytännönläheiseen tutkimukseen. Alalla ei ole toistaiseksi vahvoja tutkimustraditioita kansainvälisestikään, mikä mahdollistaa uudenlaisten käytäntöjen muodostumisen. Häntä kiinnostaa tutkimuksen osalta erityisesti nivelkohta, jossa tutkimus ja käytännön suunnittelutyö linkittyvät. Tämä mahdollistaa tutkimuksen tarpeiden ammentamisen käytännön suunnittelutyöstä. Tutkimus tästä nivelkohdasta voi tuottaa esimerkiksi käytännön menetelmiä ja työkaluja suunnittelutyöhön sekä muutoksia lähestymistavoissa.

- Se nivelkohta on varmasti se kohta, jossa tulen työskentelemään ja minkä ympärille tutkimukseni tulee keskittymään. Esimerkiksi WSP:llä lähdettiin pilotoimaan alueellista viherkerrointa Suomessa ja sitä työtä on tarkoitus edelleen jatkaa. Tässä tapauksessa tutkimuksessa on kyse menetelmien kehittämisestä, mutta yhtä lailla tutkimuksessa voi olla kyse enemmänkin lähestymistavoista ja siitä, miten maisema-arkkitehdin rooli yhteiskunnassa ja osana kaupunkisuunnittelua nähdään.

Tulevaisuudessa yritysysteistyö tulee näkymään entistä enemmän myös tutkimuksessa.

- Jotta saadaan tutkimusta vahvemmaksi, sen pitää tapahtua yritysysteistyössä ja meidän pitää hyödyntää käytännön projekteja, joita tehdään. Maisema-arkkitehtien vahvuus on nimenomaan soveltamisessa eli ei kannata ryhtyä luonnon-tieteelliseen tutkimukseen tai katsoa sieltä liikaa mallia – se

ei ole meidän vahvuutemme. Meidän vahvuutemme on nimenomaan soveltamisessa! Lähde innostuu.

Alalla on positiivinen ongelma hyvän työllistymisen osalta. Tämä näkyy siten, että käytännössä kaikki valmistuneet työllistyvät nopeasti. Asian kääntöpuolena on, että alan eteenpäin viemiseen ja kehittämiseen tutkimuksen keinoin sekä yhteiskunnalliseen keskusteluun jää vähemmän resursseja.

MAISEMA-ARKKITEHDEILLÄ ON SANOTTAVAA

Maisema-arkkitehdit kuuluvat niihin ammattikuntiin, jotka pystyvät laaja-alaisesti ratkomaan nyky-yhteiskuntaan ja kaupunkisuunnitteluun liittyviä suuria haasteita. Maisema-arkkitehdeillä on harvinainen kyky yhdistää eri alojen osaamista ja nähdä kokonaisuus.

Tällä kentällä on paljon tehtävää. Me olemme aika pieni ammattikunta ja sen takia on olennaista, että meillä on selkeä näkemys omasta tehtävästämme ja roolistamme. On tärkeää saada näkemyksemme kuuluviin ja tehdä itsemme ymmärretyksi käytännön työtehtävissä eri ammattikuntien keskustelussa, Lähde painottaa.

Lähde arvostaa ammattikuntaansa ja kehuu mielellään kollegojaan.

- Olen toiminut esimiestehtävissä ja rekrytoinut ihmisiä. Meidän alamme ihmiset ovat vaan todella taitavia ja päteviä ja soveltuvat monenlaisiin tehtäviin. Alalle hakeutuvilla ihmisillä on luontaisia piirteitä alalle: kyky ottaa asioita haltuun, tehdä synteesejä ja suunnitteluratkaisuja. Me pystymme myös kommunikoimaan asioista graafisesti ja sanallisesti.

Hän pitää kuitenkin huolestuttavana ilmiönä alaan liittyvää oman osaamisen kyseenalaistamista.

- Siihen nähden, miten taitavia esimerkiksi vastavalmistuneet ovat, minua hämmentää, miten paljon he kyseenalaistavat omaa osaamistaan. Ehkä se tulee siitä, että olemme niin isojen asioiden äärellä, että koskaan ei voi tietää tai osata kaikkea. Epävarmuus on aina mukana. Epävarmuuksista huolimatta olisi todella tärkeää, että voisimme luottaa siihen, että ammattilaisina meillä on todella paljon tarjottavaa. Haluaisin, että heräisimme ammattikuntana siihen, että meitä pitää kuunnella ja meillä on erittäin relevanttia sanottavaa tähän päivään, Lähde pohtii.

KOULUTUS AVAA MAHDOLLISUUKSIA

Lähde arvostaa kotimaisen maisema-arkkitehtuurin koulutuksen korkealle.

- Meillä on hirveän hyvät traditiot koulutuksessa ja koulutusta tuotetaan kunnianhimoisesti ja laadukkaasti. Olemme siinä mielessä etuoikeutettuja, että meillä on koulutuksen jokaisessa vaiheessa mahdollisuus opiskelijan henkilökohtaiseen opintojen ohjaukseen. Tämä mahdollistaa myös opiskelijoille omien vahvuuksien löytämisen.

Maisema-arkkitehtuurikoulutuksen haasteena on ristiriitainen tilanne koulutuksen kasvaneen sisäänottomäärän ja valmistumisen nopeutusvaatimusten kanssa, vaikka opetuksen resursseja ei ole lisätty.

- Päinvastoin on painetta pullauttaa opiskelijoita ulos! Samaan aikaan kuitenkin maisema-arkkitehdin työtehtävät

Otaniemen lehmuskujanne on yksi Elisa Lähteen lempipaikoista Otaniemessä.

ovat laajentuneet ja asiat ovat muuttuneet entistä kompleksisemmiksi. Opiskelijan on otettava iso soveltava kenttä viidessä vuodessa haltuun valmistukseen pätevänä maisema-arkkitehtina. Tämä varmasti on myös yksi osasy s vastavalmistuneiden maisema-arkkitehtien varovaisuuteen tekemisessään.

Kaikesta huolimatta Lähde pitää koulutuksen mahdollisuuksia suurempina kuin sen haasteita.

– Yksittäiselle opiskelijalle maisema-arkkitehtuuri ja viherala ylipäättään tarjoaa hirveän hyviä mahdollisuuksia. On paljon osa-alueita, joihin voi suuntautua ja erikoistua. Ei ole pelkästään yhdyntyyppistä maisema-arkkitehtia, vaan koulutus mahdollistaa paljon omien juttujen tekemistä. Jo se, että voi toimia erilaisissa mittakaavoissa todella teknisestä toteutussuunnittelusta ja detaljien miettimisestä strategisemman puolen todella isoihin maantieteellisiin alueisiin tai strategisesti korkeaan tasoon, antaa opiskelijoille liikkumavaraa.

Suomessa ponnistetaan vahvasta arkkitehtuurimuotolon historiasta ja koulutus toimii osana arkkitehtuuriosastoa. Kolme aktiivisesti toimivaa professoria tuo myös oman näkökulmansa koulutuksen kehittämiseen.

– Olennaisinta on, että opiskelija oivaltaa toimivansa omassa ammatissa nivelkohdassa, jossa on useita traditioita ja useita tieteellisiä ja käytännön praktiikkaan liittyviä kokonaisuuksia, jotka hänen ammattitaidossaan yhdistyvät. Aina on jotain, mistä voi oppia lisää, mikä on myös ihana ja motivoiva tekijä ammatissa.

VIHERALAN MERKITYS YHTEISKUNNALLE

Kun keskustelu siirtyy viheralaan kokonaisuutena, Lähde innostuu:

– Ylipäättään viheralan merkitys on koko ajan nousus-

sa. Esimerkiksi uudet vihreän infran rakenteet, joita meillä suunnitellaan ja rakennetaan vaativat myös oikeanlaista hoitoa. Tulevaisuudessa tulee olemaan kysyntää monitoiminnallisten viheraluerakenteiden suunnitteluosaamisen lisäksi myös niiden toteuttamiselle ja kunnossapidolle. Olen käytännön työelämässä nähnyt lumipalloehtin, jossa uudenlaiset suunnitteluratkaisut saavat kaikki tasot suunnittelijasta toteuttajaan ja hoitajaan oppimaan uutta. Kun on investoitu rakenteisiin, on myös tärkeää pystyä kunnossapitämään ne.

Lähteen mukaan suurimmat haasteet löytyvät tällä hetkellä toteutuksen ja kunnossapidon puolelta.

– Tarvitaan riittävän osaavaa ammattikuntaa ja riittäviä investointeja itse rakentamiseen ja kunnossapitoon. Haasteena on nykytilanne, jossa pitää usein toimia mahdollisimman tehokkaasti ja nopeasti. Laadulla, oikein tekemisellä ja ammattitaidolla on merkitystä. Osaaminen ammattikuntien sisältä varmasti löytyy ja tahtotila löytyy, mutta myös yhteiskunnan puolelta pitää löytyä kysyntää tällaiselle tekemiselle.

Yksi maisema-arkkitehtien ammattikunnan keskeisistä haasteista onkin julkisten resurssien käytön perustelu nykyajan polarisoituvassa yhteiskunnassa, jossa vaaditaan resurssitehokkuutta. Viheralan tehtävänä on kehittää ja suunnitella viheraluerakenteita ja viheraluejärjestelmiä, jotka vastaavasti tuottavat erilaisia ekosysteemipalveluja. Valtaosa ekosysteemipalveluista on kuitenkin yleishyödykkeitä ja ilmaisia, minä takia ne ovat toistaiseksi olleet vähän arvostettuja.

– Ehkä me tarvitsemme ympäristökriisin ymmärtääksemme esimerkiksi hiilen sidonnan elämään yllä pitävän merkityksen. Olemme riippuvaisia tietyistä ekosysteemipalveluista, kuten veden ja ravinteiden kierto. Monille ekosysteemipalveluille ei ole osattu määrittää rahallista hyötyä, eikä niitä

KYSY
ENSIN
MEILTÄ

MULTAA

Koe kasvun ihme

Tilaa edullista multaa toimitettuna, tai nouda itse.

Metsäpirtin
multa

Tilaa: metsapirtinmulta.fi tai puh. 050 336 5703

Mullan valmistaja ja myyjä: Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY
PL 100, 00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki, puh. 09 1561 2011 (asiakaspalvelu)

aina päätöksenteossa ymmärrettä.

Lähde pitää ammattikunnan mahdollisuuksiin keskittymistä tärkeänä.

- Erilaisia systeemiä vaikutusketjuja on vaikeaa mallintaa ja ymmärtää. Tästä syystä ne on helppo unohtaa. Ympäristökriisit tekevät nämä asiat näkyväksi ja pakottavat ottamaan isompaa systeemiä näkökulmaa huomioon tekemisessämme. Pystymme perustelemaan paremmin julkisen sektorin hupenevien resurssien käytön sillä, että ratkomme näitä kriisejä ja haasteita.

MAISEMA-ARKKITEHTUURI IDENTITEETINRAKENTAJANA

Lähde kokee, että maisema-arkkitehtuuri alana on antanut hänelle paljon.

- Olen itse tosi iloinen ja kiitollinen siitä, että minut on tällaiseen tehtävään valittu. Olen itse saanut koko maisema-arkkitehtuurin opinnoista ja koko maisema-arkkitehtuurin kentästä hirveän paljon itselleni. Sekä ammatti-identiteettiä, että henkilökohtaista identiteettiä on pystynyt rakentamaan maisema-arkkitehtuurin varaan ja sisällöllisesti nautin työstäni. Koen, että pystyn tekemään omassa ammatissani todella merkityksellisiä asioita! Sen lisäksi olen saanut ihania ihmissuhteita, hyviä ystäviä ja mahtavia tyyppejä elämäni alan kautta. Toivottavasti pystyn kaikesta siitä, mitä olen saanut, myös antamaan takaisinpäin!

Kirjoittaja on maisema-arkkitehti ja Suomen maisema-arkkitehtiiliiton MARK:n hallituksen assistentti.

TAIMITARHATUOTTEITA

PUUT, PENSAAIT, HAVUT,
HYÖTYKASVIT, PERENNAT,
KÖYNNÖKSET...

MONIPUOLINEN VALIKOIMA
LAATUA!
PYYDÄ TARJOUS!

RENGON TAIMITARHA OY

Lukkopellontie 34, 14300 RENKO
puh 050 572 2634, 03-652 6122

www.rengontaimitarha.fi
myynti@rengontaimitarha.fi

TAIMITARHATUOTTEITA

VIKSTENIN
TAIMISTO

Syrjäharjuntie 95
31300 Tammela
Puh. 040 733 3772
toimisto@vikstenintaimisto.fi
www.vikstenintaimisto.fi

TAIMITARHATUOTTEITA

TAHVOSET

Elämää pihaan ja puutarhaan.

myynti@puutarhatahvoiset.fi

www.tahvoiset.fi

Ajankohtaista lainsäädännöstä

Lannoitevalmistelain uudistus etenee

Lannoitevalmistelakia uudistetaan parhaillaan. Tavoitteena on valmistella EU-lainsäädännön ja kansallisten tarpeiden edellyttämät muutokset lannoitevalmistelakiin. Samalla uudistetaan lannoitelain nojalla annettavia asetuksia.

teksti: ELINA REGÅRDH, kuva: ESSI MÄKINEN

Lannoitevalmisteita ovat lannoitteet, kalkitusaineet, maanparannusaineet, kasvualustat ja mikrobivalmisteet. Niitä säätelee lannoitevalmistelaki, joka kuuluu maa- ja metsätalousministeriön vastuualueeseen ja jonka valvonnasta vastaa Ruokavirasto.

Nykyinen lannoitevalmistelaki on vuodelta 2006. Sen tavoitteena on, että Suomessa markkinoille saatettavat lannoitevalmisteet ovat turvallisia ja hyvälaatuisia ja kasvintuotantoon sopivia. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää lannoitevalmisteiksi sopivien sivutuotteiden hyötykäyttöä – turvallisuudesta tinkimättä.

Nykyisin voimassa olevan lain mukaan jokaisen Suomessa markkinoille saatettavan ja maahan tuotavan lannoitevalmisteen tulee kuulua joko kansalliseen lannoitevalmisteiden tyyppinimiluetteloon, joka on nähtävissä Ruokaviraston verkkosivuilla, tai EY-lannoitteiden osalta EY-lannoitetyypin luetteloon.

EU:N LANNOITEVALMISTEASETUS YHTENÄISTÄÄ KÄYTÄNTÖJÄ

EU:lta on tullut uusi lannoitevalmistusasetus vuonna 2019, ja sen soveltaminen CE-merkittyjen lannoitevalmisteiden valmistuksessa ja markkinoinnissa alkaa 16.7.2022. Tämä uusi asetus yhdenmukaistaa Euroopan unionin alueella markkinoitavien lannoitevalmisteiden valmistus- ja laatuvaatimukset. Tyyppinimistä on luovuttu. Sen sijaan uudessa EU:n asetuksessa lannoitevalmisteet on jaettu toimintaperustaisiin tuoteluokkiin (PFC), joita on yhteensä seitsemän. Sallitut raaka-aineet on määritelty ainesosaluokissa (CMC), joita on tällä hetkellä yhteensä 14.

Suomessa markkinoitavia lannoitevalmisteita voidaan myös jatkossa valmistaa kansallisen lannoitelainsäädännön vaatimusten mukaisesti – tai noudattaa EU:n asetuksen vaatimuksia ja kiinnittää CE-merkintä tuotteelle. CE-merkinnän kiinnittäneen tuotteen valmistaja vakuuttaa tuotteen täyttävän sitä koskevien EU:n direktiivien ja asetusten vaatimukset, ja tuotetta voidaan markkinoida koko EU- ja ETA-alueella ilman lisätestejä. Siirtymäkauden ansiosta sellaiset erät, jotka on toimitettu EU:n tullialueelle ennen 16.7.2022 voidaan markkinoida viimeiseen käyttöpäivään saakka. Koska lannoitevalmisteilla yleensä ei ole viimeistä käyttöpäivää, käytännössä tällaiset erät ovat myytävissä loppuun.

MIKSI SUOMALAISTA

LANNOITEVALMISTELAINSÄÄDÄNTÖÄ UUDISTETAAN?

Käynnissä olevan lannoitelainsäädännön kokonaisuudistuksen tavoitteena on valmistella EU:n lainsäädäntömuutosten vaikutukset lainsäädäntöön. Näitä ovat jo aiemmin mainittu EU:n lannoitevalmisteasetus ja lisäksi markkinavalvonta-asetus ja eläimistä saatavia sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita koskeva asetus sekä jätedirektiivi. Samalla tarkastellaan kansallisista tarpeista nousevia uudistustarpeita. Lannoitelain lisäksi uudistetaan lain nojalla annettavia asetuksia. Tavoitteena on saada uusi laki voimaan 16.7.2022.

Lannoitevalmistelainsäädännön uudistusta maa- ja metsätalousministeriössä valmisteleva neuvotteleva virkamies Titta Berlin kertoo, että kiertotalouden tavoitteet ohjaavat valmistelutyötä.

– Esimerkiksi nykyinen vanhentunut tyyppinimirakenne on 1970-luvulta. Silloin kiertotaloudesta ei tiedetty. Tyyppinimistä luovutaan ja tilalle tulevat vastaavat EU:n tuoteluokat ja niitä koskevat tuotevaatimukset. Uuteen järjestelmään siirtymiseen varataan reilusti aikaa, ja alkuvaiheessa uusi ja vanha järjestelmä ovat käytössä rinnakkain.

MILLAISIA VIHERALUEIDEN KASVUALUSTOJA KOSKEVIA MUUTOKSIA ON VALMISTEILLA?

Titta Berlin valottaa vihersektorin näkökulmasta kiinnostavia lainsäädännön muutoksia. Kasvualustan määritelmää ollaan muuttamassa niin, että jatkossa kasvualusta on muu kuin paikan päällä oleva maa-aines. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että paikalla olevaan maahan lisättävät ainekset – lannoitteet ja maanparannusaineet – ovat jatkossakin lannoitevalmistelainsäädännön piirissä, mutta itse paikalla oleva, parannettava maa-aines ei. Tämä edistää paikallisten maa-ainesten käyttöä viherrakennushankkeissa. Ruokaviraston ohjeistuksen avulla käytäntöjä edelleen linjataan ja tarkennetaan.

Viheralan toimijoita on huolestanut niin sanottu ankan vastuun periaate eli vahingonkorvausvelvollisuus. Titta Berlin kertoo, että vahingonkorvausvelvollisuudesta on keskusteltu niin tämän lainvalmistelutyön yhteydessä kuin jo nykyisin voimassaolevaa lakia valmisteltaessa. Keskustelun lopputulemana on, että se on edelleen jäämässä lakiin.

Pieni kevennys on tulossa kompostointia koskeviin vaatimuksiin: jatkossa lehtikompostin tai jätevesilietepohjaisen kompostin valmistus ei edellytä erillistä laitoshyväksyntää.

Tällä halutaan vähentää yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa. Ruokavirasto valvoo silti toimintaa tarvittaessa omavalvonnan kautta sekä lopputuotteiden laatua valvomalla. Itse jätevesilietteen käsittelyä koskevat luonnollisesti ympäristölainsäädännön vaatimukset ja myös lannoitelakiin tulee käsittelyvaatimuksia.

Rakentamisen kaivumaista muodostettujen kierrätyskasvualustojen käytön yleistymistä on rajoittanut nykyisen lannoitevalmistasetuksen kasvien lisääntymisosiin, eli käytännössä juuriin ja maavarsiin sekä siemeniin kohdistuvat rajoitukset. Nämä vaatimukset olisivat poistumassa asetuksesta, joten jatkossa sallitut rikkakasvipitoisuudet määritettäisiin käyttäjän ja tuottajan välisellä sopimuksella. Kasvualustoja koskevat kuitenkin edelleen kasvinterveyslainsäädäntö sekä vieraslajilaki. Vieraslajilain perusteella jatkossakaan kasvualusta ei saa levittää haitallisia vieraslajeja lainkaan eikä muitakaan vieraslajeja luontoalueille.

Fosforin enimmäispitoisuuksia peltotuotannossa on aikaisemmin ohjattu ympäristökorvauksen ehtojen avulla. Fosforin raja-arvojen sääntely siirtyy lannoitevalmistelainsäädäntöön, ja tulevaisuudessa fosforin pääsyä vesistöihin säädellään asetuksella eikä käytön rajoittamisesta makseta korvauksia. Asetus tulee kattamaan maa- ja puutarhatalouden lisäksi ympäristö- ja viherrakentamisen. Tyypeä koskevat rajoitukset sisältyvät entiseen tapaan ympäristölainsäädäntöön

kuuluvaan nitraattiasetukseen.

Kasvualustojen valmistajia suuresti kiinnostavat *end of waste* (EoW)-kysymykset, eli jätteeksi luokittelun päättymisen kriteerit ovat parhaillaan Suomen ympäristökeskuksessa selvittävänä. Selvityksen tulokset vaikuttavat jätelainsäädäntöön. Tämänkin määrittelytyön tavoitteena on helpottaa kierrätystä.

KUINKA LAINSÄÄDÄNTÖTYÖ ETENEE?

Tavoitteena on saada lakiluonnos tämän vuoden aikana lausunnolle. Laille on varattu eduskunnan esittelyaika viikolle 10, ja sen on tarkoitus astua voimaan ensi kesänä. Maa- ja metsätalousministeriö tulee viestimään lain käsittelyn etenemisestä.

Suuri osa vihersektoria eniten kiinnostaneista kysymyksistä sijoittuu kuitenkin asetustasolle. Asetusten valmistelu on käynnistymässä, ja vuosi 2022 tulee olemaan aktiivista asetusten valmistelutyötä. Asetusten valmisteluun sidosryhmät otetaan aktiivisesti mukaan, Titta Berlin lupaa.

Lisätietoja:

Lannoitevalmistelain kokonaisuudistus

<https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM072:00/2020>

Kirjoittaja on MMM ja toimii WSP:ssä projektijohtajana. Hän osallistuu myös Viherympäristöliiton kasvialustatyöryhmän toimintaan.

Viherympäristöliiton 30-vuotisjuhlagaala

teksti ja kuvat: TIIA NASKALI

Viherympäristöliitto juhlisti 30-vuotista taivaltaan Vanajanlinnan upeassa miljöössä 15.10.2021. Juhlavieraina oli puutarhaneuvoksia, Viherympäristöliiton hallitusten puheenjohtajia ja jäseniä eri vuosilta, toiminnassa aktiivisesti mukana olleita henkilöitä ja kumppaneita. Moni tapasi kollegoitaan ja ystäviään ensimmäistä kertaa pitkäksi venyneen pandemia-ajan jälkeen.

Juhlun puheenvuoroissa muisteltiin liiton historiaa, kuultiin Vihervuoden fanfaari ministeri Lauri Tarastin esittämänä sekä luotiin katsetta tulevaan. BIOS-tutkimusyksiyön tutkija Ville Lähde piti vaikuttavan juhlapuheen, jossa luotiin mielikuvia ilmastokriisin laajuudesta ja merkityksestä ihmiskunnan historiaan peilaten.

Tilaisuudessa myönnettiin kolme miljöönäarin arvonimeä. Miljöönääri on Puutarhaliiton ja Viherympäristöliiton antama arvonimi, joka myönnetään henkilölle, joka yhteiskunnassamme on aivan erityisellä tavalla taittanut peistä viherympäristön puolesta.

Risto Lehto tunnetaan maassamme viheralan aktiivisena kehittäjänä. Lehto on toiminut vuosia Puutarhaliiton ja Seurakuntapuutarhurien yhdistyksen hallitusten puheenjohtajana sekä ollut perustamassa Viherympäristöliittoa 30 vuotta sitten.

Aino-Kaisa Nuotio tunnetaan viheralan rautaisena ammattilaisena, joka innostuu uusien asioiden kehittämisestä ja

haastavista projekteista, osaa soveltaa uutta tietoa sekä katsoa asioita monipuolisesti eri näkökulmista. Nuotion laaja tietämys viherrakentamiseen ja -suunnitteluun liittyvissä kysymyksissä hakee vertaistaan.

Henrik Bos tunnetaan rohkeana, ennakkoluulottomana ja aikaansaavana viherrakentajana, joka hakeutuu rohkeasti uusien asioiden äärelle. Bos on toiminut menestyksekkäästi koko persoonallaan järjestötyössä niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin, ja viime vuodet ensimmäisenä suomalaisena puheenjohtajana eurooppalaisessa viherrakentajien järjestössä ELCassa. Bosin työ *SoGreen Movementin* kehittämisessä sen puheenjohtajana on Euroopassa urauurtavaa.

Juhlissa myönnettiin myös Risto Ikäheimon Elämäntyöpalkinto maisema-arkkitehti **Gretel Hemgårdille**. Hän on mittavan uransa aikana edistänyt urauurtavasti maamme maisema-arkkitehtuurin suunnittelukulttuuria ja toiminut laaja-alaisesti maisemanäkökulman ja -arkkitehtuurin hyväksi niin kansainvälisesti kuin kotimaassa. Hemgårdin elämäntyön merkityksestä kertovat lukuisat palkinnot, kuten ensimmäisenä maisema-arkkitehtina vastaanotettu Arkkitehtuurin valtionpalkinto vuonna 2019. Hemgård on myös toiminut aktiivisesti maisema-arkkitehtuurin järjestökentällä lukuisissa luottamustehtävissä.

Kiitämme kaikkia Viherympäristöliiton juhlavuotta muistaneita ja kanssamme juhlineita!

Juhlapaikkana toimi upea Vanajanlinna Hämeenlinnassa.

Uudet miljöönäärit Risto Lehto, Aino-Kaisa Nuotio ja Henrik Bos sekä elämäntyöpalkinnon saanut Gretel Hemgård.

Viherympäristöliiton toiminnanjohtaja Taavi Forssell sai kiitokseksi ja kannustukseksi tulevaan numeroimattoman Viherä kaupunki -mitalin.

Tähän kuvatekstiä

Suomalaisia Green Flag Award -tunnuksen voittaneita viheralueita on syytä juhlistaa

Suomessa on palkittu laadukkaasti kunnossapidettyjä Green Flag Award -viheralueita jo viiden vuoden ajan. Ennätykselliset 10 viheraluetta saavuttivat Green Flag Award -tunnuksen vuodelle 2021–22

teksti: ESSI MÄKINEN

Kansainvälinen *Green Flag Award* (GFA) -tunnus myönnettiin kymmenelle viheralueelle ympäri Suomea perjantaina 27.8.2021 järjestetyssä PI-HA & PUISTO -tapahtumassa Espoon Marketanpuistossa.

Green Flag -hanke on käynnistetty ensimmäisen kerran vuonna 1997 Britanniassa. Tarkoituksena oli vakiinnuttaa yleiset standardit laadukkaasti kunnossapidetyille viheralueille, joiden avulla voi perustella ja kehittää alueiden vaatimaa rahoitusta sekä houkutella lisää käyttäjiä viheralueille.

Vuonna 2008 hanke laajeni pilottina ulkomaille, ensimmäisen kerran Suomeen vuonna 2016, jolloin Hämeen ammattikorkeakoulun Lepaan kampuksen puistolle myönnettiin ensimmäinen GFA-tunnus. Nykypäivänä *Green Flag* liehuu yli 1300 kohteessa sekä Isossa-Britanniassa, Irlannissa, Saksassa, Hollannissa, Turkissa, Sloveniassa, Belgiassa, Ruotsissa, Espanjassa, Australiassa, Uudessa-Seelannissa, Arabiemiraateissa että Suomessa.

**TUNNUSTUS KANSAINVÄLISESSÄ PALKINTO-OHJELMASSA
MAHDOLLISTAA AINEETTOMIA JA AINEELLISIA ETUJA
VOITTANEELLE VIHERALUEELLE**

Green Flag Award -palkintojärjestelmä on ainoa laatu-

aan koko maailmassa, jossa koulutettu tuomaristo arvioi viheralueen toimintaa sekä kirjallisesti hallinnointisuunnitelman avulla sekä kohdekäynneillä. Jokainen hakija vastaanottaa vuosittain kirjallisen ammatillispalautteen, jossa arvioidaan viheralueen toimintoja 27 kohtaa sisältävän kriteeristön avulla.

- Viheralueiden ahkera kunnossapito ja strateginen kehitystyö, jota vihreämmän ympäristön puolesta tehdään, ansaitsee kunnioitusta. Puistojen ja viheralueiden merkitys on korostunut entistä enemmän muuttuvassa maailmassa ja erityisesti vuoden 2020 haasteiden jälkeen, joten olemme iloisia voidessamme viettää jälleen ennätyksellistä vuotta GFA-hankkeen kanssa Suomessa, kommentoi GFA-Suomen koordinaattori Essi Mäkinen.

Laadukkaat GFA-kohteet huomioivat kokonaisvaltaisesti alueen käyttäjät, ympäristön sekä toimintastrategian, mutta tavoitteena ei ole täydellinen puisto, vaan prosessi minkä takana toimitaan.

Kirjoittaja on Suomen GFA-koordinaattori.

Hatanpään kartanonpuisto ja arboretum – Tampereen kaupunki

"Hatanpään kartanonpuisto huomioi alueen käyttäjät tarjoamalla viihtyisät puitteet yhteisölliseen toimintaan. Kartanopuiston alueella sijaitsee Arboretum ja Ruusutarha, jonka kasvikoelma on Suomen mittakaavassa harvinaisen laaja ja monipuolinen. Alue tarjoaa käyttäjälleen korkeatasoisen oppimisympäristön. Oli hienoa tавata puiston motivoitunutta henkilökuntaa, jotka ystävällisesti vastasivat kävijöidenkin kysymyksiin."

TAMPERE

Lepaan kampuspuisto – Hämeen ammattikorkeakoulu

"Lepaan kampuspuisto on hieno historiallinen kokonaisuus, jossa on paljon nähtävää sekä kasvitieteellisestä että tilanjaollisesta näkökulmasta. Sieltä löytyy monia erilaisia ympäristöjä joen rannasta hedelmätarhaan, hautausmaahan ja muotopuutarhaan. Yleisilme on siisti ja hyvin hoidettu. Kauniisti kukkivia kasveja oli runsaasti eri puolilla puistoa."

Pikku-Vesijärvenpuisto – Lahden kaupunki

"Pikku-Vesijärvenpuisto on ainutlaatuinen viheralue, jossa yhdistyy monta erilaista viehättävää elementtiä. Vesialue vesiurkuineen, avoimet nurmikkoalueet, luonnonmukainen lähimetsä, alueen läpi polveileva puulajipolku. Lisäksi veistospuiston taide sulautuu hienolla, mystisellä tavalla ympäristöön. Puiston varusteet ovat lähes moitteettomassa kunnossa, hyvässä maalissa ja erittäin siistissä kunnossa. Puistosta huokuu tietynlainen raukeus ja vaikutelma on huoliteltu."

HÄMEENLINNA

LAHTI

Axxell Överbyn kampus & Marketanpuisto – Marketanpuiston ystävät ry

"Axxell Överbyn kampus ja Marketanpuisto muodostavat Suomessa ainutlaatuisen yhdistelmän: viheralan ammattioppilaitos ja viherrakentamisen tuotteiden, palveluiden ja taimitarhatuotannon laaja näyttelyalue sijoittuvat vanhaan arvokkaaseen kartanomiljööseen sitä täydentäen. Kokonaisuus ansaitsee ehdottomasti *Green Flag Award* -tunnustuksen! Puistossa on jo vuosien ajan kehitetty toimintaa pitkäjänteisesti soveltaen viheralan tuoreinta tietoa. Laajan alueen kunnossapito on erittäin hyvällä tasolla ja puiston ammattitaitoiset työntekijät ovat selvästi ylpeitä työstään ja työpaikastaan niin kuin pitääkin olla."

ESPOO

Suomalaiset vuoden 2021 Green Flag Award -kohteet kartalla ja tuomarien esittelemänä

MIKKELI

Naisvuori

– Mikkelin kaupunki

"Naisvuori on hieno ja kulttuuriperintöä vaaliva puistoalue, jossa historia näkyy ja kuuluu. Mahtipontinen ympäristö vaalii näkymäalueita ja on merkittävä osa kaupunkia. Naisvuori toimisi merkittävänä turistikohteena, jos sitä markkinoitaisiin vielä enemmän – röyhkeyttä peliin! Tuomaristo oli erityisesti ylpeitä upeista, rakennetuista alueista Naisvuoren laella. Luonnontilainen ympäristö yhdistyi saumattomasti rakennettuihin alueisiin. Toimintoja on laajasti, mutta silti alueella vaalitaan monimuotoisuutta sekä alueen ominaista puustoa."

KOTKA

Katariinan meripuisto - Kotkan kaupunki

"Puistoalue kunnioittaa kiivasta historiaan ympäristötaiteella ja muistomerkeillä, kuten Fort Katariina -keskuslinnoituksella, vanhoilla öljysäiliöiden laitureilla sekä 1800-luvun purjelaivan ankkurilla. Katariinan Meripuisto on tunnettu upeista kallioalueista, merimaisemasta sekä aktiviteeteista, joita puistoympäristö tarjoaa. Erityisesti positiivista oli, että mukana olivat kunnossapidon työntekijät ja huomata miten sitoutuneita puistotyönjohto ja työntekijät ovat ja tekevät työtä puiston ja sen käyttäjien hyväksi. Suurien käyttäjämäärien myötä kunnossapito tulee entistä tärkeämmäksi."

Sapokan vesipuisto – Kotkan kaupunki

"Puisto on kaunis ja hyvin kunnossapidetty monista yksityiskohdista koostuva puistokokonaisuus, joka herättää mielenkiintoa: japanilainen puisto, metsäinen kalliopuisto ja putous, lahdenpoukama ja sen rannat ja sillat sekä puistokäytävien varret täynnä köynnöksistä puista ja pensaista muodostuvaa monikerroksista kasvillisuutta. Taideteokset täydentävät vaikutelmaa rauhallisesta ja levollisesta alueesta. Tästä on hyvä jatkaa puiston kehittämistä ja kunnossapitoa tällä hyvällä tasolla."

Sibeliuksenpuisto – Kotkan kaupunki

"Selkeästi yksi Kotkan keskeisimmistä ykkösviheralueista. Viheralueen korkea kunnossapitotaso näkyi, ja haastavanakin (kuivana, kuumana) kesänä alue oli loistavassa kunnossa. Istutukset olivat reheviä ja hyvinvoivia ja suurin osa nurmikkoalueistakin vihersi. On hienoa, että vanhaa puustoa on säilytetty ja hoidettu. Suojaisa purokulmaus oli viehättävä erilaisuudessaan, mutta sen puhtaanapito on myös huomioitava."

Fuksipuisto – Kotkan kaupunki

"Hyvin kunnossapidetty ja kasvillisuudeltaan monimuotoinen puistokohde. Perennojen ja köynnösten nimikyltit ilahduttavat varmasti monia, ei pelkästään alan harrastajia. Paikkaan räätälöidyt köynnöstyöt ja taideteokset olivat erityisen viehättäviä. Hyvä kunnossapidon taso näkyi mm. siisteinä kiveysalueina sekä rikkaruohottomina ja vehmaina istutusalueina. Puistoalueen hallinto, työntekijät sekä käyttäjät ovat aidosti ylpeitä puistosta."

Jokipuisto – Kotkan kaupunki

"Jokipuisto tarjoaa monille ihmisryhmille toiminnan ja virkistytymisen mahdollisuuksia pallopelien, kalastuksen, veneilyn, grillauksen ja piknikin, lähiliikunnan, leikkipuiston ja muun oleskelun myötä. Urheilupuisto täydentää tarjontaa kunnossapidon työntekijät ovat puistoon ja tekevät työtä puiston ja sen käyttäjien hyväksi. Kunnossapidon merkitystä Jokipuiston käytettävyyteen on syytä korostaa."

Kasvillisuus on tehokas malunvaimentaja

Ympäristömelu on kaupungeissa yksi tärkeimmistä elinympäristön laatua ja viihtyisyyttä heikentävistä tekijöistä. Pitkäaikainen melu aiheuttaa fyysisiä ja psyykkisiä haittoja. Viherympäristön hyvällä suunnittelulla ja kasvillisuudella voidaan ympäristön melua vähentää merkittävästi.

teksti ja kuvat: EEVA-MARIA TUHKANEN

Melu on epämiellyttävää, häiritsevää, odottamatonta tai kuulolle haitallista ei-toivottua ääntä. Melun merkitystä terveyshaittojen aiheuttajana ja vaikkapa lasten psyykkiseen kehitykseen vaikuttavana tekijänä ei aina tunnisteta, niin tottuneita siihen ollaan.

Varsinkin pitkään jatkuessaan tai usein toistuessaan melu voi aiheuttaa terveyshaittoja. Se saattaa häiritä keskittymistä ja aiheuttaa unihäiriöitä. Lapsilla pitkäaikainen altistuminen melulle voi aiheuttaa kielellisen kehityksen, oppimisen ja muistamisen häiriöitä. Melu aiheuttaa elimistöön stressireaktion, joka ilmenee sydämen sykkeen, verenpaineen ja stressihormonipitoisuuden kohoamisena. Pitkittynyt elimistön stressitila edesauttaa tulehdusprosessien kehittymistä ja johtaa vakavampiin terveyshaittoihin.

LIIKENTEESTÄ ENITEN METELIÄ

Merkittävin ympäristömelun lähde kaupungeissa on liikenne. Helsinkiläisistä jopa 37 prosenttia asuu alueilla, joilla tie- ja katuliikenteen melutaso ylittää päiväajan ohjearvotason 55 desibeliä. Kansallisen meluselvityksen mukaan Helsingin maapinta-alasta noin kolmannes on liikenteen melualueita. Turun kaupungin meluselvityksessä taas arvioitiin, että kaupungin hoitolaitosrakennuksista noin puolet ja oppilaitosrakennuksista yli puolet sijaitsee alueella, jolla tieliikenteen melu ylittää joko vuorokausi- tai yömelutason ohjearvot.

Kyse ei ole mitenkään vähämerkityksellisestä asiasta, jos suuri osa asukkaista altistuu melulle päivittäisessä elämässään. Lapsien suojaaminen jatkuvalta melulta on erityisen tärkeää tasapainoisen kehityksen turvaamiseksi. Samoin iäkkäimmille melun aiheuttama rasitus voi olla liikaa muiden terveysvaikeuksien ohella.

VOIDAANKO MELUA VÄHENTÄÄ

Melunlähteen, kuten liikenteen, vähentäminen on harvoin kaupungissa mahdollista. Liikennemelun voimakkuuden pie-

mentäminen saattaa paikoittain onnistua liikenteen sallittua nopeutta laskemalla. Kaupunkialueella nopeuden aleneminen esimerkiksi 60 kilometristä tunnissa 50 kilometriin tunnissa tai edelleen 50 kilometristä tunnissa 40 kilometriin tunnissa tuo noin 1–2 desibelin aleneman keskiäänitasoon.

Melun leviämistä voidaan estää ja melua vaimentaa melusteilla siellä, missä melu syntyy tai siellä, missä melu vaikuttaa ihmisiin. Melusteet ovat tavallisesti rakennettuja meluaitoja tai -kaiteita tai maarakentamisella muotoiltuja valjeja ja maastonmuotoja. Meluvallien yhteydessä käytetään usein kasvillisuutta estämään vallin eroosio ja maisemoimaan valli. Alueiden suunnitteluvaiheessa rakennusten sijoittelulla voidaan myös vaikuttaa pihoilta ja asuinrakennuksille tulevan melun voimakkuuteen.

KASVILLISUUS VAIMENTAA MELUA

Kasvillisuusvyöhykkeillä, erityisesti puustolla, voidaan melua vaimentaa merkittävästi. Myös viherkatot, -seinät ja köynnökset seinustalla vaimentavat melua. Kasvillisuuden käyttöä meluntorjunnassa ei kuitenkaan välttämättä mainita lainkaan kaupunkien meluntorjuntasuunnitelmissa.

Puut ja pensaat vaimentavat melua heijastamalla, absorboimalla ja siroamalla ääntä. Isokoinen, tiheälehtinen puun latvus on äänenvaimennuksessa tehokkain, koska se sisältää paljon erisuuntaisia pintoja.

RUNSAS JA TIHEÄ LEHVÄSTÖ VAIMENTAA TEHOKKAIMMIN

Suurilehtiset lehtipuut ovat tehokkaampia melunvaimentajia kuin havupuut, mutta ne pudottavat lehtensä syksyllä. Nuoret 10–12 metriä korkeat puut taas vaimentavat maanpinnan lähellä melua tehokkaammin kuin isommat puut, joilla on oksatonta runkoa. Paras ympärivuotinen melunvaimennus saadaankin yhdistelemällä lehti- ja havupuita sekä pensaita. Vaimentavassa vyöhykkeessä runsas ja tiheä lehvästö vähentää melua tehokkaimmin.

Lehvästö vaimentaa erityisesti korkeita ääniä – yli 2000

Englannin pikkuteiden varsien monikerroksellinen kasvillisuus vaimentaa melua hyvin.

hertsiä – eli juuri niitä ääniä, jotka ihmiset kokevat häiritsevimmiksi. On myös havaittu, että puiden alapuolinen maanpinta on tärkeä melunvaimennuksessa. Maanpinta vaimentaa matalia ääniä eli 250–500 hertsin ääniä. Puiden juurten kuohkeuttama maanpinta, lehtikarke tai ruohovartiset kasvit vaimentavat ääniä tehokkaasti verrattuna koviin pintoihin, kuten soraan tai asfalttiin.

Mittausten mukaan 15–30 metriä leveä puu- ja pensasvyöhyke voi vähentää melua 5–10 desibeliä, eli noin kolmanneksen tai puoleen. Kasvillisuusvyöhykkeen teho on parhain, kun se on tiheä, maa päällystämätön tai kasvipeitteinen, ja kun vyöhyke sijoitetaan lähelle melunlähdettä.

Kasvillisuuden käyttö meluesteenä tuo myös muut kasvillisuuden tarjoamat hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavat edut, kuten ilmansaasteiden sidonnan, viilentämisen ja hiilensidonnan. Samalla se lisää kaupunkiympäristön monimuotoisuutta.

Kasvillisuutta, kuten puita, voidaan käyttää katkaisemaan näköyhteys melulähteeseen, jolloin psykologinen melunkokemus lievenee. Tämä ei kuitenkaan toimi, jos melu on haitallisen kovaa. Meluaita ja maavalli voidaan myös maisemoida kasvillisuuden avulla istuttamalla puita, pensaita tai köynnöstä meluidan viereen, mikä lisää viihtyisyyttä. Se auttaa myös melunvaimentamisessa vähentämällä äänen kimpoamista meluesteen pinnasta.

ÄÄNIYMPÄRISTÖÄ VOIDAAN SUOJELLA JA KEHITTÄÄ
Meluhaittojen vähentämisen ohella hiljaisten alueiden säily-

minen ja miellyttävien ääniympäristöjen kehittäminen ovat tärkeitä tavoitteita. Esimerkiksi Turun kaupungin toteuttamassa kyselyssä miellyttävimpinä ääninä kaupungissa pidettiin linnunlaulua, vedensolinaa, sadetta ja tuulenhuminaa. Hiljaisia alueita on kaupungeissa kartoitettu ja niitä pyritään suojelemaan.

Kasvillisuus, erityisesti puusto, tuo mukanaan miellyttävää äänimaisemaa, joka osaltaan saattaa vähentää lievän melun kokemusta ja sen aiheuttamia haittoja. Puustoisella viheralueella tai pihalla esimerkiksi lintujen laulu, tuulen suhina lehvästössä tai mehiläisten pörinä kukkivassa lehmuksessa voi vähentää ympäristön lievän melun haittavaikutuksia.

Rakennetuilla hulevesien hallinta-alueilla, kuten uomilla ja viivytysaltailla, pyritään hulevesien luonnonmukaisen käsittelyn ohella monimuotoisuuden tukemiseen ja vaihtelevien maisemaelementtien luomiseen. Avoin vedenpinta ja monimuotoinen kasvillisuus ovat viihtyvyttä edistäviä tekijöitä. Näillä alueilla voidaan tietoisesti vaikuttaa myös äänimaailmaan luomalla korkeuseroilla kohtia, joissa veden solina on kuultavissa. **vy**

Lisätietoja:

Artikkeli mukailtu kirjoittajan osuuksista Elämänmittainen lähivihreäpolku -tietopakettissa <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162679>.

Kirjoittaja toimii erikoistutkijana Luonnonvarakeskuksessa, Suomen Puunhoiton Yhdistys SPY ry:n puheenjohtajana ja sivutoimisena arboristina.

Kansainvälisen maisemapäivän valokuvakilpailussa parhaana palkittiin Marko Lappeteläisen taidokas otos suomalaisille tärkeästä ja rakkaasta maisemasta. Kuva: Marko Lappeteläinen.

Maisemia juhlittiin jälleen kansainvälisenä maisemapäivänä

Kansainvälistä maisemapäivään juhlistetaan Euroopan neuvoston aloitteesta vuosittain 20. lokakuuta. Tänä vuonna päivää vietettiin jo viidettä kertaa. Päivän vietto on Suomessa monipuolistunut ja kasvanut vuosi vuodelta, nyt maisemaa juhlistettiin muun muassa valokuvakilpailulla, ohjatuin maisemakävelyin sekä sosiaalisessa mediassa toteutetulla valokuvakuvakampanjalla.

teksti ja kuvat: ANNIKA UDDSTRÖM

Ympäristöministeriö järjesti maisemapäivän kunniaksi kaikille avoimen valokuvakilpailun, jonka teemana oli ”Maisemapäivä 2021”. Kuvaajia pyydettiin taltioimaan 14.–20.10.2021 oman elämänpiirinsä maisemia. Kilpailun parhaana kuvana palkittiin Marko Lappeteläisen ottama valokuva Lopen Kaartjärveltä.

– Voittanut valokuva on klassinen ja taidokas otos, jossa ollaan suomalaisen maisemakäsityksen ja maisemasuhteen juurilla. Otos kuvaa hyvin suomalaista mielenmaisemaa – tällainen maisema on suomalaisille tärkeä ja rakas. Myös ihmisen rooli maisemassa näkyy kuvassa selvästi, kertoo tuomariston puheenjohtaja ympäristöneuvos Tapio Heikkilä ympäristöministeriöstä.

Kilpailun voittaja palkittiin 500 euron lahjakortilla Rajala Pro Shopiin. Lisäksi kunniamaininnan sai neljä kuvaa, joiden kuvaajat palkittiin kirjapalkinnoin. Palkituista kuvista

sekä kilpailun muusta kuvasadosta on koottu valokuvanäyttely, joka on esillä Helsingissä ympäristöministeriön aulan ulkoikkunoissa Aleksanterinkadun ja Fabianinkadun kulmauksessa aina 9.1.2022 asti.

MAISEMAKÄVELYLLE VAIKKA RANKKASATEESSA

Kansainvälistä maisemapäivää juhlistettiin myös Maa- ja kotitalousnaisten järjestämin ohjatuin maisemakävelyin eri puolilla Suomea. Sää ei tänä vuonna maisemapäivää suosinut, vaan päivä oli laajalti sateinen tai jopa myrskyinen. Sen ei kuitenkaan annettu estää maisemapäivän vietto. Kävelyille osallistui innokkaita kävelijöitä säästä huolimatta. Yksi kävelyistä järjestettiin virtuaalisesti, eli kävelylle oli mahdollista osallistua vaikka kotisohvalta, mistä päin Suomea tahansa.

Hieman ennen maisemapäivää Euroopan neuvosto julkaisi sähköisenä suomenkielisen maisemakasvatusoppaan Euroopan neuvoston maisemayleissopimus: Maisemakasvatus-

ta kouluille. Oppaan monipuoliset tehtävät tarjosivat hyviä vinkkejä maisemapäivän viettoon aikuisillekin, vaikka varsinaisesti opas onkin suunnattu opettajille oppilaiden kanssa käytettäväksi.

ARJEN MAISEMILLE OMA KAMPANJA

Maisemapäivään valmistauduttiin etukäteen jo syyskuussa alkaneella arjen maisemia juhlistavalla valokuvakampanjalla. Kampanjassa kannustettiin kaikkia jakamaan kuvia omista arjen maisemista Instagramissa kampanjan #arkimaisema-tunnistetta käyttäen. Maisemia kuvattiinkin innokkaasti – reilun kuukauden mittaisen kampanjan aikana Instagramiin kertyi noin tuhat uutta #arkimaisema-kuvaa.

Osana arkimaisema-kampanjaa kannustettiin myös tutustumaan Envirate.net -palveluun, jossa mobiililaitteen verkkoselaimella voi tallentaa aistinvaraisen ympäristökokemuksensa, valokuvan ja sijainnin kartalle paikasta, jossa juuri sillä hetkellä on. Palvelussa pääsee myös helposti tutustumaan muiden käyttäjien arvioihin eri paikoista. Kampanjan aikana eniten arviointoja tehnyt sekä kaikkien arvioijien joukosta arvottu henkilö palkittiin kirjapalkinnoin.

MAISEMAPÄIVÄN TAUSTALLA EUROOPAN NEUVOSTON MAISEMAYLEISSOPIMUS

Vuosittain vietettävä kansainvälinen maisemapäivä liittyy Euroopan neuvoston maisemayleissopimukseen, jolla edistetään maisemanhoitoa, -suojelua ja -suunnittelua. Sopimus on voimassa 40:ssä Euroopan neuvostoon kuuluvassa valtiossa, Suomessa vuodesta 2006. Kansainvälisellä maisemapäivällä halutaan kiinnittää huomiota siihen, että maisemat ovat olennainen osa kaikkien kulttuuriperintöä, identiteettiä, hyvinvointia sekä elinympäristön laatua ja monimuotoisuutta.

Kansainvälisen maisemapäivän valmisteluissa ja valokuvakilpailun tuomaristossa oli vuonna 2021 edustus ympäristöministeriöstä, Suomen ympäristökeskuksesta, Museovirastosta, Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksesta, Suomen Kotiseutuliitosta ja Viherympäristöliitosta. Maisemapäivä oli osa Euroopan kulttuuriympäristöpäivien ohjelmaa.

ENSI VUONNA JUHLITAAN TAAS SEKÄ ETSITÄÄN PARASTA MAISEMAHANKETTA

Maisemapäivää juhlistetaan jälleen ensi vuonna 20.10. jo perinteiksi muodostunein tavoin, eli ainakin osallistavalla valokuvakampanjalla, valokuvakilpailulla ja maisemakävelyin. Ja kuka tietää, mitä uutta ensi vuodeksi keksitäänkään? Kaikilla on myös mahdollisuus ideoida ja toteuttaa omaa maisemapäivän ohjelmaa tai viestintää, ja siihen halutaan kannustaa! Vuonna 2021 jo ilahduttavan moni organisaatio huomioikin maisemapäivän esimerkiksi sosiaalisen median tileillään toi-

Arkimaisema-kampanjassa kannustettiin katsomaan tuttuakin maisemaa uusin silmin ja näkemään sen arvo ja merkitys jokapäiväisessä elämässä. Kuva: Annika Uddström.

vottamalla hyvää maisemapäivää.

Kansainvälisen maisemapäivän lisäksi ensi vuonna järjestetään jälleen Suomen paras maisemahanke -kilpailu, joka myös osaltaan toteuttaa Euroopan neuvoston maisemayleissopimuksen tavoitteita. Ehdokkaiksi toivotaan erilaisia viime vuosien aikana toteutettuja hankkeita. Tervetulleiksi toivotaan sekä perinteiset että uudet näkökulmat. Hankkeet voivat liittyä luonnon- tai kulttuurimaisemiin, maaseudulla tai kaupungeissa, maalla tai vesialueilla.

Kohteet voivat olla arvokkaita maisemia tai kulttuuriympäristöjä, mutta yhtä lailla kannustetaan osallistumaan myös arkiympäristöjen sekä heikentyneiden maisemien kunnostushankkeiden piiristä. Kilpailuun voivat osallistua kansalaisjärjestöt sekä alue- ja paikallisviranomaiset jo toteutetuilla hankkeilla, joilla on onnistuneesti hoidettu, suojeltu tai suunniteltu maisemia. Tarkka kilpailuohjelma julkistetaan keväällä 2022. **vy**

Lisätietoa:

Tutkija Annika Uddström, Suomen ympäristökeskus, puh. 0295 251 715, annika.uddstrom@syke.fi.

Maisemapäivän verkkosivu <https://www.ymparisto.fi/maisemapaiiva>
Envirate-palvelu <https://www.envirate.net/>

Kirjoittaja työskentelee tutkijana Suomen ympäristökeskuksessa ja on tiiviisti mukana kansainvälisen maisemapäivän toimien toteutuksessa.

Vihdoin matkalla

Euroopan viherrakentajat Valenciassa

ELCA:n järjestämällä matkalla Espanjan Valenciaan 7.–10.10.2021 tavattiin kollegoita eri puolilta Eurooppaa, käytiin Iberflora-messuilla ja tutustuttiin syvällisesti useisiin puutarhoihin, puistoihin ja taimistoihin.

teksti ja kuvat: TUULA IHAMUOTILA

Käteen jäi ymmärrys siitä, että emme yksin taistele ilmastonmuutoksen mukanaan tuomien sääilmiöiden seurausten kanssa, mieti kotoperäisten kasvien laajempaa käyttöä, pölyttäjien suojelua, yritystemme kehittämistä tai kantavien kasvualustojen seuraavia kehitysaskelia, vaan kaikki nämä ja monet muut asiat vaikuttavat ulkomaisten kollegoidemme päivittäiseen työhön yhtä lailla kuin meidänkin.

Matkalle osallistui reilu 80 viheralalla yrittävää ja työskentelevää Suomesta, Turkista, Saksasta, Alankomaista, Belgiasta, Espanjasta, Puolasta, Virosta, Tšekistä ja Isosta-Britanniasta.

VIHREÄÄ KAUPUNKI-INFRASTRUKTUURIA

Matkaohjelma käynnistyi opastetulla tutustumisella kolmeen suureen paviljonkiin levittäytyneille Iberflora-messuille. Siel-

lä kuultiin mielenkiintoisia esityksiä muun muassa viheryrityksen kasvattamisen vaiheista startupista eteenpäin, kantavan kasvualustan korvaavasta rakenteesta, kasvitaudeista, puiden hoitamisesta uusin tavoin sekä taimien kasvattamisesta.

VÄLIMERELLINEN RENESSANSSIPUUTARHA

Hieno elämys odotti vierailulla 30-vuotiaaseen yksityiseen L'Albardan puutarhaan, jossa yrityksen ja erehdyksen kautta on päädytty kotoperäisen välimerellisen kasvillisuuden vaalimiseen mitä upeimmalla tavalla. Puutarhasta löytyy muun muassa vaikuttavan kokoinen kasvihuone ruukkukasveille, raudasta rakennettu varjohuone, rikkaruohopuutarha ja tietenkin vesiputous grottoineen.

Sairauksille altis puksipuu oli monin paikoin korvattu myrtillä. Omistaja on hyvin tarkka puutarhansa ulkonäöstä

Yhteiskuva L'Albardan puutarhassa. Kuva: ELCA.

Tämän hotellirakennuksen alta pelastetun palmun samanlainen kaveri toivottaa matkustajat tervetulleiksi Dohan lentokentän sisäänajossa.

Vaikuttava kasvihuone ruukkukasveille L'Albarden puutarhassa.

Turia-joen uomaan rakennetun vihreän puiston tunnelmaa: palmuja, jakarandoja ja kapokkipuumetsiköitä.

Metsästyksen jumalatar Diana lampensa äärellä. Heijastus on suunniteltu tarkkaan. Lammessa kasvavat kasvit ovat paikallisia harvinaisuuksia.

ja siksi muun muassa vielä rakenteilla olevaa, Diana-puutarhan lampea on laajennettu jo kolme kertaa. Lammen toisessa päässä veden tulee nimittäin liikkua, mutta toisessa päässä Dianan täytyy heijastua tynnen lammen pintaan.

KIERRÄTETTYJÄ PUITA MERIKONTISSA KIINAAN

Taimistovierailuilla kuultiin ja nähtiin uskomattomia asioita: valtavan kokoisia eläviä, täysikasvuisia puita kierrätetään ja ne säilyvät käsittelystä elossa. Ontot, vanhat ja käppyräiset puut ovat erittäin haluttuja ja niistä maksetaan melkein mitään vaan. Niitä leikataan sopivaan kokoon ja kuljetetaan valtavien rekkojen lavoilla ja merikonteissa parikin viikkoa Espanjasta Saudi-Arabiaan ja Kiinaan.

Puut painavat ainakin 20 tonnia ja hinta on samaa luokkaa. Uuden elämän saavat puut pelastetaan esimerkiksi rakennustyömailta.

VALENCIA, PUISTOJEN KAUPUNKI

Viimeisenä päivänä tutustuttiin Valencian kahteen suureen puistoon: kymmenen hehtaarin keskuspuisto on rakennettu vanhan rautatien paikalle ja toinen kuivuneen Turia-joen uomaan, joka kulkee kaupungin halki.

Keskuspuistossa on kiinnitetty erityistä huomiota vesien tyylikkääseen kuljetukseen alueelta toiselle ja sieltä löytyy vanhojen rustiikkisten asemarakennusten lisäksi myös erittäin suuri viherseinä. Turia-joen uomaan rakennettu puisto on avattu 1986 ja sekin on ulkoilijoiden suosiossa. Puiston yhdeksän kilometriä pitkän kävelyreitit yli kulkee 18 siltaa, jotka on aikanaan rakennettu joen yli.

Kirjoittaja on viheralan yrittäjä Pihamuotila Oy:ssä ja opiskelee työn ohessa seitsemättä tutkintoaan Hämeen ammattikorkeakoulun rakennetun ympäristön koulutusohjelmassa.

ELCA pähkinänkuoressa

ELCA, The European Landscape Contractors Association, on Euroopan viherrakentäjien yhdistys. Sen puheenjohtajana on vuodesta 2019 toiminut Henrik Bos. ELCA:n jäseniä ovat Euroopan, Japanin ja Kanadan viherrakentämisen kattojärjestöt eli Suomessa Viher- ja ympäristörakentajat ry (VYRA). Viherrakennusyritykset voivat myös liittyä ELCA:n jäseniksi. ELCA järjestää vuosittain useita matkoja ja muita tapahtumia jäsenilleen.

Toiminnallista aluetta rajaava viherseinä on ainakin Valencian suurin. Kastelujärjestelmä on sen elinehto.

Keskuspuistossa virtaava vesi on vahvasti läsnä.

Sauli Rouhinen

Yhteisöllisyys tukee

Yhteisöllisyydelle avautuu mahdollisuuksia, kun tarjolla on jotain arvokasta, jonka luomiseen voi osallistua tai, joka on käsillä – lähellä. Se arvokas voi olla kaunis luontokohde, vihreä henkireikä betonin keskellä, avara näkymä, jonne katse aina hakeutuu. Arvokasta on myös vertaisverkosto, johon ammatillisesti, harrastuksen perusteella tai vaikkapa yhteiskunnallisen katsomuksen vuoksi identifioituu. Yhteisöllisyys ei synny tyhjästä eikä käskystä. Sillä pitää olla sisältöä. Mutta, yhteisöllisyydelle ja keskinäiselle huolenpidolle voi antaa mahdollisuuden.

Jotkut ajattelevat yhteisöllisyydestä tosi isosti. Sellainen ”joku” oli Ebenezer Howard. 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa englantilainen pikakirjoittaja Ebenezer Howardideoi tulevaisuuden puutarhakaupungin mallin, joka yhdistäisi kaupungin ja maaseudun parhaat puolet, mutta välttäisi molempien heikkoudet. Howardin huolena olivat erityisesti työväestön surkeat asuinolot. Piti rakentaa uusia 30 000–50 000 asukkaan kaupunkeja, joiden ympärillä olisi rakentamatonta maaseutua. Joukko kaupunkisuunnittelijoita tarttui Howardin sosiaaliseen uudistusideaan. Tuloksena oli puutarhakaupunki Letchworth, jota kaupunkisuunnittelijat arvostavat suuresti edelleen.

Suomessa arkkitehdit Gustaf Strengell ja Sigurd Frosterus tekivät opinto- ja työmatkoja eri puolille Eurooppaa perehtyen myös puutarhakaupunki-ideaan jo vuonna 1903. Arkkitehti Birger Brunila osallistui 1906 Lontoossa arkkitehtikongressiin ja tutustui Letchworthin puutarhakaupunkiin.

Helsingin asuntopula oli vuosisadan alussa huutava ja työväestön asuinolot kurjat. Kun samaan aikaan maanviljely oli maailmanmarkkinoilta saadun halvan viljan vuoksi käynyt huonosti kannattavaksi, olivat Helsingin lähialueiden maanomistajat valmiita myymään viljapeltonsa palstoitettavaksi asutuskäyttöön. Tohtori Juhani Piilonen on kuvannut *Helsingin Pitäjä – Helsingin* -vuosikirjassa (1996), kuinka puutarhakaupunkiaate tuli Suomeen ja sitä toteutettiin Malmin ja Tikkurilan rautatieasemien välisellä alueella.

Joulukuussa 1906 yhdeksän herraa kokoontui perustamaan maanhankintayhtiö Ab Parkstad – Wanda – Puistola Oy:tä. Hank-

keen vetäjä oli lehtimies ja aktivisti Konni Zilliacus. Yhtiö hankki Malmilta pohjoiseen radan varresta yli tuhat hehtaaria maata. Yhtiön osakas, arkkitehti Gustaf Strengell laati 1907 Tapanilan aseman ympäristöä varten palstoitus suunnitelman, jota leimasi vahvasti puutarhakaupunki-idea.

Vantaan puistokaupunkiyhtiö palstoitti ja myi vuoteen 1934 mennessä edullisin ehdoin 1 550 asuintonttia. Yhtiö ja sen rinnalle perustettu Eгна Hem – Oma Koti Oy joutuivat lamavuosina talousvaikeuksiin ja lopulta konkurssiin. Yhtiötä ei pelastanut edes arkkitehti Bertel Jungin vuonna 1933 laatima puutarhakaupunkisuunnitelma, joka ulottui radanvarresta Jakomäkeen. Helsingin kaupunki lunasti jäljellä olleet maa-alueet – 445 hehtaaria – ja vuokrasi osan valtiolle uutta Malmin lentokenttää varten. Puutarhakaupunkikaava vedettiin pois lääninhallituksesta.

Puutarhakaupungin idea on ensisijaisesti sosiaalinen: ratkaista asuntopula ja luoda työväestölle terveellinen, edullinen ja yhteisöllisyydelle mahdollisuuksia luova asuin ympäristö. Tällainen asuin ympäristö kelpaa toki varakkaammillekin, mikä näkyy puutarhakaupunkien ja -kaupunginosien nykyasujaimistossa.

Yhteisöllisyyden teema tuli mieleeni Viherympäristöliiton äskeisillä järjestöpäivillä ja 30-vuotisjuhlaa alassa. Paikalla oli viheralan ammattilaisia, puutarhaneuvoksia, puiden hoitajia, kalmistojen kaunistajia, maisemansuunnittelijoita ja viherympäristön rakentajia. Yhteisöllisyyden saattoi aistia monin tavoin. Yhteisöllisyyden voiman aisti, kun juhlassa jaettiin miljoonäärin arvonnimiä ja palkittiin elämäntyöstä.

Kun oma yhteisö on valinnut sinut palkittavaksi, on se syvälle tunteisiin menevää ja arvokkaampaa kuin mikään muu kunnianosoitus. Tällaista yhteisöllisyyttä kannattaa vaalia. Se kantaa.

”Yhteisöllisyys ei synny tyhjästä eikä käskystä. Sillä pitää olla sisältöä.”

Toiminnanjohtajalta

Syksyyn on mahtunut jos vaikka mitä touhua ja tapahtumaa. Lokakuun puolivälissä kokoonnuimme Vanajanlinnaan Viherympäristöliiton perinteisille järjestöpäiville. Osallistujia meillä oli kassassa hienosti 28. Tällä joukolla pohdittiin liiton ja alan näkymiä tulevaisuuteen. Työskentelimme viestinnän, tapahtumien, Eurooppalaisen vihervuoden sekä strategiatyön parissa. Kokoavana ajatuksena kaikessa työssä oli paitsi Viherympäristöliiton, myös koko alan vaikuttaminen ja näkyminen alan ulkopuolelle, toisille aloille ja rajapinnoille. Kuinka työmme ja osaamisemme näkyy ja millaista yhteistyötä ja kuinka teemme rakennusalan, kiinteistöalan tai vaikka sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa? Missä ovat meidän osaamisemme kulmakivet, joita voimme viedä muille ja mitkä ovat niitä asioita, joissa tulisi hakea oppia, mitkä ovat ne pinnat, joilla voimme toteuttaa viihtyisää ja turvallista siivihreää ympäristöä yhdessä sidosryhmiemme kanssa.

Järjestöpäivien päätteeksi saimme juhlia 30-vuotiaasta Viherympäristöliittoa lähes sadan henkilön voimin. Lämminhenkisyys gaalassa, tilaisuuden luonteelle ominaisesti, myös palkittiin alan ansiotuneita ja haluan vielä kerran onnitella lämpimästi uusia Miljöönäärejä Risto Lehtoa, Aino-Kaisa Nuotiota ja Henrik Bosia sekä elämäntyöpalkinnon saanutta Gretel Hemgårdia. Ansioikas työ alan eteen on kiitoksensa ansainnut! Haluan myös kiittää saamastani huomionosoituksesta numeroimattoman *Vihreä kaupunki* -mitalin muodossa. Kiitän kannustuksesta Viherympäristöliiton puheenjohtajaa, hallitusta, työntekijöitä ja koko alan väkeä, kiitos!

Ehkä parasta näissä tapahtumissa on ollut se, että on päässyt kasvokkain tapaamaan ihmisiä ja käymään antoisia keskusteluita, paistaamaan kättä ja halaamaan. Siinä on mukavasti elämänmakua. Viherpäivät 2022 lähestyvät ja tuota elämänmakua on jälleen luvassa. Sitä jo odottaen, hyvää joulunaikaa Viherympäristöliiton toimistosta!

Taavi Forssell, toiminnanjohtaja

VYL:n 30-vuotisjuhlavuoden kunniaksi julkaistut historiakuvat päättyvät tähän. Kuvassa Viherympäristö-lehden toimituskunta vuodelta 2008. Kuva: Seppo Närhi.

Henkilöstöuutisia Viherympäristöliitossa ja Viherympäristö-lehdessä

Viherympäristö-lehden päätoimittajana aloittaa 1.1.2022 alkaen markkinointiviestinnän koordinaattori, muotoilija AMK Liisa Hyttinen Keravalta. Liisalla on monipuolinen kokemus markkinoinnista ja viestinnästä sekä toimitus- ja julkaisutoiminnasta. Liisa hyppää päätoimittajan vastuutehtäviin Viherympäristö-lehden 2/2022 numerosta alkaen. Viherympäristöliiton tapahtumakoordinaattorin tehtävään valittiin puutarha-asiantuntija, hortonomi AMK Heidi Ovaska Nokialta. Heidi on puutarha-alan monipuolinen ammattilainen, jonka työhistoria käsittää neuvontaa, kurssien, luentoja ja tapahtumien järjestämistä sekä järjestötyötä ja monipuolista hankekokemusta. Hän aloittaa tehtävässään 20.12.2021. Molemmista Viherympäristöliiton uusista vahvistuksista saamme lukea enemmän Viherympäristö-lehden vuoden 2022 ensimmäisessä numerossa. Tervetuloa!

Järjestöpäivien ekskursiolla tutustuttiin mm. vuonna 2016 peruskorjattuun Kaurialan liikennepuistoon, joka on myös kestävän ympäristörakentamisen pilottikohde.

Eurooppalainen vihervuosi siirtyy

Eurooppalainen vihervuosi siirtyy viimeisimmän tiedon mukaan vuodelta 2022 vuoteen 2023. Vuosi 2022 on linjattu nuorison teemavuodeksi. Eurooppalainen vihervuosi on kytetty komission saasteettomuuden toimintasuunnitelmaan ja odotuksena on, että teemavuosi toteutuu vuonna 2023. Viherympäristöliitto valmistelee teemavuotta kansainvälisten asiain työryhmässä sekä pitää yhteyttä EU:n toimijoihin.

Lisää Viherympäristöliitosta www.vyl.fi

Toimisto:

Viherympäristöliitto ry, Viljatie 4 C, 00700 HELSINKI
info@vyl.fi

Taavi Forssell, toiminnanjohtaja,
Viherympäristöliiton yleiset asiat,
040 197 1273, taavi.forssell@vyl.fi

Tiia Naskali, koordinaattori, tiia.naskali@vyl.fi,
050 438 1860.

Jyri Uimonen vihervalvoja-asiat,
jyri.uimonen@puutarhaliitto.fi, 040 827 4833.

SPACE

Ajatonta pohjoismaista muotoilua ja laadukasta valoa

Space on moderni, ympärisäteilevä puistovalaisin kaupunkiympäristöihin. Valaisimen valon laatuun ja häikäisemättömyyteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Muotokieli on pohjoismainen ja ajaton, minkä ansiosta Space sopii hyvin sekä nykyaikaiseen että vanhaan arkkitehtuuriin. Space soveltuu 3-6 m korkeisiin pylväisiin. Viiden metrin pylväskorkeudella voidaan saavuttaa jopa 32 m pylväsväli.

Kysy lisää valaistuksesta ja valaistuksen ohjauksesta. Autamme valitsemaan oikeat valaistusratkaisut kaikkiin ympäristöihin.

Oy Nylund-Group Ab | Masalantie 375, 02430 Masala | puh. 010 217 0310
asiakaspalvelu@nylund.fi | www.nylund.fi

FOCUS-LIGHTING

Focus-Lighting on vuonna 1975 perustettu tanskalainen valaisinvalmistaja, joka valmistaa erittäin laadukkaita, pitkän elinkaaren valaisimia. Yritys käyttää suunnittelussa tunnettuja teollisia muotoilijoita.

nylund ||||

Kotimainen

Beissi

betonikalustesarja

Beissi-kalustesarja — Uutuus kaupunkiympäristöjen kalustamiseen

Kotimainen Beissi on valmis betonikaluste, joka on helppo ja viimeistelty vaihtoehto paikallavalun ja muotittamisen rinnalle. Beissin tuotteistetut kappaleet antavat mahdollisuuden leikitellä muodoilla. Suunnittelija voi luoda kalusteista kokonaisuuden, joka istuu kohteen muotoihin ja mittakaavaan.

Tuotteen vakioimitat mahdollistavat varastovalmistuksen, siksi myös toimitusajat ovat lyhyet. Elementit valmistetaan hallituissa tehdasolosuhteissa, joten ne ovat tasalaatuisia. Elementtien asennus on työmaalla sujuvaa. Kappaleiden asentamiseen on saatavilla nostoapuväline, joka helpottaa työtä ja nopeuttaa laadukasta asentamista.

Lue Kaarinan Beissi-kohteesta

Rudus
FORMENTO

Beissit Hovirannan koulun pihalle
rudus.fi/pihakivet

